Sultan Üçüncü Murad Han'ın Venedik dojuna verdiği ahidnâme-i hümâyûnun sureti (kopyası).

Copy of the ahd-name given by Sultan Murad Khan III to the Doge of Venice.

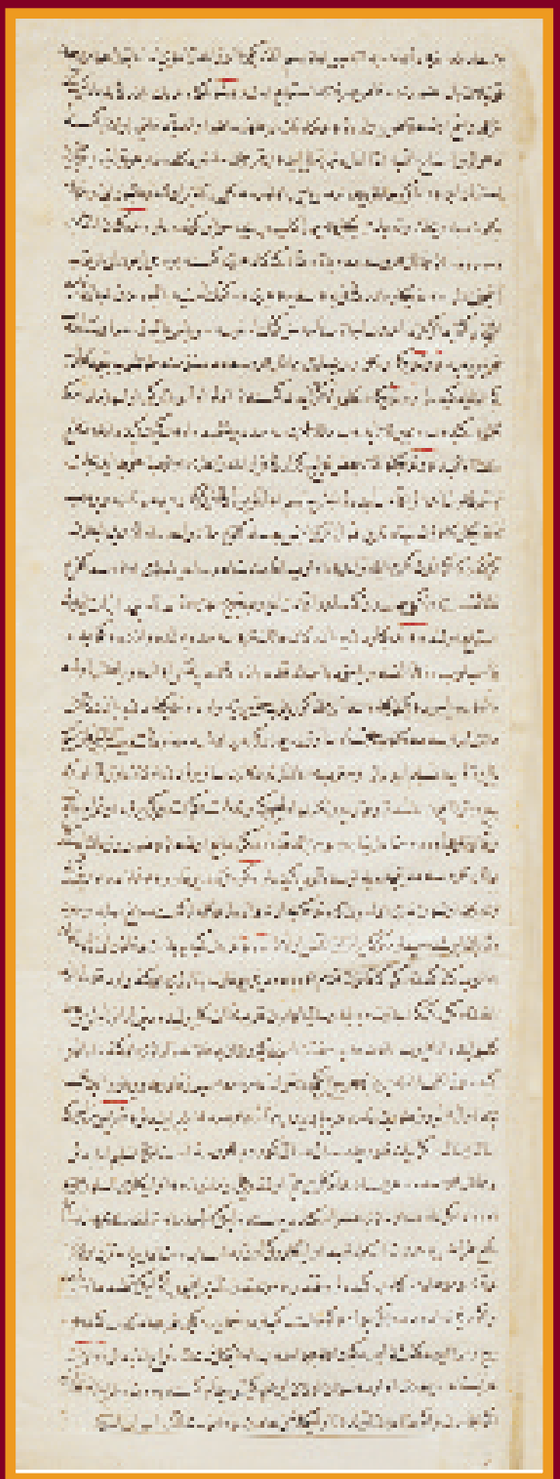

Dokuz yüz seksen üç senesinde merhûm Sultân Murâd Hân ibn-i Sultân Selîm Hân zamân-ı şerîflerinde Venedik dojuna verilen ahidnâme-i hümâyûn sâretidir.

Nişân-ı hümâyun oldur ki;

Şimdiki hâlde ben ki sultânü's-selâtîn, bürhânü'l-havâkîn, tâc-bahş-ı husrevân-ı rûy-ı zemîn, Sultân Murâd Hân ibn-i Sultân Selîm Hân ibn-i Sultân Süleymân Hân ibn-i Sultân Selîm Han'ım. Hâlâ mefâhirü'l-ümerâi'l-ızâmi'l-İseviyye, merâci'u'l-küberâi'l-fihâm min tâ'ifeti'l-Mesîhıyye Venedik doju ve sâ'ir beğleri hutimet avâkıbuhum bi'l-hayr dergâh-ı sa'âdet-destgâhıma Yako Musuranso Kavaliyer Pro Korator nâm yarar ve mu'temedün-aleyh âdemîsini elçi ta'yin edüp arz-ı ubûdiyet ü ihlâs eyleyüp ve merhûm ceddim Sultân Süleymân Hân tâbe serâhu ve babam Sultân Selîm Hân aleyhi'r-rahmetü ve'l-gufrân zamânlarında olduğu üzre dostluk ve mu'âhede ve yüce dergâhım ile sulh u salâh olmak bâbında ınâyet recâ eyledükleri ecilden ahidnâmelerinde münderic olan şurût u uhûd kemâ-kân mukarrer olmak ve mukaddemâ ahidnâmeleri tecdîd olunmak içün ayniyle dergâh-ı mu'allâma gönderüp istid'â-yı ınâyet ve reca-i re'fet eyledikleri ecilden sâbıkâ Venedik doju olan Tirolander hânında müşârun-ileyh ceddim verdiği ahidnâme-i hümâyûnun mazmûnunda kendülerün taht-ı tasarruflarında olan kal'alardan Mora'da vâki' olan Anabolı Kal'asın kulesiyle ve Kabadasye nâm kal'ayı bile topların ve çanların vesa'ir yarak u âlâtın aldıkdan sonra içinde olan beğleri ve ulûfecileri kande isterseler esbâblarıyla gidüp ve re'âyâdan dahı ihtiyârlarıyla kalanlar anda kalup, gitmek isteyenleri ile gitmek üzre atebe-i âlem-penâhıma teslîm edüp ve Hızâne-i Âmirem cânibine dahı üç yüz bin sikke altın vermek üzre ki yüz elli bin Filorisin sulh oldukda verüp bâki yüz bin Filorisin ol yıldan sonra iki yıl içinde edâ etmek üzre ki her yılda yetmiş beşer bin Filori olur, kendülere ahidnâme-i hümâyûn ihsân olunması recâ ve tazarru' eylediklerinde merhûm-ı müşârun-ileyh dahı mezîd-i merhamet-i husrevânelerinden tafsîl olunacak şurût üzre anlara mu'ahede-i şerîf ihsân eyleyüp nişân-ı hümâyûnla ahd-i şerîf erzânî kılup ve ahd-i hümâyûnum bunun üzerine cârîdir ki mukarrer ve mü'ekked olmasıyçün yemîn ederim ki yeri ve göğü ve cümle mahlûkâtı yaradan Hakk Sübhânehu ve Te'âlâ hazretlerinin birliği hakkıyçün mâdâmki anlar tarafından ahde muhâlif iş olmaya benden dahı mu'âhede-i şerîfime mugâyir vaz' sâdır olmaya. Mezbûr Venedik doju ve sâ'ir beyleri ve âdemleri ve anlara müte'allik olan yerlerin ve vilayetlerin halkı ile bu ahd-i şerîfim olmazdan mukaddem mâbeynde adâvet olduğu zamânda anlar cânibinden şemşîr-i zafer-te'sîrim ile alınan Bosna sancağı ucunda Kal'a-i İvrana ve Kal'a-i Mardin ve bu kal'alara tâbi' olan köylerin cümle hudûdu ve sınırı ile feth olunduğu zamanda yerinde mevcûd bulunan re'âyâsıyla ve Akdeniz içinde vâkı' olan cezîrelerden Eşkados Kal'asıyla Cezîre-i İskiros Kal'asıyla ve Cezîre-i Andre iki pâre kal'asıyla ve Cezîre-i Saknos ve Cezîre-i Semur kal'alarıyla ve Cezîre-i Girid iki pâre kal'asıyla ve Nakşe'ye tâbi' olan cezîrelerden Sirsor kal'alarıyla ve Cezîre-i Nakşe üç pâre kal'asıyla ve Cezîre-i Sasuzre-i Milo iki pâre kal'asıyla ve Cezîre-i Andotare kal'asıyla ve ma'mûr olmayup hâlî olan harâbeden Cezîre-i Eğne ve Cezîre-i Mürted ve Cezîre-i Mermend ve Cezîre-i Bare ve Cezîre-i Papaslık ve İstasolya ve Acı Görge cezîreleri ve Cezîre-i Miyonluca ve Cezîre-i Mermir ve Cezîre-i Mallukilise ki bu zikr olunan cümle havâss-ı hümâyûnumun tasarrufundadır. Bunlardan gayrı anlara tâbi' olup el'ân zabtlarında olan Tener nâm cezîre kal'asıyla ve sa'ir tasarruflarında olan kal'alarıyla ve burgozlarıyla bi'l-cümle Aya Marko'nun sancağın götüren kimesneler ile yaşda ve kuruda el'ân tasarruflarında olan illeri ve karyeleriyle şimdiye değin ve şimdüden sonra kendü dindâşlarından alacak yerler ile ba'de'l-yevm aramızda dostluk ve barışıklık üzerine Yanya sancağı sınırında vâkı' olan Parga nâm mevzi' kal'asıyla ve varoşuyla ve hudûd ve sınırıyla ki emrimle sâbıkda yakılup yıkılmış idi. Mezîd-i ınâyetimden yine onlar cânibinden tasarruf olunmasın emr eyledim. Yine onların ola amma mezbûr Parga ve ona tâbi' olan köylerde vâki' olan âdemleri deryâ-

dan ve kurudan memâlik-i mahrûseme zarar u ziyân ederler ise Venedik beğleri ol zarâr ve ziyânı tazmîn etdüreler ve böyle bir iş edenlerin muhkem haklarından geleler ve memâlik-i mahrûsemde olan sancakbeğlerinden ve subaşılarından ve bilcümle huddâm-ı encüm-ihtişâmımdan olan sıgâr u kibârdan hiçbir ferd anların vilâyetlerine ve kal'alarına ve burgozlarına ve âdemlerine bir vechile zarar u ziyân erişdürmeyeler ve eğer cenâb-ı celâlet-me'âbıma müte'allik olan beğlerden ve asâkir-i zafer-te'sirimden anların vilâyetlerine ve kal'alarına ve burgozlarına ve âdemlerine zarar u ziyân erişdürirler ise vâkı' olan zarar u ziyânları fermân-ı şerîfimle yerine konulup dahledenlerin hakkından geleler ve mezkûr beğlerin bâzergânlarından memâlik-i mahrûseme yaşdan ve kurudan ve kadırga ve göğeleri ve gayrı küçük gemileriyle mahrûse-i İstanbul'a ve Galata'ya ve diyâr-ı Arabistan'dan, İskenderiye-i Mısr'a ve Gelibolu'dan aşağı olan boğaza ve İnebahtı ve Preveze boğazlarına ve Moton Limânı'na gaflet ile gelüp girmeyüp mukaddemâ dizdârlarına tenbîh eyleyüp icâzetle gelüp girüp meğer ki rüzgâr şiddet üzre olmağla furtına olup veyâhûd anları levend kaliteleri kovup ol iskeleden gayrı konacak yerleri olmayup zarûret ola ol vakt gelüp gireler, eğer mümkin ise tenbîh edeler ve gitmelü olacak icâzetsiz gitmeyüp muhâlefet edenlerin haklarından geline. Anun içün Venedik beğlerine töhmet olunmaya ammâ bu husûs altı aydan sonra ola ki Venedik gemileri fitne olup bu sebep ile fitne olup muhâlif iş olmalı olmaya ve Memâlik-i Mahrûse'mden derya yüzüne giden gemiler ve kadırga ve donanmalar deniz yüzünde Venedik gemilerine buluşur ise her birine dostluk edüp zarar u ziyân etmeyeler. Anlar dahı fermân-ı şerîfümle deryâ yüzüne çıkmış donanma ve kadırgalarıma ve sâ'ir derya yüzünde yürüyen gemiler ile buluşdukda yelkenlerin indirüp dostlukların ve itâ'at üzre oldukların bildireler ve eğer yelkenlerin indirüp dostlukların bildirdikden sonra zarar edecek olurlarsa eğer âdem ve esbâb ve davar ziyânıdır yerine konula. Hemçünân anların gemileri ve kadırgaları ve donanmaları dahı deniz yüzünde benim gemilerime veyâhûd rencber gemilerine buluşurlarsa dostluk üzre geçüp zarar u ziyân etmeyeler ve eğer âdem ve esbâb ve davar ziyânıdır her ne ise yerine koyalar ve eğer ittifâk düşüp harâmî levend gemisine buluşup ol harâmî gemisi bunlara kasd edüp cenk ile harâmî gemisine bunlar gâlib olalar hîn-i muhârebede helâk olanlardan mâ'adâ ne kadar âdem esîr olup diri tutarlar ise kendüler aslâ katletmeyüp bî-kusûr sağ ve sâlim südde-i sa'âdet'ime irsâl edeler ki haklarından gelinüp bir vechile siyâset etdürmeğe sâ'irlerine mûcib-i ibret ola ve memâlik-i mahrûsemden donanma gemilerim bir tarafa sefere gide Venedik'e müte'allik olmaya, Venedik donanması epsem kendü halinde dostluk üzre durup hareket etmeyüp kimesneye mu'âvenet ve benim donanma-yı hümâyûnuma zarar u ziyân erişdirmesine sebep olmaya benim ile düşmanlık üzre olan kimesnenin donanmaların aralarına getürmeyeler ve anlara yardım ve azık vermeyeler. Eğer donanmalarından her kim bu emrime muhâlefet ederse eylediği yerde Venedik beğleri muhkem hakkından geleler ki sâ'irlerine mûcib-i ibret vâkı' ola ve gayrı vilâyetin dahı barçalarına ve kadırga ve gayrı gemilerine dûş geldikleri vaktin Venedik kendü adalarına ve limanlarına ve hisarlarına sığındurmayıp durgurmayalar. Tutmak mümkin olursa mecâl vermeyüp tutup haklarından geleler. Benim tarafımdan dahı ol vechile amel olunup, gayrı vilâyetin harâmî gemilerin ve barça ve kadırgaların limanlarıma ve hisârlarıma sığındırmayup tutulmak mümkin olursa tutup mecâl vermeyüp haklarından geleler ve Venedik'den biri gelüp memâlik-i mahrûsemde bir kimse ile satu-bâzâr edüp akçasın tamam vermeden hîle edüp kaçup giderse benim hükm-i şerîfimle varup taleb olundukda ol kimesne bulunursa rızkı sâhibine alıvereler ve memâlik-i mahrûsemden bir kimse varup Venediklüden biriyle satu-bâzâr edüp akçasın tamam edâ etmeden kaçup gelürse sâbit olucak alıverile ve memâlik-i mahrûsemden bir kimse borç edinse veyâhûd bir vechile müttehem olup gaybet eylese anun içün bir günâhsız kimse tutulmaya. Venedik beğlerine anun içün töhmet olunmaya, meğer anların memleketlerine varup dura. Bizim cânibimiz-

den dahı ol vechile etdürile ve balyoz kimi dilerlerse göndereler. İsterlerse hârendesiyle gelüp mahrûse-i Kostantiniyye'de üç yıla karîb dura. Tamâm olmadan gide, dilerler ise hârendesiz gele maslahat ne ise göre üç yıl tamam olmadan evvel dahı gide. Anun yerine biri dahı gele ve Venedik'den bir esîr kaçup memâlik-i mahrûseme gelüp Müsliman olursa ve sahibi gelirse bin akça verile. Sahibi gelmeyüp vekîl gelirse vekîline vereler. Eğer küfrü üzre ise esîr aynıyla verile. Memâlik-i Mahrûse'mden kaçup anlara varur ise eğer Müsliman ise veyâhûd mürtedd olduysa te'allül etmeyüp aynıyla kendüyi vereler. Ve eğer küfrü üzre ise sâhibi veyâhûd vekîline bin akça vereler ve şöyle ki harâmî kayıkları denizden ve gayrı kimesneden kurudan varup Venedik'e tâbi' adaları vurup âdemlerin esîr edüp ve getirüp Rûmili'nde ve Anadolı'da satalar. Anun gibi esîr bulundukda gereği gibi teftîş olınup her kimin elinde bulunursa kimden aldığın bulduralar. Şöyle ki aldığı kimesne levend kısmından olursa ol levend dahı ele girüp vâkı'â esîr Venedik'in idüği zâhir olursa ol levendin muhkem hakkından geline, ol esîr Müsliman olmuş ise âzâd olunup salıverile ve eğer henüz küfrü üzre ise Venediklüye teslîm oluna ve eğer kimden alındığı ma'lûm olmazsa ol esîr kendü dergâh-ı mu'allâma getirilüp, kıssası südde-i sa'âdet'imde teftîş oluna, dahı Venediklünün idüğü sâbit olursa Müsliman olmuş ise âzâd oluna ve eğer henüz küfrü üzre ise balyozlarına teslim oluna ve Venedik gemileri memâlik-i mahrûseme gelirken muhâlif yel çıkup, ol gemi helâk olup ne mıktar âdem kurtulursa azâd ola ve esbâb u davarları kurtulursa sâhibine verile. Kapudân cânibinden ve âdemlerinden kat'â dahl olunmaya ve eğer memâlik-i mahrûsemden bir gemi ol tarafa varur iken muhâlif yel çıkup helâk olup içünden âdem kurtulursa Venediklüden anlara dahl olunmayup ve davarları sahibine verile. Kat'â nizâ' olunmaya. Eğer memâlik-i mahrûsemden şol yerlerden ki kadırga ve kayıkları ve gayrı gemileri deryâ yüzüne çıkup gitdikleri vakt ki kapudânım olanlar ile bile olmaya ol gemilerin re'îsleri muhkem kefîllere verile ki varup Venedik memleketine zarar u ziyân erişdirmeyeler. Eğer kefîl vermeden giderler ise mücrim ve günahkâr olalar, muhkem haklarından geline ve eğer kefîl verdükden sonra zarar u ziyân ederlerse ne zarar ve ziyân olursa kefîlleri vereler. Hemçünân Venedik cânibinden dahı deryâ yüzüne gemiler çıka, Venedik kapudânı bile olmaya, re'îsleri muhkem kefîl verdükden sonra memâlik-i mahrûseme zarar u ziyân erişdürirlerse olan zarar u ziyânı kefîlleri vereler. Eğer kefîlsiz giderlerse mücrim ve günahkâr olalar muhkem haklarından geleler. Ve memâlik-i mahrûsemden bir harâc-güzâr veyâhûd bir âmil kaçıp Venedik'e müte'allik kal'alar ve adalar[a] varup temekkün etse kabûl olunmaya. Varan âdemlere te'allül etmeyüp aynıyla vereler. Şöyle ki adam öldürüp veyâhud uğurluk edüp rızk sirka eyleseler aynıyla vereler. Benim cânibimden dahı ol vechile etdürilüp ol tarafdan âdem öldürüp ve uğurluk rızk getürirse, aynıyla vereler ve Venediklü'nün birbiri arasında nizâ'ları olsa, balyozları âdetince dinleye. Kimesne mâni' olmaya ve bir kimesnenin balyoz ile nizâ'ı olsa şöyle ki südde-i sa'âdetimde mahrûse-i İstanbul'da ola vâkı' olan kazıyyesi Divân-ı Âlişân'ımda istimâ' oluna ve lâkin ben sa'âdetle sefer-i hümâyûnda bulunacak olursam anun gibi balyoz ile nizâ'ları İstanbul muhâfazası içün konulan beğ huzûrunda kâdî ma'rifetiyle istimâ' oluna ve şöyle ki Venedik bâzergânlarıyla bir kimesnenin nizâ'ı vâkı' olsa kâdîya varalar. Venediklünün tercümânı hazır olmadıkca kâdî olan kimesne da'vâların istimâ' etmeye ammâ anlar dahı te'allül edüp tercümân hâzır değildir deyü avk etmeyüp tercümânların ıhzâr edüp eğer tercümanları mühim maslahatta olursa gelince te'hîr oluna ve Balyoz anı Venedik beğlerine bildiricek ve Venedik beğleri dahı eğlemeyüp bi-ciddin cevâbın göndereler. Venedik'den İnebahtı ve Mora ve sâ'ir memâlik-i mahrûseme bir bâzergân ki gele gayrı kimesne borcu içün anı tutup incitmeyeler ve Venediklü bâzergânı Bursa'ya ve gayrı yere gitmek isteye balyozundan icâzetnâme almayınca gitmeye. Eğer temerrüd edüp icâzetnâmesiz gitmek isterse subaşı balyoza mu'âvenet edüp koyuvermeye ve Venedik'den gelen re'îsleri memâlik-i mahrûsemde hıdmete tutulmayup

nice geldiyse gemileriyle gideler ve Venedik'den gelüp temekkün eden kimesneler evli olsun ergen olsun mâdâmki gelüp gidüp rencberlik edüp memâlik-i mahrûsemde yerleşmeğe varup geri gide anlardan harâc taleb olunmaya ve Venediklünün ba'zı harâc-güzâr kâfirler ile nizâ'ları olup da'vâ edicek Venediklü şâhidler ikâmet ederler imiş. Hasm olanlar; bu yerli, kâfir gerekdir deyü muzâyaka verüp Venediklü kâfirlerin şehâdetlerin kabûl etmezler imiş. Cümle kefere, millet-i vâhide olduğu ecilden gerekdir ki eğer anların kefere ile nizâ'ları olup ikâmet-i şâhide ihtiyacları olursa kefere tâ'ifesinden kangı sınıfdan ki şâhid ikâmet edüp şer'-i Nebevî muktezâsınca isbât edeler istimâ' oluna ve Venediklüden bir bâzergân memâlik-i mahrûsemde yolda ve izde ve köyde basılup rızkı alınsa veyâhûd basıldıkda bâzergân tepelenmiş olsa veya gâ'ib olsa vârisi veyâhûd vekîli gelirse şer'le görilüp hak yerine vara. Ve Venediklüden bir bâzergân memâlik-i mahrûseme gelüp ticâret üzre yürürken mürd olsa metrûkâtına beytü'l-mâlci karışmayup balyozlarına teslîm edeler ve Mağrib Müslimanlarından gayrı sâ'ir yerlerden olan bâzergânlar ki bey' u şirâ içün yaşdan ve kurudan gelmeli olucak ki Venedik hükm etdüği yerlere uğraya âdet ü kânunları üzre metâ'larının rüsûmun aldıkdan sonra mâni' olmayalar ve zarar u ziyân erişdürmeyeler. Memâlik-i Mahrûseme nice dilerlerse gelüp gideler ve körfezden yukaru ve boğazdan yürüyen gemiler ve Venediklü olsun gayrı olsun ki Venedik'e ticârete varalar ve geleler. Kimesne mâni' olmaya ve zarar u ziyân erişdürmeyeler. Meğerki yaramazlık etmiş olalar ve bir Venedik gemisi âdet ü kânun üzre İstanbul'da aranup gitdükden sonra ki kânûn-ı kadîm üzre bir dahı Boğâz hisârları önüne vardukda aranup andan sonra gitmeğe icâzet verile ve hâliyâ kânûn-ı kadîme muhâlif Gelibolu'da dahı aranur imiş, min-ba'd Gelibolu'da aranmayup âdet-i kadîme muktezâsınca geri hemen Boğâz hisârları önünde aranup gide ve Zaklisa adası dahı her yıl anun içün Hızâne-i Âmire'me beş yüz Filori verilür idi yine ol beş yüz Filoriyi bitamâmihî her yıl verüp Hızâne-i Âmire'me teslîm eyleyeler ve Kıbrıs harâcı -ki sâl-be-sâl sekiz bin Filoridir- sâl-be-sâl getirüp mahrûse-i İstanbul'a teslim eyleyeler. Ve memâlik-i mahrûseme Arabistân memleketleri feth olunduğu zamandan berü olagelen üslûb-ı kadîm üzre iki pâre mavnaları Mısır İskenderiyesi'ne ve iki kıt'a mavnaları dahı mahrûse-i Şâm'a tâbi' Trablûs ve Beyrût iskelelerine olageldüği üzre esbâb u meta'larıyla mukarrer olan vakt ü mevsimlerde gelüp gideler vaktinden ve mevsiminden te'hîr etmeyüp eğer iki kıt'a mavnalardır ve eğer dahı ziyâdedir ve eğer büyük ve küçük gemilerdir şimdiye değin ne vechile gelüp gidüp bey' u şirâ edegelmişler ise gerü ol vechile edüp olagelene muhâlif nizâ' etmeyeler ve vilâyet-i Arabistân'da Yehûdi olup Müsliman olan İbrahim Kişverî nâm kimesne Beyrût ve Trablus iskelelerinde eğer akçadan ve eğer metâ'dan evvelden olagelen âdet ü kânûna muhâlif ihdâs etdirilen ref' olunup kadîmden nice olugeldiyse ana göre amel olunup kânûn-ı kadîme muhâlif kimesneye te'addî etdirilmeye ol mavnalara ve sâ'ir gemilere ve nâzırlarına ve beğlerbeğilerimden ve beğler ve sâ'ir kullarımdan bir ahad kânûna muhâlif zulm ü te'addî etmeye, emn ü emân üzre olalar kimse anları rencîde etmeye. İşbu zikrolunan ahd üzre dostluğu kabûl edüp yemîn ederim ki yeri ve göğü yaradan Perverdgâr hakkıyçün mâdâmki anlar ahd ve dostluğu ri'âyet edüp muhâlif anlardan bir iş sâdır olmaya benden dahı hilâf-ı ahd iş olmaya bu ahidnâme-i hümâyûn yazıldıkda Bosna sancağı ucunda kal'a-i Borcacı, Zrasne ve Değirmenler nâm harâbe kal'alar içün Bosna sancağıbeği olan kimesne alınup zabtımızdadır deyü arz etdüği ecilden zikrolunmuş idi ammâ Venedik doju cânibinden Dergâh-ı Mu'allâma gelen ilçileri ol kal'alar alınmamışdır gerü bizim zabtımızdadır deyü takrîr edüp tekrar teftîşe muhtâcdır, husûsan zikrolunan Değirmen kal'aları mâ-beynde nizâ'lu olmağın mezîd-i ınâyetimden yine anlara verilmesin emr eyledim anların ola ammâ ol dört kal'alar ahvâli mevkûf kılındı, teftîş olunup görüle mezbûr elçinin takrîr eylediği gibi ise anlar tarafına teslîm oluna. Bosna sancağıbeği arz etdüği gibi ise ol bâbda emr-i şerîfim ne vechile sâdır olursa mûcîbiyle amel oluna. Bu ahidnâme-i şerîfimden evvel mezbûr

ilçinin Venedik dojuyla müşâvere edecek ba‘zı husûsları olmağın ahidnâme sûretinde mufassal hükm-i şerîfim yazılup gönderilüp anda kalmış idi hâlâ ol ref‘ olunup asıl mukarrer olan ahidnâme-i şerîfim budur ki; bunun mazmûn-ı hümâyûnıyla amel oluna deyü mukayyed olup ba‘dehu merhûm babam Sultân Selîm Hân tâbe serâhu dahı ol ahidnâme-i hümâyûnu mukarrer tutup ana muhâlif olmaya deyü mukaddemâ Venedik doju Brogor Beberpol zamânında ahidnâme-i hümâyûn verdikden sonra mâbeyn adâvet üzre olmağın tekrar zikrolunan Venedik doju ve beğleri tarafından merhûm babam Hüdavendigâr aleyhi rahmetullahi'l-Meliki'l-Gaffâr zamânında Dergâh-ı Sa‘âdet-destgâhımıza balyozluk hıdmetinde olan Marmonto Sednarbaro nâm mu‘temed âdemleri gerü sulh u salâh husûsunu iş‘âr u i‘lâm edüp kendü hatt ve mührüyle Âsitâne-i Sa‘âdet-unvânımıza getirüp istid‘â-yı inâyet etdikde merhûm-ı müşârun-ileyh babam tâbe serâhu yanında istid‘âları hayyiz-i kabûlde vâkı‘ olup beyân olunacak şurût üzre müceddeden ahidnâme-i hümâyûn vermiş imiş, anın dahı mazmûnunda balyozun mektûbunda mukayyed olan cümle şurûtlardan biri Venedik beğleri merhûm ve mağfûrün-leh babam zamânında verdikleri üç yüz bin sikke Filori eski ahidnâmelerde mukayyed olduğu üzre vereler ve andan gayrı Spot nâm hisârı dahı bile alınan toplarıyla vereler ve içinde olan re‘âyâdan isteyen kala ve istemeyen esbâb u emvâl ve evlâd u ensâbıyla murâd etdükleri yere gideler bir kimse mâni‘ ve dâfi‘ olmaya ve Zaklisa cezîresinden ötürü beş yüz Filori verirler idi hâlâ bin Filori ziyâde edüp kadîmden verdikleri üslûb üzre bin beş yüz Filori südde-i sa‘âdetimize irsâl eyleyeler ve merhûm babam zamanında verilen ahidnâme-i hümâyûn ve ahkâm-ı şerîfe ki cülûs-ı hümâyûnumda tecdîd olunup makbûl-i şerîfim olmuşidi eğer ahidnâmelerde ve eğer verilen evâmir-i aliyyede mukayyed olan husûsları kemâ-kân mukarrer tutdum ve Venedik beyleri Kıbrıs cezîresinden ötürü sâl-be-sâl südde-i sa‘âdet'imize verdikleri sekiz bin altını min ba‘d vermeyeler ve Arnavudluk'da ve Bosna vilâyetinde olan yerlerin ba‘zısı bu cânibin tasarrufuna girip ve ba‘zısı Venedik beğlerinin elindedir. İki cânibin ellerinde olan hisârların kadîmi sınırı ve karyeleri vire bozulmadan ne vechile zabt olunagelmiş ise min ba‘d ol vechile zabt oluna ve bu bâbda tarafeynden mezbûr vilayetlerin hâkimlerine müceddeden emirler gönderilüp tenbîh oluna ve vire bozulduğu zamânda iki cânibden bulunup mahbûs ve girift [olunan] bâzergânlara esbâb u metâ‘ları ve gemileri verilüp ıtlâk olunalar, eğer mezbûr bâzergânların metâ‘ları satılup yahud zâyi‘ olmuş ise -ki sâbit ve zâhir ola- satılanlarının niceye bey‘ olunmuş akçaları ve zâyi‘ olanların kıymetleri ne ise bahâları verile deyü zikr eylemiş, öyle olsa mezbûr balyozun Venedik doju ve beyleri cânibinden verdiği mektubunda münderic olan şurût üzre sulhu kabûl edüp mâdâmki mûmâ-ileyh beyler tarafından şerâyit-ı ahd ü emân ri‘âyet ü himâyet olunup hilâf-ı ahd vaz‘ sudûr etmeye. Hazreti Hüdâ-yı Müte‘âlin vahdâniyyeti ve azameti hakkıyçün ve habîb-i ekrem nebiy-yi muhterem peygamberimiz Muhammedü'l-Mustafa aleyhi efdalü's-salavât ve ekmelü't-tahiyyâtın hurmetiyçün ahd ü yemîn ederim ki ben dahı mâbeynde olan dostlukdan ve şurût ve uhûddan udûl ve inhırâf göstermeyem ve südde-i seniyye-i sa‘âdet-destgâhımıza kurudan ve yaşdan düşmanlık üzre olanlara mâdâmki Venedik doju ve beğleri kavlen ve fi‘len mu‘în ve zahîr olmaya vâkı‘ olan sulh u salâhdan tecâvüz etdirmeyem deyü mukayyed olmağın hâlâ zikr olunan eski ahidnâmeye göre Dergâh-ı Mu‘allâmdan müceddeden ahidnâme-i hümâyûn recâ eyledikleri ecilden ve bu vech üzre âsitânemiz ınâyet-i Hakk Sübhânehu ve Te‘âlâ ile meftûh ve mekşûf olup kimesnenin gelüp gitmesine men‘ u redd olmamağın ben dahı mezîd-i merhamet-i şâhânemden merhûm ceddim ve babam tâbe serâhumâ ınâyet eyledikleri ahidnâmelerde mukayyed ve mastûr olup, babam kabûl eylediği şurût u uhûd bi't-tamâm icrâ olunmak ve Hazîne-i Âmire'ye üç yıla değin teslîm etmeye müte‘ahhid oldukları üç yüz bin Filoriden henüz bu tarihe değin teslîm etmeyüp bâkî kalan Filoriyi dahı üç yıla değin bî-kusûr teslîm etmek şartıyla sulh u salâhı kabûl edüp müceddeden bu ahidnâme-i hümâyûn-ı

sa‘âdet-makrûnu verdim ve ahd eyledim ki Venedik doju ve sâ’ir beğleri tarafından mâdâmki ahidnâmelerde beyân olunan şerâyit ve ahd ü emân ri‘âyet ü himâyet olunup hilâf-ı ahd bir vaz‘ sudûr etmeye ben dahı Hakk Subhânehû ve Te‘âlâ hazretlerinin ululuğu ve vahdâniyeti hakkıyçün ve habîb-i ekrem ve şefî‘-i ümem iki cihân güneşi peygamberimiz Muhammedü'l-Mustafa sallallahu aleyhi ve sellem hurmetiyçün ahd ü yemîn ederim ki mâbeynde mün‘akid olan dostluk ve sulh u salâhdan ve şerh ü beyân olunan şurût u uhûddan udûl ve inhırâf göstermeyem ve südde-i sa‘âdetimize kurudan ve yaşdan düşmanlık üzre olanlara Venedik doju ve beğleri kavlen ve fi‘len hiçbir vechile mu‘în ü zahîr olmadıklarınca vâkı‘ olan sulh u salâhdan tecâvüz etdürmeyem ve adâvetden evvel ve sonra hilâf-ı ahd alınan esîrler husûsunda ahidnâmelerde beyân olunan şerâyit icrâ oluna ammâ adâvet zamanında iki cânibden dahı alınan esîrler hususunda ol şart câri olmayup esîr sâhibleri muhtâr olup dilerlerse bahâya kesüp salıvereler, isterlerse kullanalar, kimesne mâni‘ olmaya.

[29 Zi'l-hicce sene 983 / 30 Mart 1576], ***BOA. Düvel-i Ecnebiye Defterleri 16/4, s. 3-8***

Sultan İkinci Selim zamanında Venedik dojuna verilen ahidnâmede:

Bosna sınırındaki kale ve köyler ile Akdeniz'deki bazı adaların hakimiyetine dair kararlar yer almaktadır. Yine bu âhidnâmeye göre iki devlet vatandaşlarının birbirlerine verecekleri zararlar tazmin edilecektir. Korsan gemilerine karşı tedbir alınacaktır. Venedik ile Osmanlılar arasındaki ticarî münasebetlerdeki anlaşmazlıklar giderilecektir. Suç işleyerek Osmanlı topraklarından Venedik'e gidenler olursa bunlar orada barındırılmayıp iade edilecektir.

In the ahd-name given by Sultan Selim II to the Doge of Venice:

There are decisions concerning the sovereignty of fortresses and villages in the border of Bosnia and some islands in the Mediterranean. According to this ahd-name, the harms caused by the citizens of the two countries to each other will be compensated.

Nesessary Precautions will be taken against the pirate ships. The disagreements in the commercial relations between the Ottoman State and Venice will be solved.

The guilty persons going from the Ottoman territories to Venice will be given back.

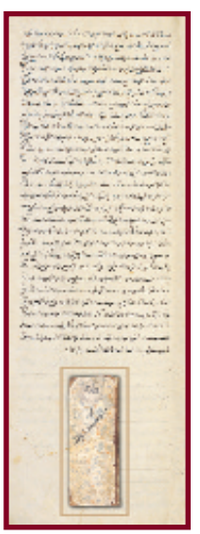

Sultan III. Ahmed Han, 5 Nisan 1706, BOA. Nâme-i Hümâyun Defteri 6, s. 159-160

BD 5

Leh Krallığı'na yeni geçen Sıtanislavos'un, Osmanlı Devleti ile yapılan barış antlaşmasına bağlı kalacağını taahhüt eden mektubu.

Letter of promise sent by Stanislavos, the Polish King, ascending to the throne to the Polish kingdom newly in which He promises to remain loyal to the treaty of peace signed between the Ottoman State and Poland.

Rikâb-ı hümâyûn-ı şehriyârîye Leh Kralı İstanslavos-ı Evvel tarafından gelen nâmenin tercemesidir.

Şevketlü ve kudretlü ve azametlü şehinşâh-ı Kostantıniyye ve vilâyet-i Anadolu ve Afrîkıyye ve Rûmili ve Arab ve İrân ve Mısr ve sâ'ir memleketlerin pâdişâhı Sultân Ahmed Hân hazretlerine bi-ınâyetillâhi Te'âlâ Leh Kralı ve Letve dukası ve hükümdârı ve Rusya ve Prusya ve Mazovya ve Samokiciyye ve Kivoye ve Voliniyye ve Podlakiyye ve Livoniyye ve İsmolinciko ve Suriye ve Çernikovye mâliki İstanslavos-ı Evvel tarafından izdiyâd-ı devlet-i tavîle ve meveddet-i kâmile ve mühr ü vedâd-ı şâmile ithâfından sonra Devlet-i Aliyye-i Osmâniye ile atîk ve cedîd haşmetlü Leh kralları ve cümle cumhûrunun mâbeyninde cârî olan mahabbet ve ittihâda lâyık olduğu üzre taraf-ı şehriyârîlerine i'lâm olunan oldur ki Saks Dukası ve Herseki haşmetlü Agustus iki sene mukaddem Leh Krallığı'ndan ref' ü def' ve bizim krallığa ihtiyârî intihâb ile nasbımızdan sonra ahâlî-i vilâyet beyninde bazı ihtilâl zuhûru ile mûmâ-ileyh Hersek Agustus mütehavvil ve müteşevviş olan memleketlüyi ıdlâl ve kendüye krallığı ibkâ içün bizim ve vilâyetimizin üzerine bî-hesâb Mosko ve Kazak ve Kalmuk askerlerini da'vet ve tahrîk etmekle derûn-ı memleketde ceng ü cidâl peydâ olup lâkin Cenâb-ı Bârî Te'âlânın ınâyetiyle ve meveddetlü haşmetlü karındaşımız ve konşumuz ve müttefikimiz İsfeç Kralı'nın mu'âveneti sebebiyle Hakk cânibimizde olmağla muzaffer olup Hersek-i mûmâ-ileyhin vatanı olan Saks memleketine kuvvetli İsveç Kralı ile ve anın askerleriyle vâsıl olduğumuzda bizim ile mûmâ-ileyh Saks herseki mükâleme ve musâlaha edüp Leh Cumhûru'nun cânibinden mukaddemâ azl olunduğu Leh Krallığı'ndan kendü hüsn-i irâdesiyle dahı şöyle kasr-ı yed eyledi ki min-ba'd bizim vefâtımızdan sonra Leh Krallığı'na ve ana tâbi' yerlere ve elkâb ve alâyimine müte'allik cümle iddi'âlardan ibrâ-yı âmm ile ferâgat eyledi. Şöyle ki kortemizin huddâmından hâmil-i nâme-i meveddet Halîc vilâyetinin çâşnigîri ri'âyetlü Samuel Gorski Devlet-i Aliyyelerinin vükelâsına musâlaha temessüklerini ibrâz ile tafsîl edecekdir bu baht-ı müsâ'idlerine âsûdelik bulan hükûmetimizi taraf-ı mülûkânelerine ihbâr eylemede niyyetimiz gayrı değildir, illâ Devlet-i Aliyyeleriyle mün'akid olan mü'ebbed sulh u salâh ber-karâr olup müte'ekkid ve müteyemmin dostluk ve ittihâd hıfz u sıyânet olunduğundan gayrı terakkî ve izdiyâdı matlûbumuz olduğu ma'lûm-ı sa'âdetleri olup cânib-i şehriyârîlerinden dahı bize ve vilâyetlerimize mülûkânelerinin âsârı ızhâr buyrula. Bâkî Allâhu Te'âlâdan recâ ederiz ki cânib-i şehriyârîlerine imtidâd-ı devlet ve sa'âdet ve ömr ü sıhhat ile nice hayırlı işler müyesser eyleye.

Mîlâd-ı Hazreti Îsâ'nın bin yedi yüz altıncı senesinde vâkı' mâh-ı Nisan'ın beşinci gününde ve krallığımızın üçüncü senesinde Saks vilâyetinde Lesnik Kasteli'nde tahrîr olunmuş[dur].

[5 Nisan 1706], ***BOA. Nâme-i Hümâyun Defteri 6, s. 159-160***

Yüce Osmanlı Padişahı Sultan Ahmed han hazretlerine:

Birinci Sıtanislavos'tan bu yana bütün Leh kralları ile Osmanlı arasındaki muhabbet, sevgi ve dostluk süregelmektedir. İç işlerimizdeki karışıklıkları giderdikten sonra eskiden olduğu gibi Osmanlı Devleti ile olan dostluğumuzun yenilenmesi için Samuel Gorski eliyle gönderdiğimiz anlaşma senedi şahsınıza sunulacaktır. Osmanlı Devleti'nin bu anlaşmayı kabul edeceğini ümit etmekteyiz.

To Exalted Ottoman Sultan Ahmed Khan:

The friendship between Polish Kings and Ottoman Sultans has been lasting since Stanislavos I. Once we solve disorders in our internal affairs, the contract we send by the hand of Samuel Gorski to renew our friendship treaty will be presented to you as in the past. We hope that the Ottoman State accept this treaty.

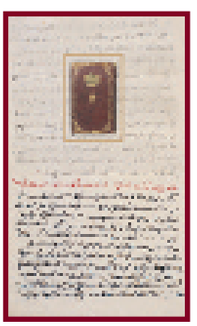

Sultan VI. Mehmed Vahideddin, 19 Ocak 1920, BOA. MV 218/26

Polonya'nın Osmanlı Devleti tarafından tanınması ve konsolosluk porotokolünün imzalanması.

Acceptance of the independence of Poland by the Ottoman State and the sign of the protocol of consulate between the two sides.

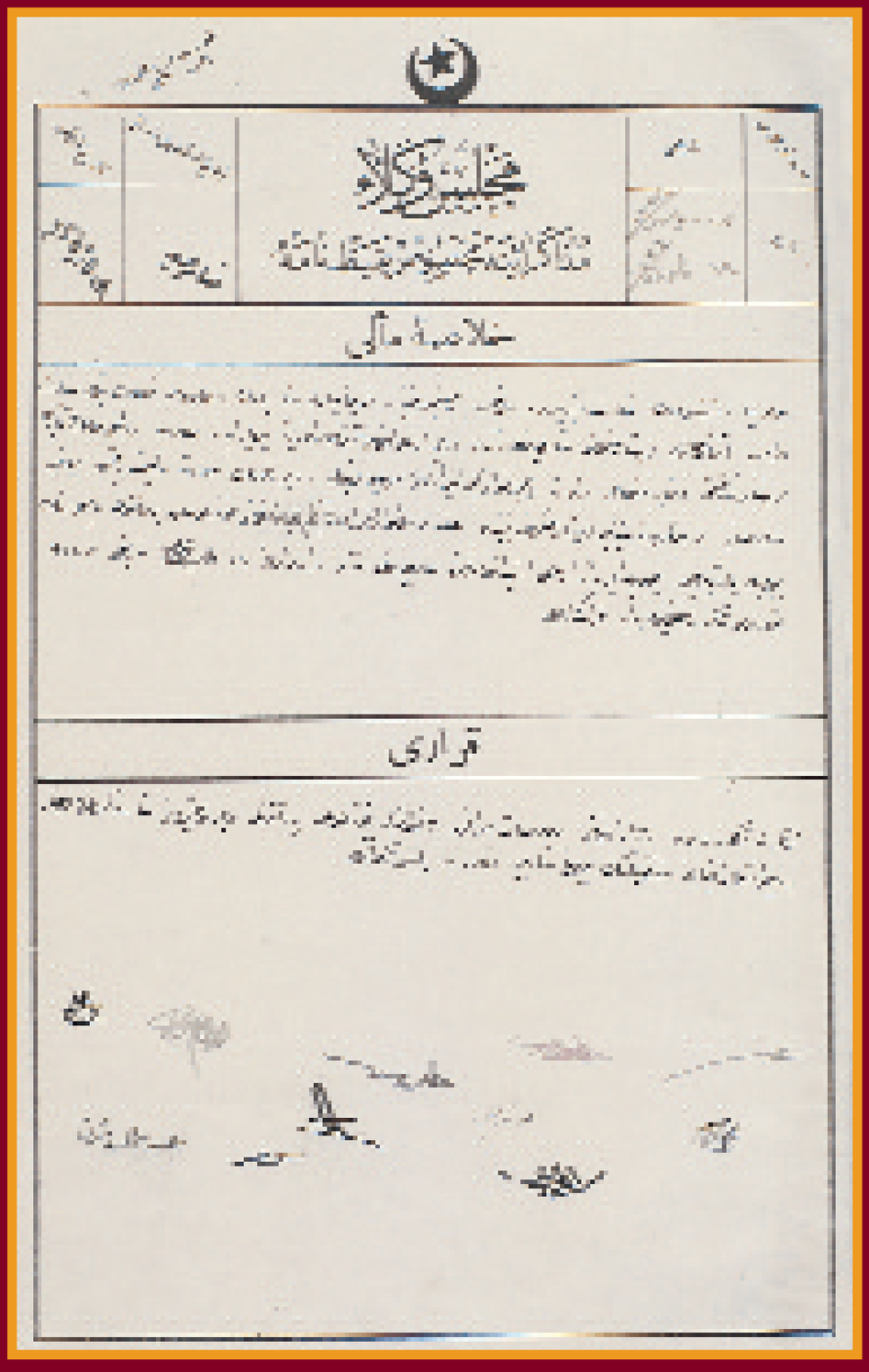

Meclis-i Vükelâ müzâkerâtına mahsûs zabıtnâme

Tarihi Tebyizi: Fî 27 Rebi'ü'l-âhir sene 1338
19 Kânûn-ı sâni 1336

Hulâsa-i Me'âli

Polonya istiklâlinin Hükûmet-i Seniyyece de tanınması memleketeyn beyninde kadîmen cârî münâsebâtın i'âdesi husûsunda bezl-i mu'âvenet olunması iltimâsını hâvi Lehistan Hükûmeti Hâriciye Nezâreti'nden evvelce irsâl olunan telgrafnâme üzerine cereyân eden mu'ameleden ve dâhil-i memâlik-i Osmaniyye'de Lehistan menâfi'ini vikâye maksadıyla ve orta elçi ünvânı ile ahîren gelen Mösyö Vinol Deryorko'nun sûret-i mürâca'atından bahsle bazı mütâla'ât ve Hükûmet-i Seniyye ile Lehistan Hükûmeti beyninde akd ü te'âtî olunmak üzre tanzîm ve tevdi' olunan konsolosluk protokolü lâyihasının bu bâbda yazılacak cevâb ile berâber irsâli istîzânını mutazammın Hâriciye Nezâreti'nden vârid olan 16 Kânûn-ı Evvel sene 1335 tarihli ve 418 numaralı tezkire melfûfuyla beraber kırâ'et olundu.

Karârı

Tezkire-i mezkûrede dermiyân olunan mütâla'ât muvâfık ve sâlifü'z-zikr konsolosluk protokolü lâyihası muhteviyâtı münâsib görülmüş olmağla ber-vech-i iş'âr îfâ-yı mukteziyâtının cevâben Hâriciye Nezâreti'ne tebliği tezekkür kılındı.

[19 Ocak 1920], ***BOA. MV 218/26***

Polonya Devleti'nin bağımsızlığının Osmanlı Devleti tarafından tanınması, geçmişten gelen dostane münasebetleri daha da geliştirmiştir. Polonya ile konsolosluk protokolü imzalanıp, Mösyö Vinol Deryorko orta elçi olarak atanmıştır.

Acceptance of the independence of Polish State by the Ottoman State has developed relations of friendship between the two states. The protocol of consulate has been signed with Polond and Mr. Vinol Deryorko has been appointed as a mediator envoy.

Sultan III. Osman Han, 6 Ağustos 1757, BOA. Hatt-ı Hümâyun 265

Osmanlı ve Danimarka devletleri arasında ticaret, dostluk ve eşitlik ilkesine dayanan anlaşma.

Treaty of commerce based on friendship and equailty signed between the Ottoman State and Denmark.

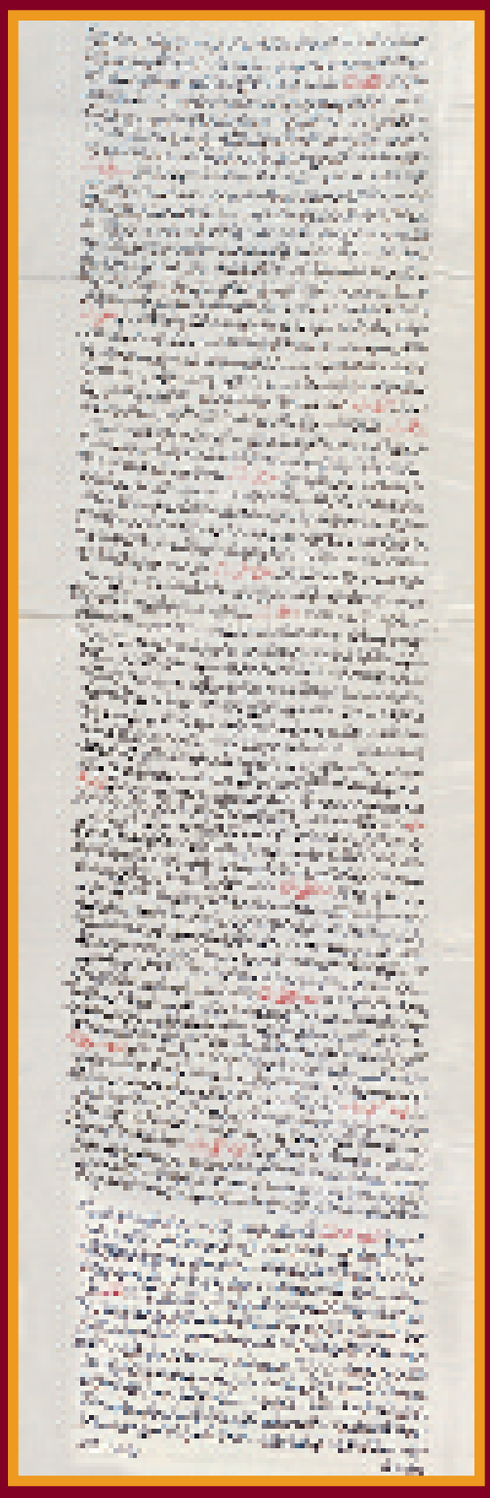

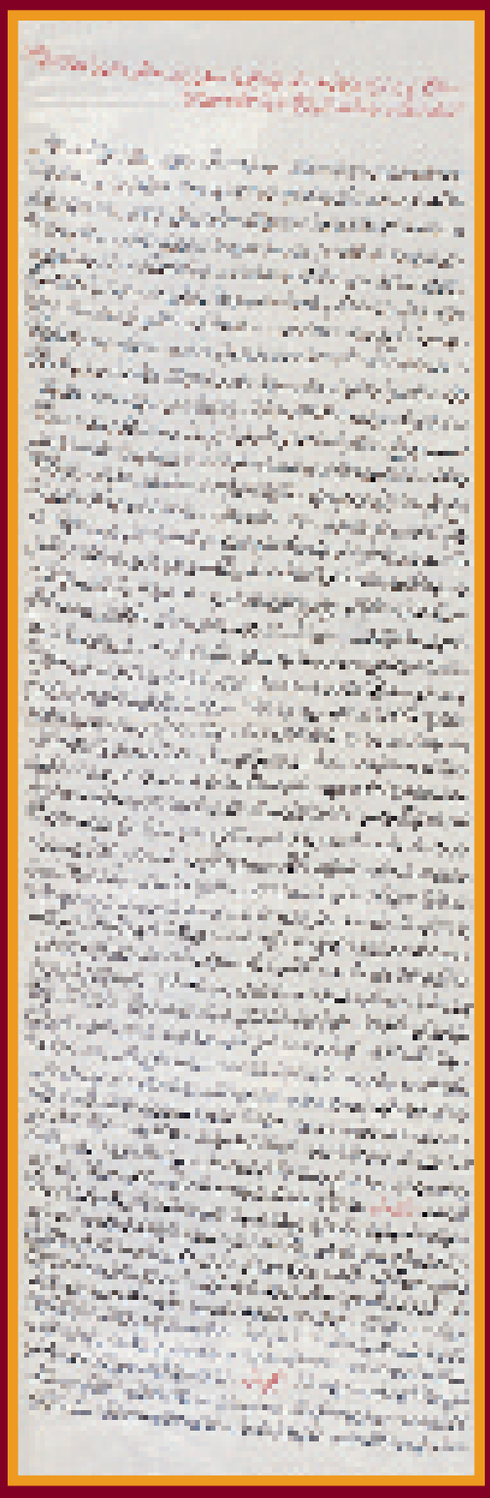

Devlet-i Aliyye-i ebed-peyvend ile Danimarka Devleti beyninde müceddeden mün'akid olan musâlahada ahz u i'tâ olınan memhûr temessükün kabûlünü müş'ir Danimarka Kralına yazılan ahdnâme-i hümâyûn sûretidir.

Çün Hazreti Hudâvend-i Mâliki'l-Mülki lâ-yezâl ve Cenâb-ı Müfîzü'l-Cûd ve'n-Nevâl celle şânuhu ani'ş-şibîh ve'l-misâl fe kaddeset zâtuhu an tatarruki'z-zevâl ve'l-intikâl in irâdet-i aliyye-i ezeliyye ve ınâyet-i bî-gâyet-i lem-yezeliyyesi ve Sultânü'l-enbîyâ ve Seyyidü'l-asfiyâ aleyhi ve alâ âlihi ve ashâbihî efdalu't-tahiy-yât ın ulüvv-i mu'cizât-ı kesîretü'l-berekâtıyla ben ki eşrefü'l-buldân ve'l-emâkin ve eymenü'l-medâyin ve'l-mesâkin kıble-i cümle-i âlem ve mihrâb-ı âmme-i muvahhidîn-i benî Âdem olan Mekke-i Mükerreme ve Medîne-i Münevvere'nin hâdimi ve Kudüs-i Şerîf-i mübârekin hâmî vü hâkimi ve hasretü'l-mülûk olan bi-lâd-ı selâse-i mu'azzama ki İstanbul ve Edirne ve Burusa'dır ve Şâm-ı cennet-meşâmm ve Bağdâd-ı dârü's-selâm ve Mısr-ı nâdiretü'l-asr-ı bî-hemtâ ve külliyen Arabistan ve Halebü'ş-şehbâ ve Irak-ı Arab ve Acem ve Basra ve Lahsa ve Deylem ve Rakka ve Musul ve Şehr-i Zor ve Van ve Diyarbekr ve Zülkadriye ve Kürdis-tan ve vilâyet-i Erzurum ve Sivâs ve Adana ve Karamân ve Mağrib ve Habeş ve Tunus ve Trablusşâm ve Kıb-rıs ve Rodos ve Girid ve Mora ve Akdeniz ve Karadeniz ve Cezâyir ve sevâhil-i deryâ ve Anadolu ve memâ-lik-i Rûmili ve husûsan memâlik-i Tatar ve Deşt-i Kıpçak ve vilâyet-i Kefe ve ol havâlîde olan cümle oymak ve diyâr-ı Bosna ve kal'a-i Belgrad-ı dârü'l-cihâd ve bi't-temâm memâlik-i Eflak ve Boğdan ve ta'rîf ve tav-sîfden müstağnî nice bukâ' ve buldânın pâdişâh-ı ma'delet-penâh ve şehriyâr-ı encüm-sipâh ve şehinşâh-ı tasarruf-destgâh es-Sultân ibnü's-sultân ve'l-Hâkân ibnü'l-Hâkân Sultân Osmân Hân ibnü's-Sultân Mustafa Hân ibnü's-sultân Mehemmed Hân'ım ki menşûr-ı sa'âdet-saltanatım tevkî'-i refî'-i sultânü'l-berreyn ile mu-vakka' vü müzeyyen ve misâl-i bî-misâl hilâfetim unvân-ı sa'âdet-nişân-ı hâkânü'l-bahreyn ile muvaşşah ve mu'anvendir. Lâ–cereme şükran alâ hâzihi'n-ni'am melce-i selâtîn-i âlî-tebâr ve melâz-ı havâkîn-i zevi'l-i'ti-bâr olan atebe-i aliyye-i devlet-medâr ve südde-i seniyye-i übbehet-kararımız ile tarh-ı esâs-ı hubb u me-veddete izhâr-ı meyl ü rağbet edenler haklarında ebvâb-ı dostî ve âşinâyî küşâde ve esbâb-ı alâka ve velâ rûz-be-rûz müterakkî ve ziyâde idüği beyândan müstağnî olmağla binâ'en alâ zâlik iftihâru ümerâ'i'l-ızâmi'l-Îseviyye, muhtâru küberâ'i'l-fihâmi'l-Mesîhıyye, muslihu mesâlih-i cemâhîri't-tâ'ifeti'n-Nasrâniyye, sâhibü ezyâli'l-haşmeti ve'l-vekâr ve sâhibü delâ'ili'l-mecdi ve'l-i'tibâr hâlâ Danimarka ve Türgiya ve Vandal ve Got tâ'ifelerinin Kralı ve nice memleketlerin dukası ve ana tâbi' yerlerin kontesi haşmetlü Firiderikos-ı Hâmis hutimet avâkıbuhu bi'l-hayr ve'r-reşâd ve ahsene ileyhi sebîle's-savâb ve's-sedâd dahı bundan mukaddem Devlet-i Aliyye-i rûz-efzûnumla dostluk ve mahabbet ebvâbının küşâde olması irâdesiyle kendü tarafından mu'teber beğzâdelerinden hâlâ mecmû'-ı umûr-ı askeriyelerinin nâzırı kıdvetü a'yâni'l-milleti'l-Mesîhiyye Sen Cermondov Gollimodgalar hutimet avâkıbuhû bi'l-hayr mevkı'-ı câh u celâl olan Devlet-i Aliyye-i Hı-lâfet-iştimâlimize irsâl ve müceddeden temhîd-i levâzım-ı emr-i müsâlemeye ibtidâr birle bu husûsa dâir ti-cârât ve mu'âmelât mevâddının temşiyyetine izhâr-ı hâhiş ve rağbet ve mevâdd-ı mezkûrenin müzâkere ve akdi içün mûmâ-ileyhe memhûr sened ile ruhsat verüp rikâb-ı müstetâb-ı hüsrevânemize ba's ü irsâl ve tes-viyesi murâd olunan keyfiyyât-ı mükâlemenin pezîrâ-yı hüsn-i husûl ve hitâmını ilticâ ve istîsâl etmekle ir-sâl olunan nâme-i dostî alâmesi ve zikrolunan merâm ve mültemisâtı de'b-i dîrîn-i saltanat-ı ebed-miknetimiz üzre sadr-ı a'zamım vesâtatıyla mukaddemâ pâye-i serîr-i saltanat-masîrimize arz u telhîs olundukda mültemisât-ı mezkûre taraf-ı hümâyûn-ı re'fet-meşhûnumuzdan karîn-i encâh ve müsâ'afe olunup şeref-efzâ-yı sudûr olan izn-i hümâyûnumuz mûcebince mükâlemeye me'mûr hademe-i Devlet-i Aliyyemiz ve-sâtatlarıyla mevâdd-ı musâlahaya murahhas olan beğzâde-i mûmâ-ileyh ile bi'l-müzâkere mâdde-be-mâdde tasfiye vü tesviye olunarak ale'l-ıtlâk on yedi mâdde ve bir hâtime üzerine tarafeynden karâr-dâde olup mu-rahhas-ı mûmâ-ileyhin olugeldiği vechile Latin lisânı üzre virdiği temessük ba'de't-terceme tekrar pâye-i se-rîr-i şevket-masîr-i mülûkânemize ba'de'l-arz ve'l-iş'âr müstesvab ve müstahsen görülmeğin ber-vech-i mu-harrer mübâdele olunan temessükün kral-ı müşârun-ileyh tarafından kabûl ve te'yîdini hâvî gelen tasdîk-nâmesini ve kezâlik tercemesini düstûr-ı ekrem, müşîr-i efham, nizâmü'l-âlem, nâzımu menâzımi'l-ümem, müdebbiru umûri'l-cumhûr bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmimü mehâmmi'l-enâm bi'r-re'yi's-sâib, mümehhidü bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyidü erkâni's-sa'âdeti ve'l-iclâl, mürettibü merâtibi'l-hilâfeti'l-kübrâ, mü-kemmilü nâmûsi's-saltanati'l-uzmâ, el-mahfûf bi-sunûfi avâtıfi'l-meliki'l-a'lâ bi'l-fi'l vezîr-i a'zam-ı mergû-bu'ş-şiyem ve vekîl-i mutlak-ı ferhunde-kademim Râgıb Mehemmed Paşa edâmallâhu Te'âlâ iclâlehu ve

zâ'afe bi't-te'yîd-i iktidârehu ve ikbâlehu dergâh-ı mekremet-penâh-ı cihân-bânîmize arz u telhîs edüp cümlesine alâ vechi'l-kâmil ilm-i âlem-şumûl-i pâdişâhânemiz muhît ve şâmil oldukda mücerred kral-ı müşârun-ileyhin dostluk ve meveddete olan meyl u rağbetine binâ'en ınâyet-rîz-i sudûr olan hatt-ı hümâyûn-ı şevket-makrûnumuz mûcebince te'yîden akd-ı müsâlemeye fermân-ı hümâyûnumuz olmağın işbu nişân-ı şerîf-i âlîşân ve ahd-i münîf-i celâdet-unvânımız şeref-efzâ-yı imlâ ve murahhas-ı mûmâ-ileyhin yedine teslîm ve i'tâ olunmağla yerli yerinde ri'âyet u sıyânet olunmak içün işbu on yedi mâddedir ki zikr olunur:

Evvelki Mâdde: Devlet-i Aliyye ile Danimarka kralı beyninde musâlaha-i mü'ebbede ve dostluk ve musâfât câri ola ve re'âyâ ve berâyâ-yı cânibeynin berren ve bahren bilâ-mâni' ticâretleri câ'iz olup Danimarka kralının bayrak ve patentesiyle yürüyen asıl Danimarkalu ve mellâh sefâyini memâlik-i mahrûse'nin iskele ve limânlarına emti'a ve eşyâlarıyla geldiklerinde ve meks ü arâmlarında ve gerü gitdiklerinde rencîde olunmayup furtınadan ve âhar gûne kazâya giriftâr olup mutazarrır olan sefâyininin ta'mîr u termîmi câ'iz olup ve kendü akçalarıyla kifâf-ı nefsleriyçün satın aldıkları me'kûlât ve meşrûbât ve levâzım-ı sâ'irelerine mümâna'at olunmaya ve memnû'âtdan olmayan emti'a ve eşyâlarının bey' u şirâsında sâ'ir dost olan düvel tüccârı haklarında ne vechile câri olmuş ise Danimarkalu hakkında dahı câri olup kesb-i intifâ' edeler ve Boğaz hisârlarına ve sâ'ir limân ve iskelelere gelen Danimarkalu sefâyini sâir dost olan düvelin sefâyini misillü kabûl ve verilegelen üç yüz akça selâmet akçasını edâ eylediklerinden sonra muhdesât talebiyle rencîde ve remîde olunmayalar.

İkinci Mâdde: Danimarka sefâyini furtınadan veyâhûd âhar kazâ ile muhâtaraya giriftâr olduklarında fenn-i mellâhîde mâhir olanlardan mu'âvenet oluna ve Devlet-i Aliyye'nin limân ve iskelelerinde karaya düşen Danimarka sefînesi ol mahallin vülât ve hükkâm ve zâbitânı himâyet u i'ânet ve garkdan halâs olan emti'a ve eşyâ ve esvâbları ashâbına reddolunmak üzre karîb bulunan Danimarka konsoloslarına teslîm etdirilmesine sa'y eyleyeler, mu'tâd olan ücret-i amele ve nakliyyeden gayrı bir nesne taleb olunmaya ve gâret olunan eşyâyı ba'de't-tefahhus buldurulup tamâmen redd u teslîm eyleyeler.

Üçüncü Mâdde: Danimarkalu tüccârı ve anlara tâbi' olanlar getürüp götürdükleri emti'a ve eşyâ içün sâ'ir dost olanlar misillü yüzde üç resm-i gümrüğü edâ eyledikden sonra ziyâde nesne taleb olunmaya ve gümrük ümenâsı eşyâlarını değer bahâsından ziyâde bahâ takdîr eylemeyüp ve kıymetlerinde uzlaşmadıkları hâlde yüzde üç olmak üzre aynî eşyâ verilüp ve gümrük ümenâsı almakda muhâlefet eylemeyeler. Danimarka elçisinin kendüye müte'allik olan emti'a vü eşyâ ve esvâbından ve hediyyesinden gümrük ve bâc taleb olunmaya ve altun ve gümüş sikkeden ve dost olanlar gümrük vermedikleri eşyâdan kezâlik nesne taleb olunmayup gümrük ümenâsı mahallinde câri olan akçayı kabûl eyleyeler.

Dördüncü Mâdde: Danimarka sefînesinin hamûlesini tahliye eylemek elvermediği hâlde cebr olunmaya ve hamûle ve emti'a ve eşyâsını taşraya ihrâc etmeyüp sefînesiyle âhar mahalle nakl murâd olundukda mümâna'at olunmayup bir dürlü bahâne ile nesne taleb olunmaya ve hamûlesinin bir mıktarı Danimarka sefînesinden ihrâc olunup bâkî kalan emti'a ve eşyâ âhar mahalle nakl olundukda ancak ihrâc olunan eşyâdan gümrük taleb oluna ve resm-i gümrüğü edâ olunmuş eşyâyı Devlet-i Aliyye'nin âhar limân ve iskelelerine nakl eylediklerinde gümrüğün edâ tezkiresi ibrâz olundukda ol mahallin gümrük ümenâsı tekrar gümrük taleb eylemeyeler. Şöyle ki eşyâdan resm-i gümrüğü bulunduğu mahalde bir defa edâ eyledikden sonra âhar mahalle gitdiklerinde ziyâde nesne teklîf olunmaya ve gümrükden eşyâ kaçırıldıkda Danimarkaluya sâ'ir dost olan düvel misillü mu'âmele oluna ve gümrüğe müte'allik muâmele sâ'ir dost olan milel hakkında olduğu gibi Danimarkaluya dahı câ'iz ola ve Danimarkaludan ve anlara tâbi' olanlardan Kassâbiye nâmıyla akça taleb olunmaya.

Beşinci Mâdde: Selâmlaşmak husûsunda sâ'ir düvelin ceng sefâyini edegeldikleri üzre Danimarka kralının dahı cenk sefâyini icrâ edeler. Danimarkalunun tüccâr sefâyini donanma-yı hümâyûn sefâyinine ve tâbi'lerine yâhûd Devlet-i Aliyye'nin bayrağıyla yürüyen sefâyine musâdefe eylediklerinde mu'tâd üzre dostâne selamlayup yollarından alıkonmayup bir nesne taleb veyâhûd cebren ahz olunmaya.

Altıncı Mâdde: Asker ve top ve cebehane ve bunun emsâli mühimmât-ı sâ'ire nakliyçün Danimarka sefâyinine cebr olunmaya.

Yedinci Mâdde: Tüccâr-ı ehl-i İslâm ve re'âyâya müte'allik olan emti'a ve eşyâlarının nakliyçün Danimarka sefâyinini ücret ile tutduklarında Françelü ve İngiltere ve Felemenklü ile câri olan mu'âmeleyi ede-

ler ve resm-i gümrük alınagelüp Danimarkalunun sefâyini ile Danimarka tüccârlarının getirüp götürdükleri eşyâlarından Danimarka elçilerine ve konsoloslarına mu'tâd üzre âid olan konsolate resmini bi't-temâm edâ eyleyeler.

Sekizinci Mâdde: Der-i devletde mukîm Danimarka elçileri sâ'ir dost olan düvelin elçileri misillü rütbelerine göre me'lûf oldukları serbestiyet ve mu'âfiyet anların hakkında dahı câri ola ve memâlik-i mahrûsenin her kangı iskele ve limân ve adalarda dost olan düvel tarafından konsolos ve vekîlleri ve tercümânlar bulunduğu bi'l-cümle mahallerde Danimarka elçileri dahı konsolos ve konsolos vekîlleri ve tercümânlar ta'yîn ve dilediklerini def' ve yerlerine âhar kimesneleri nasb eyleyeler ve Âsitâne'de mukîm ilçilerinin yanında yalnız dört nefer ve konsolosları ikâmet eden memâlik-i mahrûsede birer nefer tercümân istihdâm eyleyeler.

Dokuzuncu Mâdde: Memâlik-i Mahrûse'de mukîm Danimarkalunun konsolosları ve konsolos vekîlleri ve tercümânları ve tüccârı ve anlara tâbi' olup müte'ehhil ve mücerred olan Danimarkalu etbâ' ve huddâmı cizye ve tekâlîf-i sâ'ireden mu'âf olalar.

Onuncu Mâdde: Danimarkalu ve anlara tâbi' olanlar beyninde münâza'a zuhûrunda Danimarkalu ilçileri veyâhûd konsolosları Danimarkalunun kâ'idesi üzre görüp faysal verüp Devlet-i Aliyye'nin kuzât ve hükkâmı karışmayalar, Danimarka tüccârını himâyet eylemek içün Memâlik-i Mahrûse'de mukîm Danimarka konsolosları habs olunmayalar ve her ne da'vâları olur ise ilçileri ma'rifetiyle Âsitâne-i Sa'âdetimde görüle ve menzilleri mühürlenmeyüp teftîş ve tefahhus olunmaya ve Devlet-i Aliyye re'âyâsıyla Danimarkalunun umûr-ı şer'iyyeleri vukû'unda elçileri veya konsolosları veya vekîlleri ma'rifetiyle ve tercümânları vesâtatıyla şer'le ru'yet oluna Danimarkaluyu ve anlara tâbi' olanları ehl-i İslâm veyâhûd Devlet-i Aliyye re'âyâsı şer'a ıhzâr eylediklerinde tercümânlardan biri veyâhud vekîlleri mevcûd olmadıkca cevâb eylemeye cebr olunmaya ve dört bin akçadan ziyâde olan da'vâları Âsitâne-i Sa'âdet'de görüle ve bey' u şirâya ve kefâlete müte'allik ve istidâne olunan akça husûslarında ehl-i İslâm ve re'âyâ-yı Devlet-i Aliyye, Danimarkalu ve anlara tâbi' olanlardan da'vâ eylediklerinde hüccet-i şer'iyye veyâhud ma'mûlün-bih sened olmadıkca zûr şâhidleri istimâ' olunmayıp habs olunmaya ve azîmet üzre olan Danimarka sefinesi nizâ' vukû'unda der-akab konsolos ve tercümân ma'rifetiyle faysal verilüp bilâ-mûcib te'hîr ve tevkîf olunmaya.

On birinci Mâdde: Danimarkalunun biri edâ-yı deyne kâdir olmayup iflâsı zâhir ve firâr ve gaybet eyledikde mâdâmki kefâleti olmaya âhar Danimarkaluya edâ-yı deyni içün cebr olunmaya. Danimarkalunun biri müttehem olup firâr eder ise âhar Danimarkalu mâdâmki kefâleti olmaya mu'âhaze ve rencîde olunmaya. Danimarkalu sâkin olduğu mahalde maktûl kimesnenin lâşesi zuhûrunda mâdâmki Danimarkalu üzerine şer'an bir töhmet sübût bulmaya, ol mahalde veyâhud ol havâlîde bulunan Danimarkalu dem-i diyet talebiyle rencîde olunmaya.

On ikinci Mâdde: Danimarka memleketinde tevellüd edüp nefs-i Danimarkalu olanlar mâdâmki karada ve deryâda Devlet-i Aliyye'ye düşmanlık üzre olan harbî asker ile esnâ-yı cenkde ahz olunmayalar, anlardan bir ferdin esîr olması câ'iz olmaya. Eğer bu gûne harbî asker ile bulunmuş değil iken sehven bir tarîk ile esîr olmuş ise Danimarka ilçileri ve konsolosları murâd ve taleb eyledikleri hâlde teftîş ve tefahhus olunup Danimarkalu idüği sâbit ve nümâyân oldukda ıtlâk olunup elçiye ve konsolosa redd u teslîm oluna ve kezâlik ehl-i İslâmdan veyâhûd Devlet-i Aliyye re'âyâlarından bir ferd Danimarka Devleti'nde esîr olmaya ve eğer bu makûle esîr bulunur ise bilâ-avk u te'hîr ıtlâk oluna.

On üçüncü Mâdde: Danimarkaludan veyâhûd tâbi'lerinden memâlik-i mahrûsede bir kimesne fevt oldukda muhallefâtını vereselerine teslîm eylemek üzre Danimarka ilçisi veyâhûd konsolosu zabt ve bunlardan biri bulunmadığı halde terekesini şerîki kabz eyleyüp hükkâm ve zâbitân taraflarından müdâhale olunmaya ve fevt olduğu mahalde Danimarkaludan bir kimesne bulunmadığında muhallefâtı ve tahrîrât ve senedâtı ol mahallin hâkimi tarafından mühürlenüp hıfz ve Danimarka ilçisinden kabzına me'mûren vârise bilâ-bahâne teslîm olunup resm-i kısmet taleb olunmaya.

On dördüncü Mâdde: İcrâ-yı âyîn husûsu sâ'ir müste'menlere câ'iz olduğu vech üzre Danimarkaluya dahı icrâ-yı âyîn eylemek câ'iz ola.

On beşinci Mâdde: Danimarkalunun birisi İslâmı kabûl eyledi deyü bir kimesne da'vâ eder ise mâdâmki tercümânı muvâcehesinde irâdetim ile İslâm'ı kabûl eyledim deyü ikrâr etmedikce cebr olunmaya ve ik-

rârı vukû'unda Danimarkaluya deyni ve onlara müte'allik mâlı var ise ba'de's-sübût dâyinine ve ashâbına edâ eyleye, ashâbı bulunmaz ise ashâbına verilmek üzre ilçisine veyâhud konsoloslarına teslîm oluna.

On altıncı Mâdde: Emr-i ticâretin şurûtuyla temşiyyetine sa'y u gûşiş ve husûs-ı mezkûra muhill olan hâlâtın mehmâ-emken indifâ'ına sa'y oluna ve Cezâyir ve Tunus ve Trablus ocaklarıyla Danimarka kralı beyninde karâr-dâde olan mevâdd-ı dostluk düstûrü'l-amel olmak içün taraf-ı Devlet-i Aliyye'den himâye oluna ve hilâfı zuhûrunda Devlet-i Aliyye'nin hükmü ocağ-ı mezkûrûna nâfiz ve cârî olmağla mehmâ-emken ıslâh-ı zâtü'l-beyne himmet buyrula.

On yedinci Mâdde: Bâlâda mezkûr dostluk ve ticâreti hâviye mevâdd tarafeynden imzâ olundukdan sonra hilâf-ı vaz' u harekete hiçbir vaktde kat'â cevâz verilmeyüp kemâ-yenbağî mer'î ve mu'teber ve ile'l-ebed düstûrü'l-amel tutula ve mevâdd-ı mezkûre kral-ı müşârun-ileyhin tüccârı ve re'âyâsı hakkında cârî olduğu gibi Devlet-i Aliyye tüccârı ve re'âyâsı ve tâbi'leri haklarında dahı cârî ola ve bundan böyle dahı tarafeyne nâfi' ve hayırlu ba'zı mevâdd hudûs eyledikde ba'de'l-müzâkere temşiyyet ve nizâmına dikkat ve mevâdd-ı sâireye ilhâk olunmak câ'iz ola.

Hâtime: Devlet-i Aliyyemle haşmetlü kral-ı müşârun-ileyh beyninde mü'ebbeden akd olunan şurût-ı musâlaha bilâ-halel hıfz u mürâ'ât oluna. İmdi Devlet-i Aliyye-i ebed-miknetimize kral-ı müşârun-ileyh tarafından ve a'kâb-ı husûsiyyet-intisâbları câniblerinden mâdâmki ızhâr-ı merâsim-i sıdk u velâ ve ibrâz-ı levâzım-ı ahd ü vefâ hâlâtına müdâvemet oluna, Cânib-i hümâyûn-ı şehinşâhânemizden dahı peyvend-i sevgend-i husrevânemiz ile te'yîd-i revâbıt-ı visâk ederim ki min-ba'd taraf-ı kâmilü'ş-şeref-i pâdişâhâne ve kezâlik ahlâf-ı nasfet-ittisâf-ı mülûkânemizden ve vüzerâ-yı âlî-makâm ve huddâm-ı zevi'l-ihtirâmımızdan ser-i mû hilâfına bir dürlü cevâz ve ruhsat verilmeyüp tarafeynden dâ'imâ te'kîd-i esâs-ı müvâlât ve teşyîd-i mebânî-i hulûs u musâfât içün işbu nişân-ı hümâyûn ve ahd-i ınâyet-meşhûnumuzun mazmûn-ı münîfi üzre amel ü hareket oluna.

[Fî] Evâsıt-ı Zi'lkade sene 1170 / [6 Ağustos 1757], ***BOA. Hatt-ı Hümâyun 265***

Osmanlı Devleti ile Danimarka Devleti arasında imzalanan dostluk ve eşitliğe dayalı on yedi maddelik ticaret anlaşmasına göre:

Danimarka tüccarlarına diğer dost devlet tüccarlarına tanınan ayrıcalıklar aynen verilmiştir. Böylece iki devlet arasında deniz ve kara ticaretinin gelişmesi hedeflenmiştir. İki devlet vatandaşları birbirlerinin ülkelerinde emniyet içerisinde bulunacaklardır. Bu anlaşmaya taraf ülke topraklarında ölenlerin mal varlıkları iade edilecektir. Karşılıklı konsolosluklar açılıp mahkeme esnasında tercüman bulundurulacaktır. Dinî ayinler serbestçe yapılabilecektir. Danimarka vatandaşlarından Müslüman olanlara baskı yapılmayacak ve mal varlıklarına dokunulmayacaktır.

According to the teraty of commerce of 17 articles signed between the Ottoman State and Denmark on friendship and equailty:

The privileges given to the merchants of the other friendly states have been also given to Danish merchants.

In this way, it has been aimed to develop the commerce of land and sea between the two states.

The citizens of the two states can travel in their countries in security. The properties of those dying in these two countries will be given back. The consulates can mutually be open and translators can be present in the court. Religious ceremonies can be practised in freedom. Danish citizens who accept Islam are not to be pressed and their properties are not to be seized.

Sultan II. Mahmud Han, 16 Nisan 1838, BOA. Hatt-ı Hümâyûn 35292

Belçika ile Osmanlı Devleti arasında yapılacak anlaşmada, temsilci olarak Avusturya Fevkalâde Orta Elçisi Baron Oserlovan'ın görevlendirildiği.

Appointment of Baron Oserlovan, the extraordinary mediator envoy of Austria, as a representative in the treaty to be signed between Belgium and the Ottoman State.

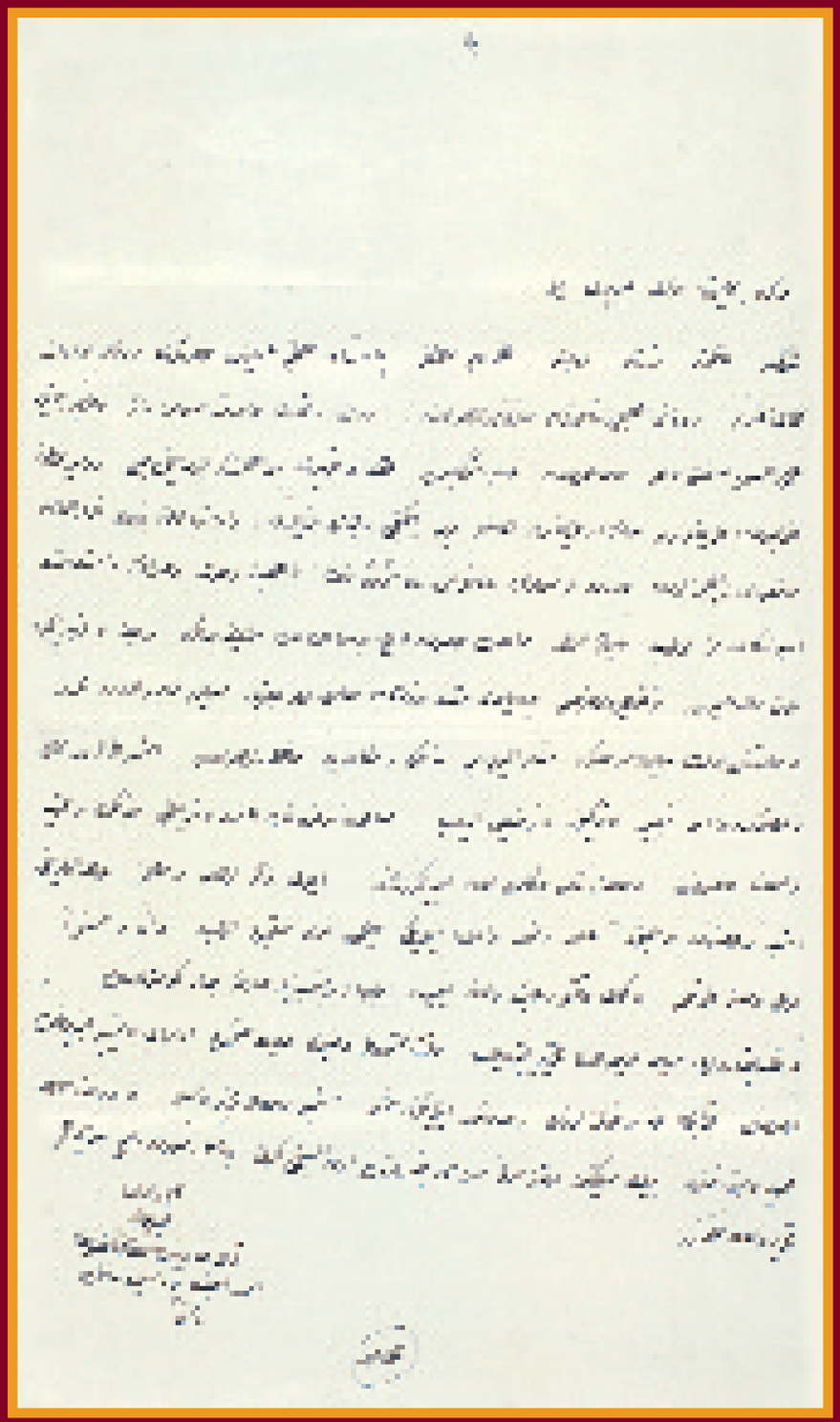

Biz ki Belçika Kralı Leopol'üz

Şevketlü, azametlü, kudretlü, mehâbetlü, her dem muzaffer pâdişâh-ı a'zam-ı Osmânyân hazretlerine derkâr olan kemâl-i ihtirâm ve dostî-i samîmi-i tâmmımızın emâresi olmak üzre dostî ve ticâret ve âmed-şud sefâyine dâir ve tarafeyn milletlerine ale's-seviyye menfa'ati bâhir bir mu'âhedenin cenâb-ı şevket-me'âblarıyla akd ü temhîrine hâhiş-ger olduğumuza mebnî Rusya Devleti kavalyerlik tarîklarından Santa Ana tarîkının elmasla müzeyyen ikinci rütbesi kavalyeri ve Avusturya Devleti nezdinde fevkalâde murahhas orta ilçimiz olan Baron Oserlovan De Gras de Sövü'nün ehliyet ve gayret ve sadâkat ve istikâmetine emniyet-i kâmilemiz olup bâlâda mastûr merâmın husûlüne sâlih bir mu'âhadenin mevâddını müzâkere ve akd ü temhîr içün taraf-ı Devlet-i Aliyye'den terhîs olunacak bir veyâhud müte'addid zevâtın hâmil o-lacakları siyâk-ı lâyık üzre muharrer ruhsatnâmelerin mübâdelesinden sonra müşârun-ileyhim ile müzâkere ve mükâlemeye murahhas olmak üzre işbu tarafımızdan mümzâ ruhsatnâmemiz ile ta'yîn ve tevkîl ve terhîs edüp mu'âhade-i merkûmenin ukûd ve şerâyitini müzâkere ve temhîr ve imzâ husûsuna ruhsat-ı tâmme ve kâmile i'tâ eylediğimizden nâşî imdi zikr olunan murahhasımız hâmil olduğu işbu ruh-satnâme mûcebince akd ve ta'ahhüd ve imzâ eylediği bi'l-cümle mevâdd makbûlümüz olup dâ'imâ ve müstemirren mer'î ve mu'teber tutulmak ve kemâl-i dikkatle ri'âyet ve îfâ eyleyüp bir bahâne ve sebeb ile hilâfına cevâz gösterilmemek ve tasdîknâmeleri siyâk-ı lâyık üzre tahrîr etdirilüp vakt-i meşrût ve mu'ayyende mübâdele zımnında irsâl ve tesyîr etdirilmek husûsâtını kralca ahd ü kavlimiz üzre va'd ve ta'ahhüd eylediğimizi müş'ir işbu nâmemiz tahrîr ve imlâ ve devlet mührüyle temhîr ve îbkâ kılındı. Bin sekiz yüz otuz sekiz senesi Nisan'ının on altıncı günü Burusel [Bürüksel] şehrinde vâkı' sarayımızda tahrîr ve i'tâ kılınmışdır.

Mahall-i imzâ

Leopol

Kral cenâblarının imzâsını tasdîkan

Umûr-ı Ecnebiye ve Dâhiliye Nâzırı

Deto

[16 Nisan 1838], ***BOA. Hatt-ı Hümâyûn 35292***

Belçika Kralı Leopol, Sultan İkinci Mahmud'a sonsuz saygı ve hürmetlerini iletmiştir. İki devlet arasında karşılıklı dostluk, ticaret ve gemilerinin serbest dolaşımı konularında yapılacak anlaşmanın müzakerelerine ülkesi adına katılmak üzere, Avusturya Fevkalade Elçisi Baron Oserlovan dö Gras dö Sövü görevlendirilmiştir.

Leopol, The King of Belgium, has presented his infinite respect to Sultan Mahmud II. and reported that Baron Oserlovan, the extraordinary mediator envoy of Austria, has been appointed to take part in the negotiations of the treaty to be signed between Belgium and the Ottoman State concerning the friendship, trade, and free-passage in the seas on behalf of His country.

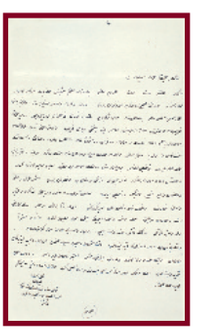

Sultan II. Mahmud Han, 9 Mayıs 1838, BOA. Hatt-ı Hümâyûn 46909-F

BD 9

Belçika Devleti'nin bağımsızlığının Osmanlı Devleti tarafından tanınması hakkında Fransa'nın talebi.

Demand of France for the Ottoman State to accept the independence of Belgium.

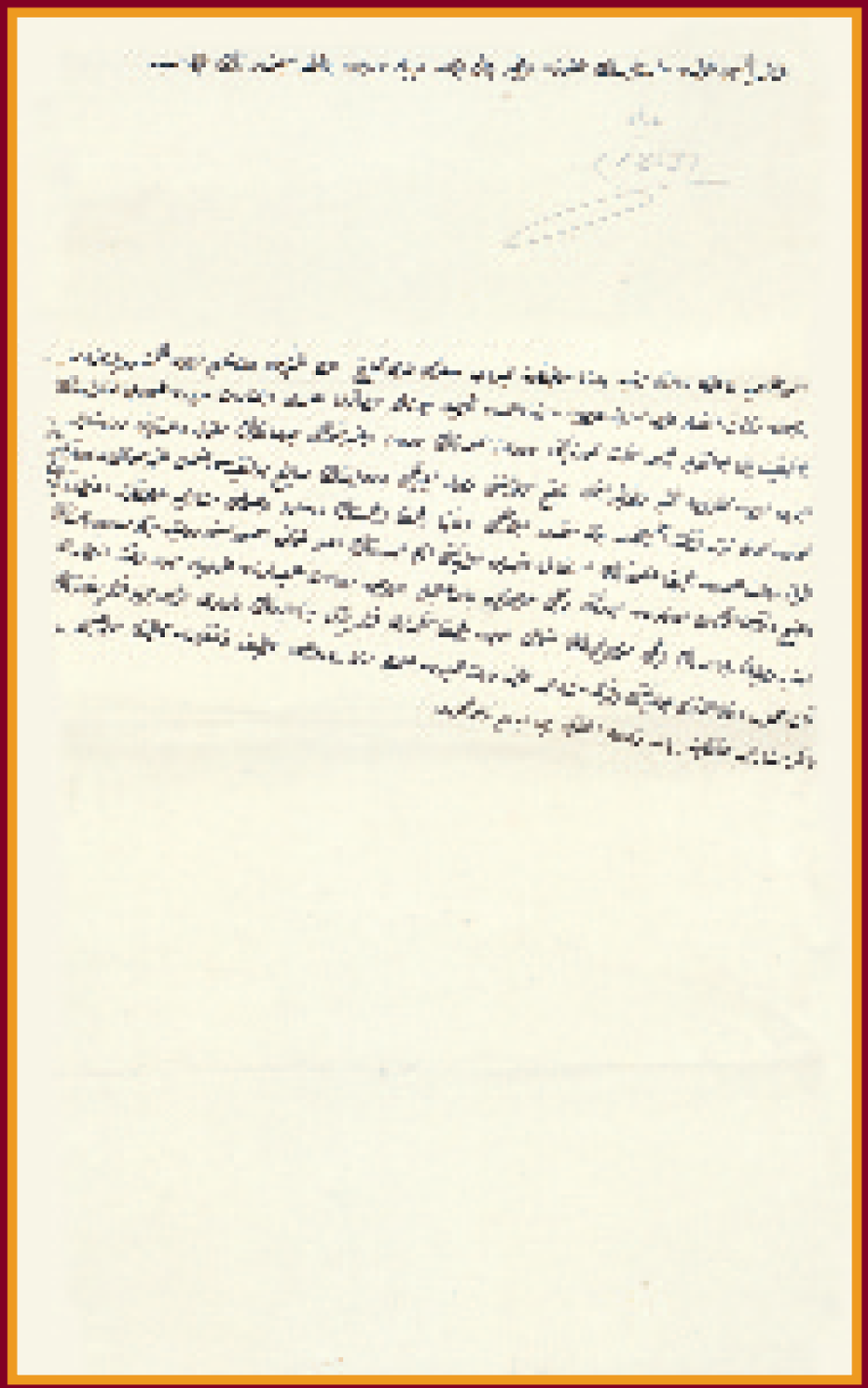

Fransa ilçisi tarafından şehr-i Mayıs'ın dokuzu tarihiyle Baştercüman Lapid'e verilen bir kıt'a ta'lîmnâmenin tercemesidir.

Umûr-ı Hâriciye Nâzırı devletlü Reşid Paşa hazretlerine gidüp selâmımı lede't-teblîğ evvelâ ekserîsi dostlarım olan hemşehrîlerimizden birçok zevât hakkında taraf-ı eşref-i Hazreti şehinşâhîden tahsîl buyurmuş oldukları ihsân ve ınâyât-ı seniyyeden dolayı teşekkür ederek bu keyfiyet bana politikaca bir hüsn-i hareket göründüğünü ve Devlet-i Aliyye'nin dost ve hayır-hâhı bulunanların mıkdar u ıdâdını dostları çok olan memleketlerde teksîr ve tevfîr etmeğe nâfi' olacağını me'mûl eylediğimi ve devleteynin menâfi'-i politikıyyesi zımnında hayır-hâhân-ı Devlet-i Aliyye'nin günden güne tezâyüd ve tekessür etmesiyçün bezl-i makdûr edeceğimi ve sâniyen Belçika ilçisinin Dersa'âdet'e vusûlünü müşârun-ileyh hazretlerine ihtâr ve tezkâr birle taraf-ı Devlet-i Aliyye'den Belçika Hükûmeti'nin istik[l]âli tasdîk olunduğu anda sûretin asla tevâfuk etmesi yani devleteyn beyninde muâmelât-ı hasenenin vaz' u te'sîs olunması lâzımeden idüğünü ve ilçi-i mûmâ-ileyhe Bâb-ı Âlî'de olacak mülâkât-ı aliyyelerinden dolayı çok vakt intizâr etdirmemelerini ricâ ederek ilçi-i mûmâ-ileyhin metbûu olan Belçika hükümdârı, Fransa kralı cenâblarının damâdı olması cihetiyle Fransa Sefâreti'nin taht-ı himâyet ve müzâheretinde bulunduğunu ve kral-ı müşârun-ileyh taraf-ı Devlet-i Aliyye'den hakkında ibrâz buyurlacak taltîf ve iltifâtdan mahzûz olacağını nâzır-ı müşârun-ileyh hazretlerine beyân ve ifâde eylemenizi ricâ ederim deyü muharrerdir.

[9 Mayıs 1838], ***BOA. Hatt-ı Hümâyûn 46909-F***

Fransa Devleti, Osmanlı Devleti'nden Belçika Devleti'nin bağımsızlığının tanınmasını istemektedir. Ayrıca Osmanlı Devleti'nin Fransa'da bazı kişilere verdiği hediyelerin iki ülke arasındaki dostluk münasebetlerinin güçlenmesine sebep olduğu da anlatılmaktadır.

France has demanded for the Ottoman State to accept the independence of Belgium. It has also been narrated that the Ottoman State gave some presents to someones in France has caused to strengthen relations of friendship.

Sultan II. Mahmud Han, 19 Ekim 1838, BOA. Düvel-i Ecnebiye Defteri 4/2, s. 8-11.

Osmanlı Devleti ile Belçika arasında yapılan dostluk ve ticaret anlaşması.

Treaty of friendship and commerce signed between the Ottoman State and Belgium.

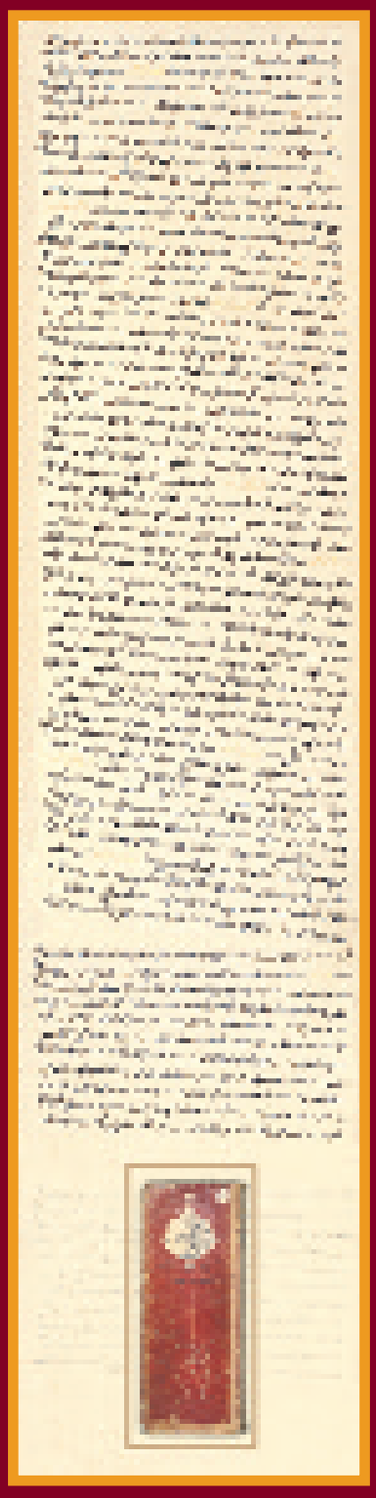

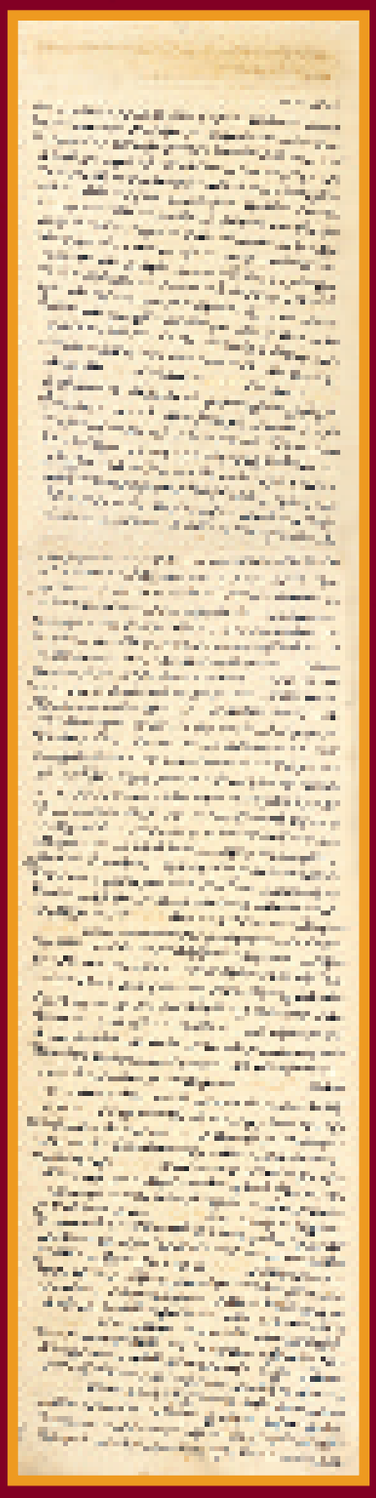

Devlet-i Aliyye-i ebediyyetü'd-devâm ile Belçika kralı beyninde müceddeden akd olunan mevâdd-ı mu'âhedeyi hâvî i'tâ buyrulan tasdîknâme-i hümâyûndur.

Nişân-ı hümâyûn oldur ki

Çûn Hazreti Hüdâvend-i Mâlikü'l-mülk-i lâ-yezâl, müfîzu'l-cûd ve'n-nevâl tenezzehet zâtuhu ani'ş-şibîh ve'l-misâl ve tekaddeset sıfâtuhu an tatarruku'z-zevâl ve'l-intikâlin irâdet-i aliyye-i ezeliyye ve ınâyet-i bî-gâyet-i lem-yezeliyyesi ve Cenâb-ı Sultân-ı Enbiyâ ve sipeh-sâlâr ve ketâ'ib-i asfiyâ aleyhi ve alâ âlihi efdalü's-salavât ve ekmelü't-tahâyâtın destyârî-i mu'cizât-ı kesîretü'l-berekâtı ve hulefâ-i râşidîn ve ashâb-ı güzîn aleyhim rıdvânü'l-meliki'l-mu'în ve cümle-i evliyâ-yı hidâyetkarîn ve asfiyâ-yı nebâhet-rehîn kuddiset esrâruhum fî külli vaktin ve hîn hazerâtının mürâfakat-i ervâh-ı tayyibe-i cennet-me'vâları ile ben ki es'adü'l-buldân ve'l-emsâr ve eşrefü'l-emâkin ve'l-aktâr kıble-i mesâcid-i âlem ve mihrâb-ı teveccühât-ı âmme-i ümem olan Mekke-i Mükerreme ve Medîne-i Münevvere ve Harem-i Mescid-i Aksâ ve Kudüs-i Şerîf-i mübârekin hâdim ve hâkimi ve bilâd-ı selâse-i mu'azzama -ki İstanbul ve Burusa ve Edirne'dir- anların ve Şâm-ı cennet-meşâmm ve Mısr-ı nâdiretü'l-asr ve külliyyen Arabistân ve Cezîretü'l-Arab ve Afrika ve Berka ve Kayravan ve Halebü'şşehbâ ve Irâk-ı Arab u Acem ve Basra ve Lahsa ve Deylem ve Rakka ve Musul ve Şehr-i Zor ve Diyarbekr ve Zü'l-Kadriye ve vilâyet-i Erzurum ve Sivâs ve Adana ve Karamân ve Kars ve Van ve tevâbi'iyle Çıldır ve Mağrib ve Habeş ve Cezâyir-i Garb ve Tunus ve Trablusşam ve Trablusgarb ve Kıbrıs ve Rodos ve Girid ve İzmir ve Akdeniz ve Karadeniz ve Cezâir ve sevâhiliyle diyâr-ı Anadolu ve memâlik-i Rûmili ve husûsan Bağdâd-ı dârü's-selâm ve Rum ve Türk ve cemî'an Kürdistan ve muzâfâtıyla umûmen Bosna ve Kal'a-i Belgrad-ı dârü'l-cihâd ve Sırb Hükûmeti ve anda olan kılâ' ve bukâ' ve husûn ve bilâd-ı Arnavudluk ve Eflâk ve Boğdan memleketleri ve ta'rîf ve tavsîfden müstağnî nice buldân u bukâ' ve emsâr u kılâ'ın pâdişâh-ı ma'delet-penâh ve şehriyâr-ı merhamet-destgâhı es-sultân ibnü's-sultân ve'l-hâkân ibnü'l-hâkân es-Sultân el-Gâzî Mahmûd Hân ibnü's-Sultân el-Gâzî Abdülhamîd Hân ibnü's-Sultân el-Gâzî Ahmed Hân'ım, menşûr-ı sa'âdet-nüşûr-ı saltanatım tevkî'-i refî'-i sultânü'l-berreyn ile muvakka' ve müzeyyen ve misâl-i bî-misâl hilâfetim unvân-ı me'âlî-nişân-ı hâkânü'l-bahreyn ile muvaşşah ve mu'anven olup fe lâ-cereme şükran alâ tilke'n-ni'am atebe-i aliyye-i devlet-medâr ve südde-i seniyye-i übbehet-karârımız melce-i selâtîn-i âlî-tebâr ve melâz-ı havâkîn-ı zevî'l-i'tibâr olduğu müsellemdir. Binâ-berîn Devlet-i Aliyye-i ebediyyü'ddevâm ve saltanat-ı seniyye-i sermediyyü'l-kıyâmımızla Belçika kralı beyninde mu'âmelât-ı ticâret ve âmed-şud-ı sefâyin-i cânibeyne dâ'ir bir mu'âhedenin müceddeden akdiyle beyne'd-devleteyn mebânî-i dostî ve muhâdenetin te'sîs ve teşyîdi husûsuna hâlâ Belçika kralı iftihârü'l-ümerâ'i'l-izâmi'l-Îseviyye, muhtâru küberâi'l-fihâmi'l-milleti'l-Mesîhıyye, muslihu mesâlih-i cemâhiri't-tâ'ifeti'n-Nasrâniyye, sâhibü ezyâli'l-haşmeti ve'l-vakâr, sâhibü delâilü'l-mecdi ve'l-i'tibâr hürmetlü menziletlü dostumuz Leopold hutimet avâkıbuhu bi'l-hayr ve'r-reşâd ve ülhime ileyhi sebîlü's-savâb ve's-sedâd tarafından ızhâr-ı hâhiş ve arzû ile mu'âhede-i mezkûreye mütedâ'ir mevâddı müzâkere ve akd eylemek üzre Rusya'nın mücevher olarak Santa Ana rütbe-i sâniyesinin kavalyeri ve haşmetlü Avusturya imparatoru nezdinde kral-ı müşârun-ileyhin fevkalâde murahhas orta elçisi ve nezd-i saltanat-ı seniyyemizde me'mûriyet-i mahsûsa ile fevkalâde murahhas sefîri kıdvetü-ümerâi'l-milleti'l-Mesîhıyye Baron Oslivan Gras de Sövo hutimet avâkıbuhu bi'l-hayrı bu def'a fevkal'âde murahhas orta elçilik ve mumzâ ve memhûr ruhsatnâme ile der-bâr-ı şevket-karârımıza tisyâr eylemiş olduğunu ilçi-i mûmâ-ileyh resmen beyân ve inhâ edüp keyfiyet atebe-i felek-mertebe-i tâcdârânemden bi'l-istîzân Devlet-i Aliyye-i kavî-şevketimin bu misillü düvel-i mütehâbbe haklarında derkâr olan meveddet-i hâlisânesi iktizâsınca kral-ı müşârun-ileyhin işbu iltimâsı nezd-i mekârim-vefd-i şâhâ-

nemizde vehîn-i hayyiz-i is‘âf olarak şerâyit-ı mu‘âhede-i mezkûreyi müzâkere ve tanzîm zımnında vükelâ-yı fihâm ve vüzerâ-yı ızâm-ı saltanat-ı seniyye-i eberr-ittisâmımızdan hâlâ Umûr-ı Hâriciyye-i Devlet-i Aliyye'miz Nâzırı olup rütbesine mahsûs nişân-ı zî-şân ile mümtâz ve mağbûtu'l-emâ'il ve Fransa Devleti'nin Lejyon dö Nor rütbe-i ûlâsı nişânını hâmil olan düstûr-ı mükerrem, müşîr-i mufahham, nizâmü'l-âlem, müdebbiru umûri'l-cumhûri bi'l-fikri's-sâkıb, mütemmimü mehâmmi'l-enâmi bi'r-re'yi's-sâ'ib, mümehhidü bünyâni'd-devleti ve'l-ikbâl, müşeyyidü erkâni's-sa‘âdeti ve'l-iclâl, el-mahfûfu bi-sunûfi avâtıfi'l-meliki'l-a‘lâ, müşîr-i fetânet-semîrim Mustafa Reşîd Paşa iclâlehu ve mütehayyizân-ı ricâl-i Devlet-i Aliyyemden hâlâ Umûr-ı Hâriciyye-i Saltanat-ı Seniyyemiz müsteşârlığı rütbe-i celîlesini hâ'iz ve rütbe-i ûlâ nişânıyla müftehir ve mütemeyyiz olan iftihârü'l-e‘âlî ve e‘âzım, müstecmi‘u cemî‘i'l-me‘âlî ve'l-mefâhim, el-muhtassu bi-mezîdi ınâyeti'l-meliki'd-dâ'im Mehmed Nuri dâme ulüvvuhu cânib-i me‘âlî-menâkıb-ı mülûkânemizden me'mûr ve terhîs olunduklarına mebnî kral-ı müşârun-ileyhin murahhası olan ilçi-i mûmâ-ileyh ile bi'l-müzâkere tanzîm ve tesviye ve on altı mâdde üzerine tarafeynden karâr-dâde olarak ilçi-i mûmâ-ileyhin olugeldiği vech üzre Frengiyü'l-ibâre verdiği temessük ma‘a terceme pâye-i serîr-i şevket-masîr-i mülûkânemize takdîm ve istîzân ve nezd-i mekârim-vefd-i şehriyârânemizden istisvâb ile mübâdele kılınmış ve zikr olunan temessükün kral-ı müşârun-ileyh tarafından kabûl ve te'yîdini müş‘ir tasdîknâmesi dahı vürûd ile dergâh-ı mekremet-penâh-ı pâdişâhânemize arz u telhîs kılınarak keyfiyet ma‘lûm-ı me‘âlî-melzûm-i şehinşâhânemiz olmuş olmakdan nâşî sâlifü'z-zikr mevâdd-ı mu‘âhede taraf-ı eşref-i mülûkânemizden dahı mukarer ve mu‘teber tutularak yerli yerinde ri‘âyet ve vikâyet olunmak üzre ber-vech-i âtî aynıyla zikr ü beyân kılınur:

Evvelki Mâdde: Fî mâ-ba‘d Devlet-i Aliyye ile Belçika kralı cenâbları beyninde ve teba‘a ve re‘âyâları miyânında mü'ebbeden dostî ve müvâlât cârî ve ber-karâr ola.

İkinci Mâdde: Devleteyn-i fahîmeteyn-i müte‘âhideteynin teba‘aları âminen ve sâlimen yekdîgerin memâlikinde geşt ü güzâr ve büyût ve [silik] istîcâr birle berren ve bahren icrâ-yı ticâret edüp tarafeynin efrâd-ı ahâlîsine min-külli'l-vücûh ri‘âyet ve hurmet merâsimi îfâ oluna ve devleteyn-i müte‘âhideteynden biri başka bir devlet ile bile muhârib olur ise milel-i tarafeyn beyninde dostî ve müvâlâtın istikrârına halel gelmeyüp şöyle ki; Belçika Devleti bî-taraflık usûlünü vikâyet ve Devlet-i Aliyye-i ebediyyetü'l-istimrâr bayrağına ve ehl-i İslâm ve re‘âyâdan olan teba‘asına evvelki gibi ri‘âyet ederek hiçbir vaktde bir nesnede rencîde olunmamalarına ve kemâ-kân ticâret mu‘âmelâtını icrâ etmelerine dikkat eyleye taraf-ı Devlet-i Aliyye'den dahı Belçika Devleti hakkında mu‘âmele-i müteşâbihe ile mukâbele olunup Devlet-i müşârun-ileyhânın bayrak ve teba‘a ve emvâlleri her vakt ve her hâlde mazhar-ı ri‘âyet ve hurmet ola.

Üçüncü Mâdde: Devlet-i Aliyye'nin ehl-i İslâm ve re‘âyâdan olan tüccâr ve teba‘ası Belçika memâlikine vusûl ve ikâmetlerinde mezîd-i müsâ‘adeye mazhar olan düvel-i mütehâbbe teba‘ası haklarında cârî bi'l-cümle imtiyâzât ve mu‘âfiyyât bi-aynihâ Devlet-i Aliyye tüccâr ve teba‘ası haklarında ri‘âyet olunup Devlet-i Aliyye'nin mersâ ve limânlarına ve bihâr ve sularına ve memâlik-i mahrûsesine vürûd eden Belçika tüccârı ve teba‘ası dahı mezîd-i müsâ‘adeye mazhar olan düvel-i mütehâbbe tüccâr ve teba‘ası misillü resm-i gümrük ve rüsûmât-ı sâ'ireyi edâ birle cevr ü te‘addî olunmaya ve tarafeynden iktizâ eden yol kâğıdları i‘tâ oluna.

Dördüncü Mâdde: Belçika teba‘ası gerek ziyâret ve gerek seyâhat tarîkıyla Kudüs-i Şerîf'e veyâhud memâlik-i Osmâniyye'nin sâ'ir mahallerine azîmet murâd eyledüklerinde âminen ve sâlimen savb-ı maksûda iyâb ü zihâblarını mutazammın evâmir-i aliyyenin i‘tâsına mübâderet olunup bir vechile men‘ olunmayarak himâyet ü sıyânet olunalar.

Beşinci Mâdde: Devlet-i Aliyye'nin memâlik-i mahrûsesinde Belçika tüccârının umûr-ı ticâretlerine bî-vech dahl ü ta'arruz olunmayıp düvel-i mütehâbbe-i sâ'ire tüccârı haklarında cârî olan âdetler tüccâr-ı merkûme hakkında dahı icrâ oluna ve umûr-ı ticâretlerinde istihdâm edecekleri simsârlar her ne millet ve mezhebden olur ise müdâhale olunmaya.

Altıncı Mâdde: Taraf-ı Devlet-i Aliyye'den Belçika'nın bi'l-cümle şuhûr ve iskelelerinde şehbender ikâmesi câ'iz olup her tarafda himâyet ü sıyânet ve sıfâtlarına lâyık imtiyâza mazhar olalar. Belçika devleti cânibinden dahı umûr-ı ticâretin idâresi zımnında memâlik-i mahrûseden mevki'-i ticâret olup lüzûmu tebeyyün eden mahallere kendü cinslerinden veyâhud tâ'ife-i müste'menândan berevât ve evâmir-i âliye ile konsolos ve konsolos vekîli nasb ve ta'yîni câ'iz olup haklarında imtiyâzât-ı lâyıka ve himâyet ü sıyânet-i lâzıme icrâ oluna.

Yedinci Mâdde: Asıl Belçika teba'asından hiç ferd memâlik-i mahrûsede esîr olmaya ve kezâlik ehl-i İslâm'dan ve gayrıdan olan Devlet-i Aliyye teba'asından hiçbir kimesne Belçika memâlikinde esîr olmaya ve Belçika teba'asından memâlik-i Osmâniye'de ve gerek Devlet-i Aliyye teba'asından Belçika memâlikinde vefât edenlerin emvâl-i metrûkesi tarafeynin ilçi ve maslahatgüzâr ve konsolos ve konsolos vekîllerine serî'an ve âminen teslîm birle akrabâ ve vârislerine irsâl oluna.

Sekizinci Mâdde: Devlet-i Aliyye teba'asıyla Belçika teba'ası beyninde nizâ' ve da'vâ vukû'ında tercümânı hâzır olmadıkca da'vâları istimâ' ve fasl olunmayup beş yüz guruşdan ziyâdeye bâliğ olan da'vâları Bâb-ı Âlî'ye havâle olunarak hakk u adl üzre ru'yet oluna ve Belçika teba'ası kendü hâllerinde ırz ve edeb ve kâr ü kisb ve ticâretleriyle meşgûl oldukça hiçbir vaktde hükkâm ve zâbitân-ı memleket tarafından dahl ü ta'arruz ve habs olunmayıp töhmet ve kabâhatleri mütehakkık oldukda sâ'ir müste'menân haklarında mu'âmele olunduğu vechile ilçi ve maslahatgüzâr ve konsolos ve konsolos vekîlleri ma'rifetiyle müttehemlerin te'dîbine mübâderet kılına.

Dokuzuncu Mâdde: Devlet-i Aliyye'nin bayrağı bi'l-cümle Belçika memâlikinde mazhar-i ri'âyet ve ihtirâm olup Belçika'nın sefâyin-i harbiyesi Devlet-i Aliyye'nin tüccâr gemilerine kâ'ide-i bahriye üzre dostî ve mu'âmele-i bi'l-mücâmele ızhâr ve Devlet-i Aliyye'nin sefâyin-i harbiyesi dahı Belçika'nın tüccâr tekneleri haklarında dostluk üzre mukâbele edüp Saltanat-ı Osmâniyye'nin bi'l-cümle memâlik-i mahrûsesinde dahı Belçika'nın bayrağına ri'âyet oluna ve Belçika sefâyini kendü bayraklarıyla mezîd-i emn ü selâmetle geşt ü güzâr eyleyüp sâ'ir düvel sefînelerine ve re'âyâ teknelerine Belçika bayrağı verilmemek ve Belçika Devleti'nin ilçi ve maslahatgüzâr ve konsolos ve konsolos vekîlleri hiçbir vaktde re'âyâ-yı Devlet-i Aliyye'ye patent i'tâ ve hafî ve celî tesahhub ve himâye etmemek ve Devlet-i Aliyye'nin hükûmetinden ihrâc eylememek üzre tarafeyn-i mu'âhideteynden karâr verilmekle işbu mu'âhede iktizâsınca vaz' olunan usûlden inhırâf ve udûl olunmamak husûsuna intibâh ve dikkat üzre olalar.

Onuncu Mâdde: Belçika Devleti'nin tüccâr sefâyini memâlik-i mahrûse ve memâlik-i sâ'ire mahsûlâtından gayr-ı ez-memnû' emti'a ve eşyâ hamûlesiyle Halîc-i dârü's-saltanati's-seniyyeden Karadeniz'e âmed-şuda me'zûn olalar ve bundan başka Belçika'nın mahmûl ve gayr-ı mahmûl tüccâr sefâyininin Halîc-i Kostantiniyye ve Karadeniz'de ve gerek Devlet-i Aliyye'ye tâbi' sâ'ir bihâr ve sularda ve mersâ ve limânlarda geşt ü güzârlarına mümâna'at olunmayup Mağrib Ocaklarının her dürlü dahl ü ta'arruzlarından himâyet ü sıyânet ve ol bâbda iktizâ eden evâmir-i aliyyenin ısdâr ve i'tâsına mübâderet kılına.

On birinci Mâdde: Belçika sefâyini Devlet-i Aliyye'nin limânlarına vülûc ve hurûclarında limân ve gümrük me'mûrları taraflarından mezîd-i müsâ'adeye mazhar olan düvelin sefâyininden ziyâde yoklanmayup düvel-i müşârun-ileyhimin sefâyin ve hamûlelerinden ber-mu'tâd alınagelen gümrük

ve liman resminden ve sâ'ir rüsûmâtdan ziyâde nesne taleb olunmaya ve bundan başka düvel-i mütehâbbe-i müşârun-ileyhim sefâyini idhâl ve ihrâcına me'zûn oldukları emti'a ve mahsûlât-i mütenevvi'anın idhâl ve ihrâcına mümâna'at olunmayup ve bi'l-cümle Belçika memâlikine âmed-şud eden Devlet-i Aliyye sefâyini dahı aynıyla işbu menâfi'e nâ'il olup ancak Belçika ahâlisi tarafından icrâ olunmak üzre meşrût ve başkaca imtiyâzât ve menâfi'a merbût olan sayd-ı mâhî ve gerek Belçika sefâyinine mahsûs ve münhasır olmak üzre haşmetlü Belçika kralı cenâblarından tasmîm olunmuş olan tuz ticâreti husûsâtı müstesnâ ola. Kaldı ki ahadühumânın memâlikinde bir limândan diğer limâna mahsûl-ı belde ve sâ'ir ecnebî mahsûlâtın nakl ve idhâli ziyâde mazhar-ı müsâ'ade olan düvel-i mütehâbbe haklarında tarafeyn memâlikinde mer'iyyü'l-icrâ olan ticâret-i dâhiliye nizâmına tatbîkan tarafeyn teba'a ve sefâyini tarafından serbestiyyet üzre icrâ oluna.

On ikinci Mâdde: Tarafeyn-i mu'âhideteynden birinin teba'ası kendü sefîneleriyle diğer tarafın sevâhiline vürûd birle limâna duhûl etmedikleri veyâhûd limâna duhûl edüp de hamûlelerinin küllî ve cüz'î mıkdârını çıkarmak istemedikleri hâlde savb-ı maksûda azîmet üzre fekk-i lenger ikâmetine mümâna'at olunmayup bu misillü ahvâl vukû'ında sâ'ir düvel-i mütehâbbe sefâyininden alınagelen resmden ziyâde rüsûmât taleb ve iddi'â olunmaya.

On üçüncü Mâdde: Devleteyn-i fahîmeteyn-i müte'âhideteynin tüccâr sefâyini yekdîgerinin limân ve iskelelerine vüsûllerinde hamûlenin yalnız bir mıkdârını ihrâc eylemek ve kusûrunu âhar mahalle nakl ü îsâl etmek sefîne kapudânı ve mâl sâhibinin yed-i ihtiyârlarında olup hamûlenin mıkdârını yek-be-yek mutazammın beyânnâme üzerine işâret birle karaya ihrâc olunan eşyâ içün resm-i gümrük ve sâ'ir rüsûmâtı edâ oluna ve sefâyin-i merkûmenin lenger-endâz olacakları mahallin gümrüğüne zikrolunan beyânnâme hey'et-i mecmû'asıyla ibrâz olunarak ve sefînede kalacak hamûle mıkdârından aslâ bir nesne taleb olunmayarak memleket-i merkûmenin bir veyâhûd müte'addid limânlarına varup idhâli memnû' olmayan eşyâdan ibâret hamûlesini îcâb eden rüsûmâtını ba'de'l-edâ ol tarafa ihrâc veyâhud başka mahalle nakl ü azîmetlerine mümâna'at olunmaya. Kaldı ki nefs-i sefîne içün îcâb eden rüsûm ve tekâlîf ve bid'atler evvel-be-evvel sefâyin-i merkûmenin varacakları ve hamûlelerinin cümlesini veyâhud bir mıkdârını ihrâc eyleyecekleri mahalde bir def'a edâ eyleyüp memleket-i merkûmenin başka limânlarına duhûl murâd eylediklerinde tekrâr rüsûmât mutâlebesiyle rencîde olunmaya, meğer ki bu misillü ahvâl vukû'unda mezîd-i müsâ'adeye mazhar olan millet sefâyini bir nev_i rüsûmât edâsına tâbi' olalar.

On dördüncü Mâdde: Devleteyn tüccâr sefâyini kapudânları ve sâhibleri asâkir ve cebehâne ve mühimmât-ı seferiyyenin sefîneleri derûnuna tahmîl ve nakline hiçbir vaktde icbâr olunmayup ol bâbda merkûmlara teklîf olunup da işlerine el vermeyen mukâvelâtı kabûl etmemek yed-i ihtiyârlarındadır.

On beşinci Mâdde: Tarafeyn sefâyininden biri furtına mazarratından ve korsan ve izbândîd ta'arruzundan ve sâ'ir ahvâl-i vâkı'adan tehâfuz zımnında yekdîgerin limânlarına ve gerek taht-ı idârelerinde olan mahallere ilticâ eder ise mu'âmele-i bi'l-mücâmele ile kabûl ve sıyânet olunup devleteyn sefâyininden biri diğer devletin sevâhilinde kazâ-zede oldukda selâmet bulan tâ'ifesi neferâtı hâllerine lâyık vechile imdâd ve i'ânet ve hamûlesinden tahlîsi müyesser olan emti'a ve eşyâ her ne ise ashâbına teslîm olunmak üzre akrab olan mahallin Belçika konsolosuna tevdî' oluna.

On altıncı Mâdde: İşbu dostluk ve ticâret mu'âhedesi ile'l-ebed tarafeynden kemâl-i dikkatle icrâ olunmak üzre bâlâda mastûr murahhaslar tarafından imzâ ve metbû'ları olan devletlere takdîm ü isrâ olunup devleteyn-i mu'âhideteynden hiç biri tarafından hilâfına cevâz gösterilmeye ve imzâsı gününden i'tibâren doksan bir gün ve mümkin ise ekall müddetde tarafeyn hükümdârları kabûl ve

tasdîk eylemek üzre kavl ü karâr verilüp hâvî olduğu mevâdd bilâ-halel ve bilâ-tağayyür hıfz ve mürâ'ât kılına.

Hâtime: İmdi bâlâda mezkûr on altı mâdde şart u rabt olunduğu üzre karâr-dâde olmağın inşâallâhu'l-Meliki'l-Allâm müddet-i merkûmede tasdîknâmelerin mübâdelesiyle yine pezîrâ-yıhüsn-i hitâm olmak üzre işbu temessük terkîm ve imlâ ve mühür ü imzâmızla mahtûm ve mümzâ kılınup kral-ı müşârun-ileyhin murahhas ilçi-i mûmâ-ileyhin verdiği temessükle bi'l-mübâdele yedine teslîm ve i'tâ olundu deyü bin iki yüz elli dört senesi şehr-i Cumâde'l-ûlâ'sının on ikinci günü târîhiyle müverrah tarafeyn murahhasları beyninde mübâdele olunan temessüklerde mastûr olup mevâdd-ı mezkûre taraf-ı vâzıhu'ş-şeref-i şehriyârânemizden işbu tasdîknâme-i pâdişâhânemle te'yîd ve tasdîk ve kabûl olunmağın bundan böyle kral-ı müşârun-ileyh tarafından ve a'kâb-ı husûsiyyet-nisâbları câniblerinden hilâfına cevâz gösterilmeyeceği misillü cânib-i me'âlî-menâkıb-ı şehinşâhânemden ve ahlâf-ı sa'âdet-ittisâfım taraflarından mugâyiri hâlet vukû'u tecvîz olunmayup tarafeynden dâ'imâ temhîd-i esâs-ı müvâlât ve teşyîd-i mebânî-i vüdd ü musâfât içün işbu nişân-ı hümâyûn ve ahd-i inâyet-meşhûnumuzun mazmûn-ı münîfi üzre amel ü hareket oluna.

Tahrîren fî evâhır-ı şehr-i Recebü'l-ferd sene erba'a ve hamsîn ve mieteyn ve elf.

[30 Receb sene 1254 / 19 Ekim 1838], ***BOA. Düvel-i Ecnebiye Defteri 4/2, s. 8-11.***

Osmanlı Devleti ile Belçika arasında imzalanan dostluk ve eşitliğe dayalı anlaşmaya göre:

Osmanlı Devleti ile Belçika Devleti vatandaşları huzur ve emniyet içinde birbirlerinin ülkesinde seyahat ve ticaret edebileceklerdir. Eğer dost iki devletten birisi başka bir devlet ile savaşa girerse anlaşmanın maddelerine halel gelmeyecek ve tarafsızlık ilkesine uygun hareket edilecektir. Her iki devlet vatandaşları, diğer dost devletlerin vatandaşlarına tanınan ayrıcalık ve haklardan faydalanacaktır. Belçika vatandaşlarının, gerek ticaret gerekse seyahat amacıyla Kudüs'e veya başka bir yere gidip gelmelerinde kolaylık sağlanacaktır. Anlaşmaya taraf devletlerin sınırları içinde vefat edenlerin malları konsoloslarına teslim edilecektir.

According to the treaty of friendship and commerce signed by the Ottoman State and Belgium:

The Ottoman and Belgian citizens can mutually travel and trade in security in each others.

If one of the two states declare a war to a third one, the articles of the treaty are to be obeyed and the other state will behave according to the principles of neutrality. The citizens of the two states will take advantage of the privileges given to the other friendly countries. Belgian citizens will be helped to travel to Jerusalem or other places for travel or trade. The properties of those who die in the two countries are to be surrendered to the consulates.

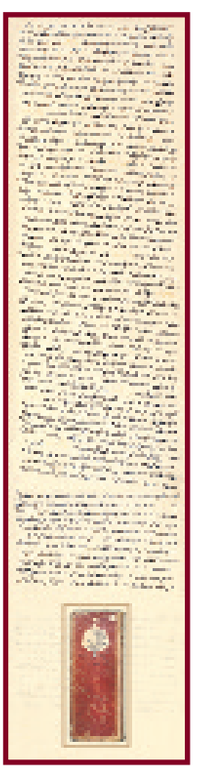

Sultan II. Abdülhamid Han, 21 Ekim 1900, BOA. MV 101/17

Alman İmparatoru II. Willhelm adına İstanbul Sultanahmet Meydanı'nda çeşme yapılması.

Construction of a fountain on behalf of Willhelm II, the German Emperor, in the square of Sultanahmed, Istanbul.

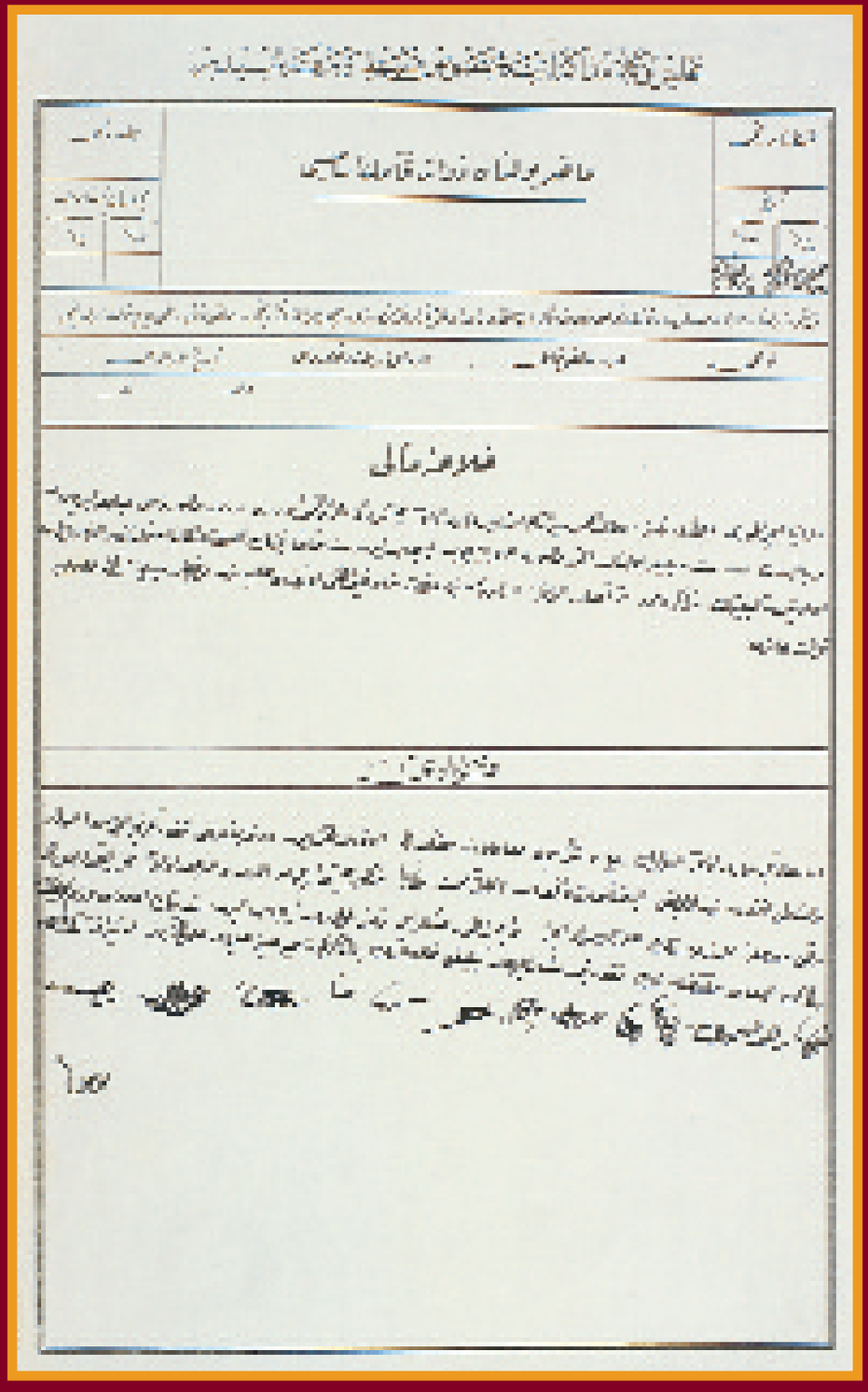

Meclis-i Vükelâ müzâkerâtına mahsûs zabıt varakasıdır

Tarih: 26 Cumâde'l-âhire [1]318
8 Teşrîn-i Evvel [1]316

Hulâsa-i Me'âli

Almanya imparatoru hazretleri nâmına Sultan Ahmed Meydânı'nda inşâ edilmekde olan çeşmede isâle olunmak üzre dört masurası mübâya'a edilen ve bâkîsi de derdest-i mübâya'a bulunan altı masura su içün îcâb eden sened-i hâkâninin i'tâsı Almanya Sefâreti'nden iltimâs edilmiş olduğundan keyfiyetin müzâkeresi şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i Hazreti Hilâfet-penâhî iktizâ-yı âlîsinden bulunduğunu mübelliğ tezkire-i husûsiye kırâ'et olundu.

Karârı

Dersa'âdetce câri olan suların bey' ü şirâsınca mu'âmelât-ı muktezıyenin Evkâf-ı Hümâyûn ve Defter-i Hâkânî Nezâretlerince icrâsı usûl ve emsâli iktizâsından olduğu îzâhât-ı vâkı'adan anlaşılmasına nazaran mezkûr çeşme içün alınan ve alınacak olan muharrerü'l-mikdâr suyun dahı mu'amele-i lâzımesinin ale'l-usûl icrâ ve imparator-ı müşarun-ileyh nâmına olarak îcâb eden senedinin i'tâsı lâzım geleceğinden ana göre îfâ-yı muktezâsının nezâreteyn-i müşârun-ileyhimâya tebliği husûsunun bâ-tezkire-i resmiye atebe-i ulyâ-yı mülûkâneden istîzânı tezekkür kılındı.

[21 Ekim 1900], ***BOA. MV 101/17***

Almanya İmparatoru II. Willhelm adına Sultanahmet Meydanı'nda inşa edilmekte olan çeşmede kullanılmak üzere satın alınan su için gerekli işlemler yapılmış ve belgesi imparator adına düzenlenmiştir.

The necessary arrangements for the supply of water to be consumed at the fountain that is being built on behalf of Willhelm II, the German Emperor, in the square of Sultanahmed, Istanbul have been completed.

Sultan II. Abdülhamid Han, 22 Aralık 1900, BOA. MV 98-B/232

Almanya İmparatoru II. Willhelm'in, Selahaddin Eyyûbi'nin türbesine konulmak üzere yaptırdığı tunç tacın kabul edildiği.

Acceptance of the bronze crown sent by Willhelm II, the German Emperor, to be put in the tomb of Selahaddin Eyyubi.

Hey'et-i Vükelâ mevcud
2551

Almanya İmparatoru hazretlerinin yâdigâr-ı ziyâreti olmak ve Türbe-i Salâhaddîn-i Eyyûbî hazretlerine vaz‘ olunmak üzre tuncdan i‘mâl edilmiş olan tâcın kabûlü imparator-ı müşârun-ileyh hazretleri tarafından iltimâs edildiğinden ve taraf-ı Meşîhât ile cereyân eden muhâbereden bahsle istîzânı hâvî Hâriciye Nezâreti'nden arz u takdîm kılınan tezkire manzûr-ı âli buyrularak keyfiyetin müzâkeresiyle karârının arzı şeref-sâdır olan irâde-i seniyye-i hazreti hilâfetpenâhi iktizâ-yı celîlinden bulunduğunu mübelliğ tezkire-i husûsiye miyâne-i bendegânemizde lede'l-kırâ’e sâlifü'l-beyân tâcın kabûlüyle müşârun-ileyh Salâhaddîn-i Eyyûbî hazretlerinin türbelerine vaz‘ında be’s olmadığından iltimâs-ı vâkı‘ın is‘âfı münasib görünmüş olmağla ana göre Almanya Sefareti'ne ve Sûriye Vilâyeti'ne teblîgât icrâsının Hâriciye ve Dâhiliye nezâretlerine havâlesi tezekkür kılındı ise de ol bâbda.

Fî 23 Şaban [1]318 / fî 3 Kânûn-ı Evvel [1]316

[22 Aralık 1900], ***BOA. MV 98-B/232***

Almanya İmparatoru II. Willhelm'in Selahaddin Eyyûbi hazretlerinin türbesine konulmak üzere yaptırdığı tunç tacın kabulünde bir sakınca yoktur.

It is appropriate to accept the bronze crown sent by Willhelm II, the German Emperor, to be put in the tomb of Selahaddin Eyyubi.

Sultan II. Abdülhamid Han, 11 Mart 1906, BOA. MV 113/20

Olimpiyat oyunlarına, Osmanlı Devleti'nden isteyen sporcuların gayri resmi olarak katılmalarına izin verilmesi.

Permission given unofficially to the sportsmen from the Ottoman State to participate in the Olympics.

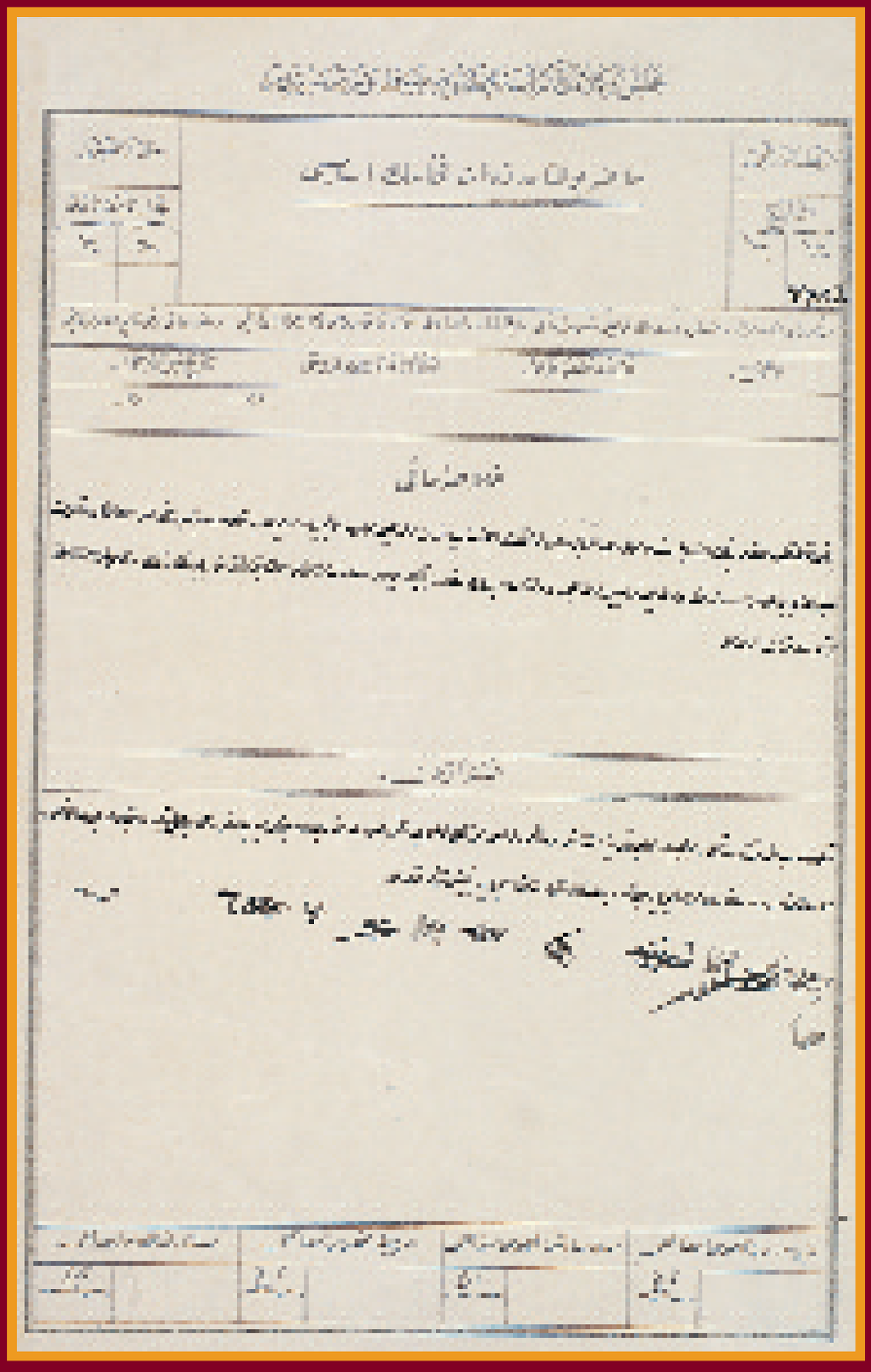

Meclis-i Vükelâ müzâkerâtına mahsûs zabıt varakasıdır.

Târîh: Fî 15 Muharrem sene [1]324

Hulâsa-i Me'âli

Prens Kostantin hazretlerinin taht-ı riyâsetinde olarak efrencî Mayıs evâ'ilinde icrâsına mübâşeret olunacak olan olimpiyat oyunlarına Hükûmet-i Seniyyece dahi iştirâk olunması hükûmet-i metbû'asınca bilhâssa arzû edilmekde olduğundan ta'yîn olunacak zevât esâmîsinin Sefâret'e teblîği Yunan Sefâreti'nden iltimâs olunduğuna dâ'ir Hâriciye Nezâreti'nin 1 Muharrem sene [1]324 târîhli tezkiresi kırâ'et olundu.

Karârı

Hükûmet-i Seniyye tarafından mezkûr olimpiyat oyunlarına iştirâke ve me'mûrlar i'zâmına mahal olmayup ancak sûret-i gayr-i resmiyyede bulunmak isteyenler dahi bi't-tab' gidecekleri cihetle ana göre sûret-i münâsibede sefâret-i mûmâ-ileyhâya cevâb verilmesinin nezâret-i müşârun-ileyhâya teblîği tezekkür kılındı.
[11 Mart 1906], ***BOA. MV 113/20***

Yunanistan Prensi Konstantin'in başkanlığında yapılacak olimpiyat oyunlarına, Osmanlı Devleti'nden isteyen sporcuların gayri resmî olarak katılmalarına izin verilmiştir.

It is the permission unofficially given to the sportsmen from the Ottoman State to participate in the Olympics organized by the Greek Prince Constantin.

Sultan Abdülmecid Han, 2 Mart 1853, BOA. İ. Hâriciye 4660

Amerika'da Başkan Washington adına dikilecek olan anıta konulmak üzere Osmanlı Devleti'nden bir kitabe gönderilmesi.

Sending an inscription by the Ottoman State to be put in the monument to be erected on behalf of the President Washington in the United States of America.

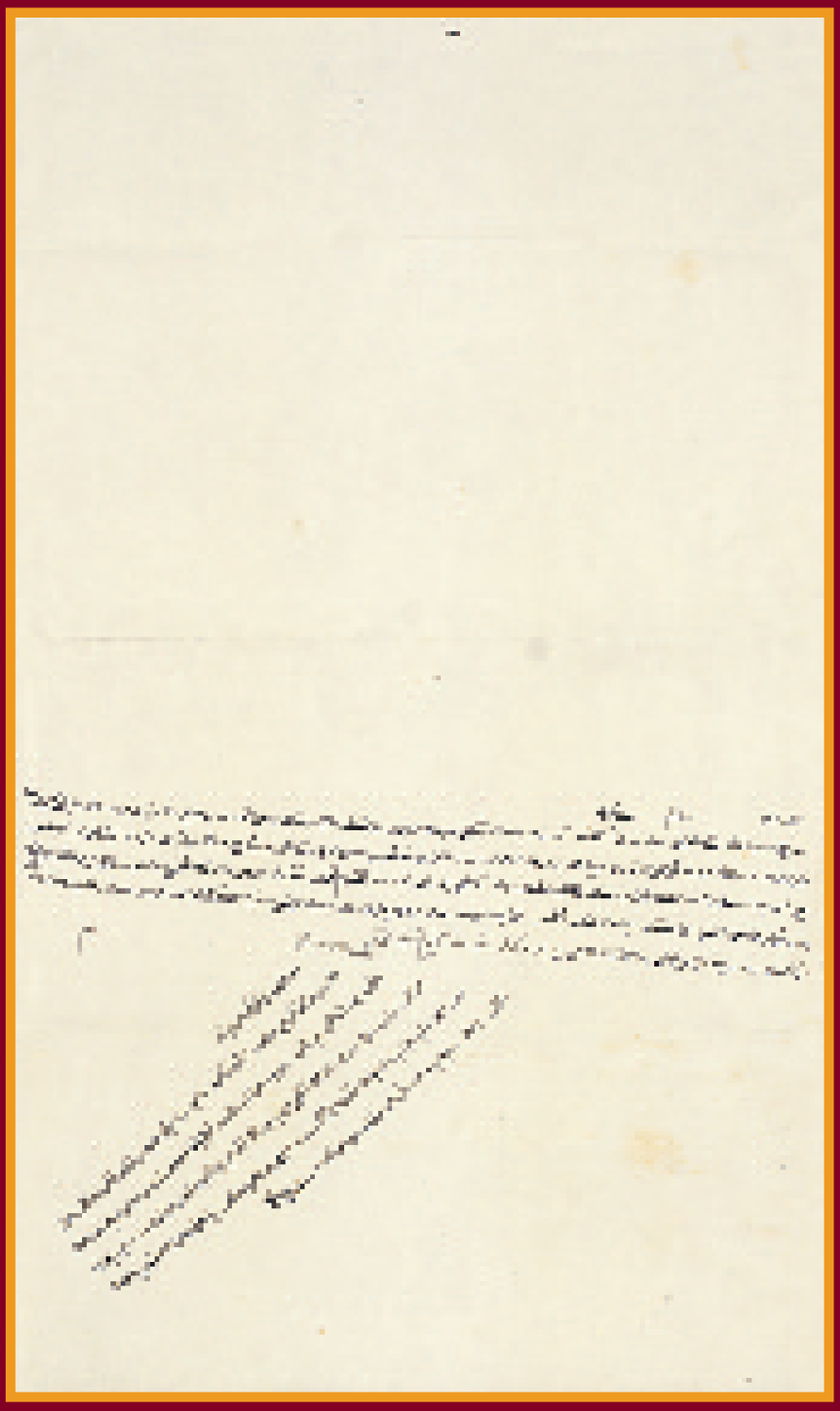

Atûfetlü efendim hazretleri

Amerika Devleti'nin makarr-ı hükûmeti olan Vaşinton şehrinde bâ'is-i teşkîl-i milliyetleri olan Vaşinton'un ibkâ-yı nâmı zımnında birkaç seneden berü bir direk yapılmakda olduğundan zikrolunan direğin bir yerine konulmak üzre bir parça mermer taşın üzerine tuğrâ-yı şevket-nümâ-yı hazreti pâdişâhî ve bir târîh hakkolunarak eser-i dostî olmak üzre inâyet buyrulması cânib-i sefâretden i'tâ kılınup manzûr-ı âlî-i hazreti pâdişâhî buyurulmak üzre takdîm kılınan takrîrde iltimâs ve istid'â kılınmış ve işbu direk içün her devletden birer kıt'a taş alınmış olduğundan beyân olunan kıt'aya tatbîkan o sûretde bir mermer yapılarak i'ta olunması hakkında her ne vechile emr u fermân-ı me'âlî-unvân-ı hazreti pâdişâhî şeref-sudûr buyrulur ise ana göre hareket olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 19 Cumâde'l-ûlâ sene [12]69

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Hâme-pîrâ-yı tekrîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i vekâlet-penâhîleriyle mezkûr takrîr manzûr-ı âlî-i hazreti pâdişâhî buyrulmuş ve beyân olunan kıt'aya tatbîkan o sûretde bir mermer yapılarak i'tâ olunmak üzre evvel emirde resminin tanzîm etdirilerek takdîm buyurulması müte'allik ve şeref-sudûr buyrulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı şehriyârî muktezâ-yı âlîsinden olarak takrîr-i mezkûr yine taraf-ı sâmî-i âsafîlerine i'âde kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazreti veliyyü'l-emrindir.

Fî 21 Cumâde'l-ûlâ [12]69 / [2 Mart 1853], ***BOA. İ. Hâriciye 4660***

Amerika Devleti'nin kurucusu Washington adına Amerika'da dikilecek olan anıta konulmak üzere her ülkeden bir parça kitabe alınmıştır. Osmanlı Devleti'ni temsilen de, tuğra işlenmiş ve tarih beyti kazınmış mermer bir kitabe gönderilsin.

A piece of inscription has been taken from every country to be put in the the monument to be erected on behalf of the Presedent Washington, the founder of America.

An inscription made of marble on which a tugra (cipher) and couplet of history have been engraved will be sent to represent the Ottoman State.

Sultan Abdülmecid Han, 12 Ekim 1855, BOA. İ. Hâriciye 6309

BD 15

Amerika Devleti'ne hediye olarak deve gönderilmesi.

Sending camels to the United States of America as presents.

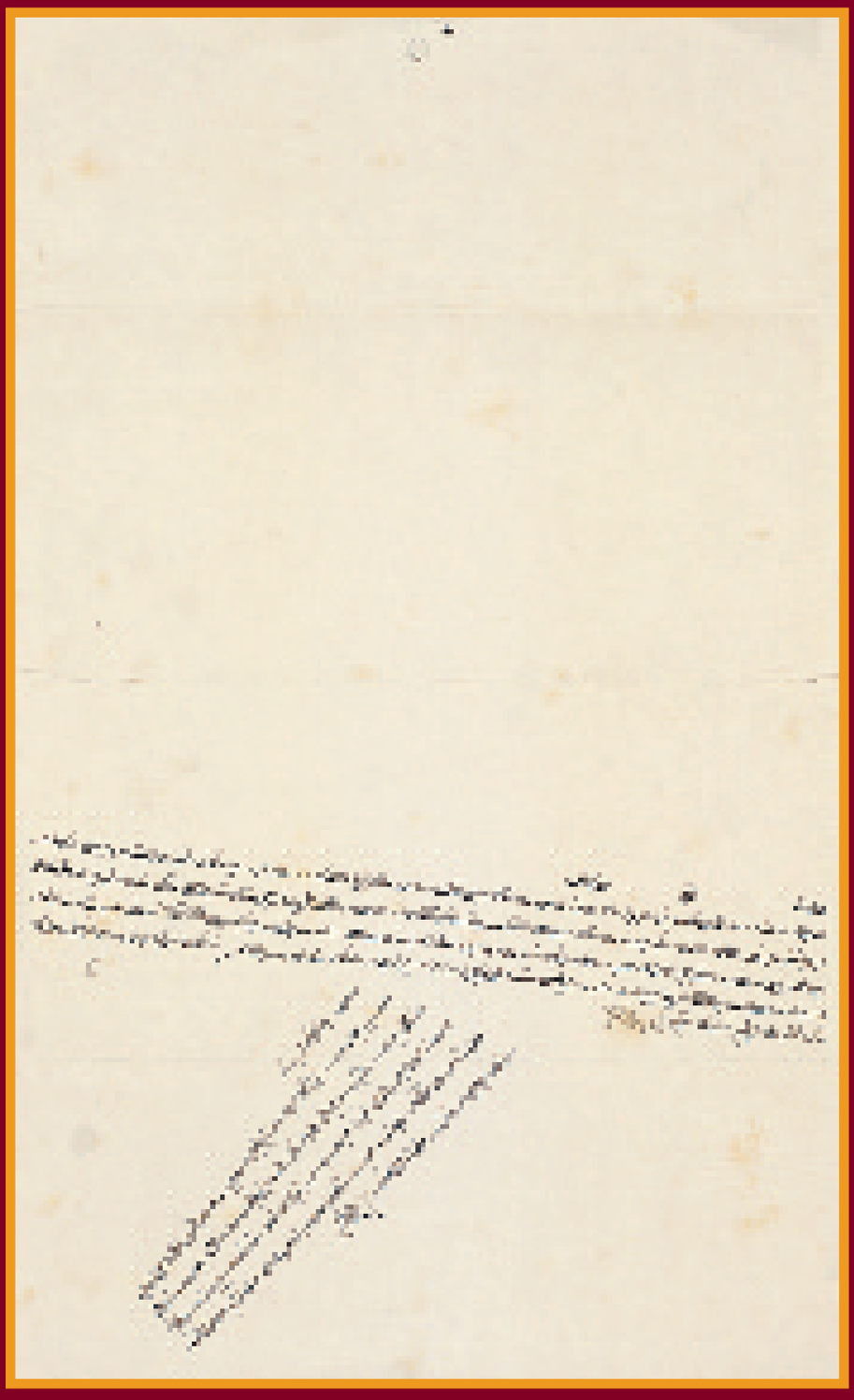

Atûfetlü efendim hazretleri

Amerika Devleti'nde deve kullanılmasına karar verilerek otuz re’s devenin celbi zımnında devlet-i müşârun-ileyhâ tarafından Dersa‘âdet'e bir sefîne gönderilmiş olduğundan bir çifti erkek ve bir çifti dişi olmak üzre iki çift devenin i‘tâsı iltimâsına dâ’ir sefâretin vârid olan bir kıt‘a tahrîrâtı tercemesinin hülâsası manzûr-ı mekarim-nüşûr-ı cenâb-ı şehin-şâhî buyrulmak içün arz u takdîm olundu. Taleb olunan iki çift deve cüz’iyyât makûlesinden ve i‘tâsı şân-ı me‘âlî-nişân-ı cenâb-ı padişâhî iktizâsından olmağla a‘lâsından tedârik ve sefârete i‘tâsıyla bedelinin Hazîne-i Celile'den tesviye etdirilmesi hakkında her ne vechile irâde-i seniyye-i hazreti mülûkâne müte‘allik buyrulur ise ana göre harekete mübâderet olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî Gurre-i Rebî‘ü'l-evvel sene [12]72

Ma‘rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Enmile-zîb-i ibcâl olan işbu tezkire-i sâmiye-i Sadâret-penâhîleriyle mârrü'l-beyân hulâsa meşmûl-i nazar-ı âlî-i cenâb-ı pâdişâhî buyrulmuş ve istîzân buyurulduğu vechile zikrolunan iki çift devenin a‘lâsından tedârik ve sefârete i‘tâsıyla bedelinin Hazîne-i Celîle'den tesviye etdirilmesi müte‘allik ve şeref-sudûr buyrulan emr u irâde-i seniyye-i hazreti tâc-dârî muktezâ-yı âlîsinden olarak mezkûr hulâsa yine savb-ı sâmî-i âsafânelerine i‘âde kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazreti veliyyü'l-emrindir.

Fî 2 Rebî‘ü'l-evvel sene [12]72 / [12 Ekim 1855], ***BOA. İ. Hâriciye 6309***

Ülkelerinde kullanılmak üzere deve satın almak maksadıyla İstanbul'a bir gemi gönderen Amerika Devleti'ne, dostluk göstergesi olarak en iyisinden iki çift devenin hediye edilmesi uygun görülmüştür.

As a sign of friendship, it is appropriate to send two pairs of camels as presents to the United States of America which sends a ship to Istanbul to buy camels.

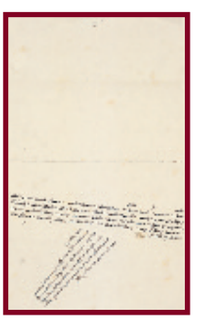

Sultan II. Abdülhamid Han, 18 Eyül 1894, BOA. Y. A. Hus 309/31_1

Amerika'da orman yangınlarından zarar görenlere yardım edilmesi.

Assistance to the victims of forest fires in the United States of America.

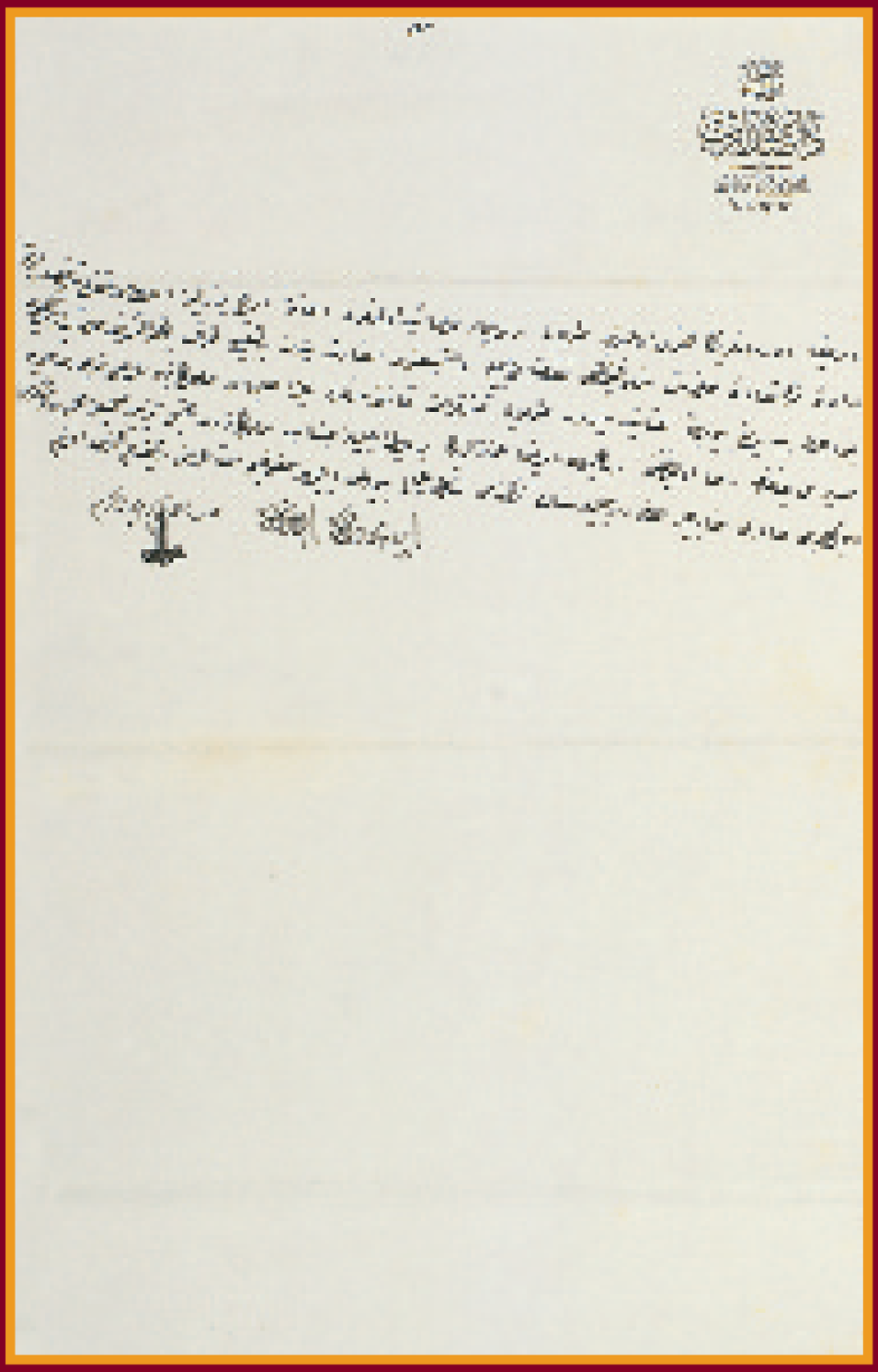

BÂB-I ÂLÎ
Dâire-i Sadâret
Âmedî-i Dîvân-ı Hümâyûn
1077

Amerika ormanlarının muhterık olmasından dolayı dûçâr-ı mesâ'ib olanlara i'âneten üç yüz lira i'tâsı hakkında şeref-sâdır olan irâde-i merhamet-âde-i hazreti Hilâfet-penâhî muktezâ-yı celîli Vaşington Sefâret-i Seniyyesi'ne bi't-teblîğ taraf-ı bâhiru'ş-şeref-i Hazreti pâdişâhîden bu vechile bîdirîğ buyrulan ınâyet-i seniyyeden dolayı teşekkürât-ı fâ'ikasının atebe-i ulyâ-yı mülûkâneye arzı Nevyork Belediye müdürü cânibinden ricâ olunduğunu ve bilcümle Amerika gazetelerinin bu atıyye-i celîle-i cenâb-ı mülûkâneden bahsle tezyîn-i sahîfe-i mahmidet ve şükrân eylediklerini hâvî Hâriciye Nezâret-i Celîlesi'nin tezkiresi manzûr-ı âlî buyrulmak içün melfûfuyla ma'an arz u takdîm kılındı efendim.

Fî 18 Rebîü'l-evvel sene [1]312, fî 6 Eylül sene [1]310
Sadr-ı a'zam ve Yâver-i Ekrem
Cevad
[18 Eyül 1894], ***BOA. Y. A. Hus 309/31_1***

Amerika'daki orman yangınından zarar görenlere yardım olarak üç yüz lira gönderilmesinden dolayı Washington Sefareti teşekkürlerini bildirmiştir. Bütün Amerikan gazeteleri de bu yardımdan övgü ile bahsetmektedir.

The Embassy of Washington has reported its gratitude for sending the assistance of 300 liras to victims of forest fires in the United States of America. All American newspapers have also been praising this assistance.

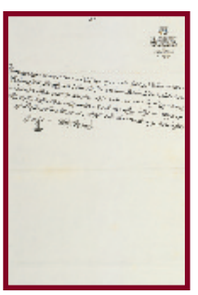

Sultan Abdülmecid Han, BOA. İ. Hâriciye, Millî Emlak'tan Devralınan Belgeler, No:12, [1847]

İrlanda'da meydana gelen kıtlık sebebiyle Osmanlı Devleti'nin yaptığı yardımdan dolayı ülkenin soyluları, ileri gelenleri ve halkının gönderdiği teşekkür mektubu.

Letter of gratitude sent by the noblemen, gentlemen and inhabitants of Ireland for the assistance given by the Ottoman Empire due to dearth and famine.

Majesteleri Osmanlı Padişah'ı Sultan Abdülmecid Han'a,
Allah majestelerinden razı olsun

Biz aşağıda imzası bulunan İrlandalı asilzâdeler, ileri gelenler ve tüm halk olarak majesteleri tarafından çilekeş ve ızdıraplı İrlanda halkına gösterilmiş olan ihsan ve teveccühün cömertliğine en derin teşekkür ve minnetimizi ifade etmek ve halkımız adına İrlandalıların sıkıntılarını hafifletmek ve acılarını dindirmek için gönderilen bin paundluk cömert yardıma teşekkür için müsaadenizle hürmetlerimizi sunuyoruz.

Eşine az rastlanır türde, ülkemizde ansızın ortaya çıkan kıtlık ve fakir halkın karşı karşıya kaldığı çaresizlik Allah'ın hikmetiyle takdir olunmuştur. İrlanda halkının, bu durumda kendilerini ve ailelerini açlık ve ölümden korumak adına diğer ülkelerin şefkat ve cömertliğine başvurmaktan başka seçeneği kalmamıştır. Majestelerinin bu zor durumdaki insanların yardım talebine verdiği mertçe cevap büyük Avrupa devletlerine kıymetli bir örnek olmuştur.

Bu vaktinde yapılmış hayırlı davranış, pek çok kişiyi ferahlatmış ve ölümden kurtarmıştır. Onlar adına tekrar majestelerine minnettarlığımızı sunmak, idareniz altında bulunan ve ihsanınızda payı olan halkınızın ve ülkenizin, katlanmak zorunda kaldığımız sıkıntılardan muhafaza buyurulması dileğimizi izninizle ifade ediyoruz. [1847]

Bizler İrlanda'nın soyluları, ileri gelenleri ve halkı olarak; Osmanlı Padişahı'na, yaşadığımız kıtlık felaketi sebebiyle yaptığı cömertçe yardımdan dolayı şükran ve minnetlerimizi sunuyoruz. İçinde bulunduğumuz ölüm ve açlık tehdidinden kurtulmak için diğer ülkelerin yardımına başvurmamız kaçınılmaz olmuştur. Osmanlı Padişahı'nın bu yardım çağrısına verdiği cömertçe cevap Avrupa devletlerine de örnek olmuştur. Bu isabetli davranış sayesinde pek çok kişi ferahlamış ve ölümden kurtulmuştur. Onlar adına teşekkürlerimizi sunuyor ve bizlerin başına gelen bu sıkıntıların, Osmanlı Padişah'ı ve ülkesinin başına gelmemesi için dua ediyoruz.

We the noblemen, gentlemen and inhabitants of Ireland want to express our thank and gratitude for the Ottoman Sultan's munificent assistance due to the disaster of dearth. It is unavoidable for us to appeal the assistance of other countries in order to be saved from the enduring threat of death and famine. The Ottoman Sultan's munificent response to this aid call displays an example to European States. Numbers were relieved and saved from perishing through this timely act. We express our gratitude on their behalf and hope that the Ottoman Sultan and his dominions will be saved from the afflictions which have befallen us.

Sultan II. Selim Han, 18 Eylül 1573, BOA. Mühimme Defteri 23, hüküm 6

Kâbe-i Muazzama'nın ve su yollarının tamiri için gereken paranın gönderilmesi.

Sending the allowance needed to repair Kaaba and its water conduits.

Mısır beğlerbeğisine ve defterdârına hüküm ki

Cidde Beği Ahmed dâme izzühu mektûb gönderüp Ka'be-i Şerîf'in sakafları harâbe-müşrif olmağın müceddeden kârgîr binâ ve kubbeler ile ta'mîr olmak içün gönderilen emr-i şerîfim mûcebince müşârun-ileyh varup Harem-i Şerîf'in sakafları ekseriyâ harâbe-müşrif olup ve nice yerlerine pâyendeler urulmuş bulundukda Bâbü'l-Harem ve Bâbü'l-Harîrî demekle meşhûr olan kapular cânibi cümleden ziyâde harâb olup ibtidâ ol cânibden el urulup ve sakafları bozulup yere beraber yıkdırılup ve taş toprağı ihrâc etdirilüp ve esâs yoklandıkda gâyet harâba yüz tutup üzerine binâ olmağa aslâ kâbiliyyet olmadığı içün yeniden esâs urulmuşdur. Bennâ zirâ'ı ile tûlü yüz elli zirâ' ve umku altı arşundan dört arşuna varınca bu üslûb üzre esâs tamâm bulunup binâya el uruldukda mukaddemâ bünyâd olan sakaflar külliyen mermer direkler üzerine yapmağa i'timâd olunmayup üç direk aşurısına bir arşun sekiz parmak direk binâ olmuşdur ve mezbûr direklerin tabanları serçe gözü taşdan ve yukaruları bir taş sarı ve bir taş kırmızı olup kırk aded mermer direk ve yirmi aded yapma direkler dikdirilüp ve üzerine âlî kubbeler binâ olunmuşdur ve bazı duvardan cânibeyne gelen yerler kubbe olmağa kâbiliyyetin olmayup harpüşte kemerler binâ olmuşdur. Hâlâ otuz iki kubbe binâ olunmuşdur ve binâda istihdâm içün yetmiş iki re's deve ve otuz re's merkebler satın alınmışdır. Bahâlarına ve yemlerine ve sâyir levâzımına ve ihrâcâtına evâhır-i Zi'l-hicce'ye dek muhâsebe görüldükde on dört bin sikke altun sarf olunduğun inşâallâh tamâm oldukda sâyirleri dahı kıyâs olunmak mümkin olduğun ve cümle Harem-i Şerîf yedi yüz kubbe tahmîn olunup otuz iki kubbeye on dört bin sikke altun sarf oluncak min-ba'd binâ olunacak altı yüz altmış sekiz kubbeye üç yüz otuz altı bin altun gider ve suyolu Cebel-i Arafât'dan Müzdelife nâm mahalle karîb yere gelince kârîz-i kadîm harâbe olup ta'mîr etdirilmesi lâzım olmağın müteveffâ Kâsım Beğ'den kalan mâldan sekiz bin kadarı altun mevcûd bulunup bi'l-fi'l su yoluna nâzır ve Harem-i Şerîf Şeyhu'l-Haremi Kâdî Hüseyn ma'rifeti ile Kâtib Kâsım ile kârîz-i mezbûrun masrafına ve bir mıkdâr kârîz-i cedîd ta'mîrine sarf olunup ve Ayn-ı Arafât kârîz-i cedîd ile Mekke-i Mükerreme'ye getürdilmesi içün emr-i şerîf gönderilüp hâlâ kârîz-i cedîd ile Mekke-i Mükerreme'ye karîb yerde eşrâf türbeleri önünde kırk lûleden ziyâde su yer yüzünde âdem boyu yüksek yerde çağlayup akmak üzre ve mahall-i mezbûrda yetmiş arşun tûlü ve iki zirâ' arzı bir havz binâ olunup ve kifâyet kadarı su verilmişdir ki dâyimâ akup ve cemî' huccâc-ı Müslimîn bu sene de kırbalarını ve sâyir deve ve davarından suvarup ve bâkî kalan su bu sene kârîz-i kadîme salıverilmişdir. Şehrin halkı dahı müntefi' olalar ve zikr olan havzdan müteveffâ İbrâhim Beğ sa'y-i Resûl'de Merve-i Şerîfe'de çeşmeler binâ eylemiş idi. Ol çeşmelere gelince bin altı yüz arşun olup ve mezbûr çeşmeden Safâ nâm mahalde Ayn-ı Arafât ile karışup ikisi şehrin içinde taşra çıkup sahrâya akup gitdiğin ve bilcümle kârîz asılda bennâ zirâ'ı ile üç bin beş yüz arşun olup bin beş yüz arşun yeri tamâm olup iki bin arşun yeri kalmışdır ve haylî müddetdir ki masraf akçası olmamağla Harem-i Şerîf mâlından iki bin iki yüz altun sarf olunmuşdur ve minba'd kârîz-i cedîd binâ olmasına ve sâyir mühimmâta şimdiye dek sarf olunan Harem mâlı ile on bin sikke altun tahmîn olunduğun ve bu sene Mısr'dan emîr-i hâc ile mâl gelmek umulurdu, müyesser olmadı. Sâbıkâ Vezîrim Sinân Paşa Bender-i Cidde mahsûlünden ve Mekke ve Cidde Beytülmâli'nden sarf eylemek içün Kâdî Hüseyn mektûb gönderüp lâkin mahsûl-i Bender ancak Haremeyn-i Şerîfeyn masârifine kifâyet eder ve Beytülmâl mahsûlü ne kadar nesne olur ki alup sarf oluna deyü arz eylemiş. İmdi su yoluna on bin Filori ve Harem-i Şerîf mesâlihı dahı mühimmâtdan olmağın Âsitâne-i Sa'âdetimden Mi'mâr Mehmed Çavuş irsâl olundu. Buyurdum ki;

Vusûl buldukda su yolu mühimmi içün lâzım olan on bin Filori tedârik olunup irsâl olunup dahı mezbûr Mi'mâr Mehmed Çavuş varduğu gibi Mekke-i Mükerreme'nin binâsına ve sâyir ta'mîr ve meremmetine lâzım olan ne ise mümkin olduğu üzre tedârik edüp irsâl eylemek bâbında envâ'-ı mesâ'î-i cemîlin vücûda getiresin. Bu husûsları sâyir umûra kıyâs eylemeyüp eğer su yolu içün lâzım olan Filoridir ve eğer Mekke-i Mükerreme ta'mîrinin levâzımıdır bî-kusûr tedârik ve irsâl eyleyüp ihmâl eylemeyesin ve ne vechile tedârik olunduğun yazup bildiresin.

Fî 21 Cumâde'l-ûlâ sene 981 / [18 Eylül 1573], ***BOA. Mühimme Defteri 23, hüküm 6***

Mısır beylerbeyisine ve defterdarına hüküm ki:

Harem-i Şerîf'in otuz iki kubbesine on dört bin sikke altın sarf edildi. Kalan altı yüz altmış sekiz kubbeye üç yüz otuz altı bin altın daha sarf edilecektir. Ayrıca su yolunun tamiri de gerekmektedir. Hacıların bu sene su ihtiyaçlarını karşılamak üzere su yollarının ve kubbelerin tamiri için lüzumlu malzemenin temini hususunda gereken parayı bir an önce tedarik edip gönderesin. Asla ihmalkarlık göstermeyesin.

Decree to the Beglerbeg and Defterdar of Egypt:

The 14.000 golden sikkes have been spent to repair the 32 domes in Kaaba. The 336.000 golden sikkes will be also spent on the remaining 668 domes. Furthermore, the water conduits also need repair. Send the allowance to supply the materials necessary for repairng the water conduits and three domes in order to meet the water needs of the pilgrims this year. Do not ever neglect this task.

Sultan I. Mahmud Han, 4 Kasım 1736, BOA. Nâme-i Hümâyûn Defteri 3, s. 4-7

İrân Şahı Nâdir Bahadır ile Osmanlı Devleti arasında esirler, ticaret, mezhep ve hacılar hususunda yapılan anlaşmanın sureti (kopyası).

Copy of the treaty signed between the Ottoman State and Nadir Bahadir, the Shah of Persia, concerning captives, trade, sect, and pilgrims.

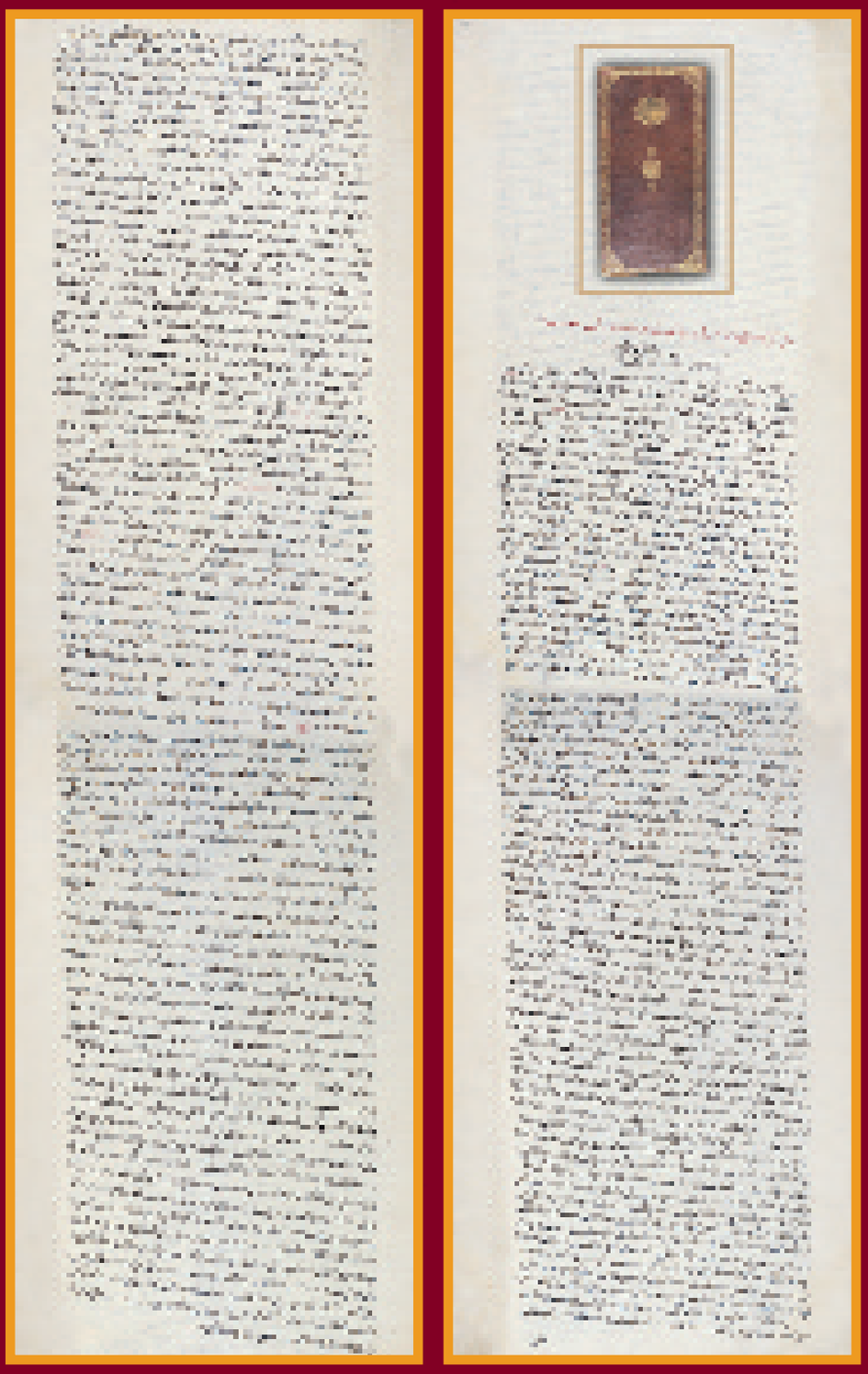

Vezîr-i mükerrem Mustafa Paşa hazretleriyle gidecek ahidnâme-i hümâyûn sûretidir.

Bismillâhirrahmânirrahîm

Tebâreke'llezî bi-yedihi'l-mülki ve hüve alâ külli şey'in kadîr

Ser-tâc-ı kitâbe-i tâk-ı âsmân, dîbâc-ı sahâyif-i zemîn ü zamân olan hamd ü sipâs-ı bî-kıyâs ve şükr ü sitâyiş-i mûcibü'l-istînâs ol Mâlikü'l-Mülk ale't-tahkîk cenâbının sâha-i vehb ü tevfîkına şâyân u hakîkdir ki tü'ti'l mülke men teşâ'ü kâr-gâhında mensûc kabâ-yı zer-târ-ı izz ü iktidârı ale'l-edvâr birer sâhib-i hûşun dûş-ı liyâkat ve liyâkatine vaz' u iksâ ile bi-yedihi'l-hayr nüktesin zamâ'ir-i ehl-i basâ'ire iş'âr ve dîvân-hâne-i inne'l-arda li'llâhi yûrisühâ men yeşâ'ü de debîr-i hikmet-semîr-i ve ce'alnâ leküm sultânen mübînâ kalem-i ınâyet-rakamî ile mastûr ve tuğrâ-yı garrâ-yı tü'izzu men teşâ'ü ile mahbûr menşûr-ı nazmü'l-umûrı erbâb-ı şu'ûrdan ki gâh birer mesbûku'l-ınâyenin dest-i nısfet-peyvestine i'tâ ile ve terzüku men teşâ'ü bi-gayri hisâb dakîkasın ukûl-i ûli'l-ebsâra îmâ vü iş'âr edüp hüve'llezî ce'aleküm halâ'ife fi'l-ard mücmelin ve rafa'nâ ba'daküm fevka ba'd muhkemi ile ânen fe-ânen erbâb-ı îkâna tafsîl ve faddala'llâhu'l-mücâhidîne ale'l-kâ'idîn mûcebince mücâhidîn-i dîn olan selâtîn-i adl-âyîni tebcîl ü tafdîl eylemişdir ve nesâ'im-i salavât-ı zâkiyât-ı anberiyye revâyıh-ı teslîmât-ı nâmiyât-ı abheriyye, gâris-i usûl-i dîn [ve] hâris-i fürû'-ı yakîn olan şehsüvâr-ı meydân-ı levlâk, yeke-tâz-ı pehnây-ı ve erselnâke Muhammedü'z-zât ve'l-atvâr Ahmedü's-sıfât ve'l-âsâr Mahmûdü'l-fi'âl ve'l-ahbâr, Rasûl-i Hudâ, İmâm-ı Enbiyâ Muhammedü'l-Mustafa aleyhi mine's-salavâti ve't-teslîmâti a'lâhâ hazretlerinin bâr-gâh-ı vâlâlarına sezâ ve ahrâdır ki el mü'minü li'l-mü'mini ke'l-bünyâni yeşüddü ba'duhu ba'dâ hadîs-i behcet-tahdîsi ile ilti'âm-ı şeml-i İslâm'a tahsîs ve aleyküm bi'l-cemâ'ati fe inne'l-kâsiyete ye'külü biha'z-zi'bü eser-i hikmet-muhbiri ile ittifâk-ârâ-yı zevi'n-nühâyâ tahrîz u tergîb kılmışdır ve letâ'if-i dürûd ve selâm-ı şerâyif-i tahiyyât-ı miskiyyetü'l-hitâm âl ü ashâb-ı izâm ve evlâd-ı encâb-ı kirâmîlerine müthaf ü mühdâdır ki bi-eyyihim iktedeytüm ihtedeytüm mazmûnu üzre her biri râhnümâ-yı dîn-i kavîm ve pîşvâ-yı şer'-i müstakîmdir.

Tahiyyet-bâd pîş ez-sad hezârân zi-mâ ber Mustafâ ve âl ü yârân husûsan çâr-yâr-ı pâk-gevher Ebûbekr ve Ömer ve Osman ve Haydar rıdvânullâhi Te'âlâ aleyhim ecma'în. Emmâ ba'd hilâfetullâhi'l-kübrâ ve hüccetü'l-Hakk alâ-kâffeti'l-verâ olan Devlet-i Aliyye-i rûz-efzûn ve saltanat-ı behiye-i mevhibet-makrûnumuz hîn-i zuhûrundan bu ân-ı revnak-nüşûra gelince mâ ene aleyhi ve ashâbî cevâbı üzre şerî'at-ı hakka-i Nebeviyye ve sünnet-i seniyye-i Mustafaviyye şe'âirin icrâ zımnında ızhâr-ı dîn ve te'mîr-i hulefâ-yı râşidînden maksûd ve merâm olan ta'zîmü li-emrillâhi ve şefkatü alâ halkıllâhi levâzımın kanûn-ı İslâm üzre tenfîz ve îfâ ederek ikâmet-i farîza-i cihâd u gazâ ile erbâb-ı küfr ü dalâl sümm ü senâbek-i huyûl-i mücâhidînde pâ-mâl ve ehl-i salâh u felâh fevz ü necâhda makzıyyü'l-âmâl kılınup bu üslûb üzre vehb-i İlâhî ve ınâyet-i Rabbiye-i kemâ hiye ile hizmet-i celîle-i Harameyn ve hükûmet-i cemîle-i kıbleteyn, hânedân-ı şâmihu'l-erkân ve dûdmân-ı râsihu'l-bünyânımıza tefvîz u ihsân olunmağla sâlisü'l-kurûn belki hulefâ-yı râşidûndan sonra âbâ-i fihâm ve ecdâd u a'mâm-ı ızâmımız ve cenâb-ı hümâyûn-ı ınâyet-makrûnumuz bi'l-münâvebeti'şşer'iyyeti'l-mer'iyye innâ ce'alnâke halîfeten fi'l-ard masdûkası mûcebince irsen ve istihkâkan emîru'l-mü'minîn-i fi'l-arzeyn teşrîfine ehakk ve fi'l-hakîka uli'l-emr ıtlâkı nüvvâb-ı kâm-yâbımıza vasf-ı elyak olduğuna binâ'en şark ve garb ve cenûb ve şimâlde vâkı' mülûk-i İslâm ve hukkâm-ı enâmdan yâ eyyühe'llezîne âmenû kûnû ensara'llâhi nass-ı sarîhını ve kûnû ibâda'llâhi yeden vâhideten alâ men nâvâküm eser-i sahîhını fehm ü iz'ân eden erbâb-ı şân ü îkân-ı Devlet-i Aliyye'miz ile musâfât ve müvâlâtda râsih-i dem ve belki saltanat-ı seniyyemize iltihâk ve intisâbda sâbit-kadem olmağı bâ'is-i sebât-ı devlet ve sebeb-i necât-ı âhiret bilüp bu bâbda kâ'id-i tevfîk ile ser-menzil-i tahkîka erenler beldetün tayyibetün ve rabbün gafûr ma'mûresinde müsterîh ve mesrûr olageldikleri

rûşen ve hüveydâ ve ale't-tahkîk selâtîn-i adl-âyîn-i Müslimîn bu vech üzre müttefiku'l-ârâ olarak revnak-ı dîn-i mübîn teksîr u tevfîr ve kefere vü müşrikîn tenkîl vü tedmîr kılınmak muktezâ-yı şerî'at-ı garrâ ve mübteğâ-yı resûl-i Hudâ olmağla mukaddemâ İrân câniblerinde hüdûs edüp teştît-ârâ-yı Müslimîne illet-i sarîha olan bida'-ı kabîhanın izâle ve izâhesi ile hedef-i sihâmü'l-âmm olan ehl-i İslâm'ın te'mîn ve irâhası mazhar-ı mevâhib bir sâhib-i menâkıba müsahhar ve müyesser olmak matlûb ve muntazar iken el-hâletü hâzihî innî câ'ilüke li'nnâsi imâmen işâretine mazhariyyet ile fa'hküm beyne'n-nâsi bi'l-adl emr-i şerîfinin tenfîzine tahsîs kılınan cânib-i hümâyûn-ı ma'delet-makrûn ve taraf-ı akdes-i mevhibet-nümûnumuza hâlâ serîr-ârâ-yı kişver-sitân-ı İrân, tâc-ı ber-ser-i hükûmet-gâh-ı kisrâ vü kiyân olan âlî-hazret, le'âlî-nadret, şehriyâr-ı kamer-tenvîr, hıdîv-i hûrşîd-nazîr, dürre-i yektâ-yı efser-i nâmdârî, gurre-i garrâ-yı cebîn-i bahtiyârî, mü'essis-i mebânî-i câh ü celâl, müşeyyid-i erkân-ı izz ü ikbâl, şâyân-ı tâc u kemer ü gâh, mâye-i diyânet ü emânet ü intibâh, alem-efrâz-ı hıtta-i serverî, revnak-bahşâ-yı evreng-i dâverî, Ferîdûn-ı taht-ı Cem-revîş, Husrev-i hümâyûn-baht-ı Dârâ-meniş, bahâü'd-dünyâ ve'd-dîn, cemâlü'l-İslâmi ve'l-Müslimîn avnen li'ş-şecâ'ati ve'l-menâ'ati ve'ş-şân, zahran li'l-besâleti ve'l-celâleti ve'l-unvân, câlis-i çâr-bâliş-i mesned-i Kisrâ vü Cem, fermân-fermâ-yı memâlik-i Acem, felek-câh, el-Kâân Nâdir Bahâdır Şâh etemma'llâhu şânehû ve sânehû ammâ şânehû cenâblarının kıbel-i akdes ü ecmel-i şâhî ve taraf-ı enfes ü eşref-i sipihr-iştibâhîlerinden elçilik rüsûmu icrâsına nâmzed olan eyâlet ve besâlet-penâh, urûmet ve hükûmet-dest-gâh, Beğlerbeği-i Kirmanşâhân Abdülbâkî Han Zengine dâme unvânühû ve ma'an ba's olunan fahru's-sâdât ve'l-efâhım Sadr-ı memâlik-i İrân Mirzâ Ebu'l-Kasım ve kıdvetü'l-ulemâ'i'l-muhakkıkîn İmâm-ı fazîlet-eser Molla Ali Ekber dâmet ifâdetühümâ sefâretleriyle der-bâr-ı Hılâfet-medâr-ı sultânî ve bâr-gâh-ı inâyet-iştihâr-ı hâkanîmize vârid olan nâme-i revnak-alâme-i nâmî ve kalemî-i hâviyyü'l-fahhâme-i sâmîlerinin derûn-ı velâ-meşhûnunda vâkı' me'ânî-i mevhibet-mebânîsi ma'raz-ı mütâla'ada cilve-ger kılındıkda cenâb-ı şehâmet-penâhîlerinin zât-ı übbehet-simât-ı şâhîleri fi'l-asl hasîb ü nesîb-i tâhiru'l-lisân ve'l-cenân Îl-i celîl-i Türkmân'dan safâ-yı niyyet ve nakâ-yı taviyyet ile sünnet-i seniyye-i Nebeviyye ve âsâr-ı behiyye-i Mustaf[av]iyye mütâba'atine meftûr bir zât-ı nısfet-nüşûr olup ve Îl-i celîl-i müşârun-ileyhim akâyid-i hakka-i seniyye üzre olmaları hasebiyle ru'esâ-yı felek-fersâlarına nevbet-i saltanat ve hükûmetlerinde umûmen İslâmyân pür-emn ü emân iken şecere-i Safeviyye fürû'undan mukaddemâ ser-zede-i i'vicâc olan kimesne kendü ağrâz-ı nefsâniyyesinin icrâsına medâr olmak içün bazı akvâl-i kâside-i merzûle ve ef'âl-i fâside-i mehzûleyi beyne'l-Müslimîn ilkâ ve tervîcine dikkat-i evfâ edüp bu keyfiyyet halefen an-selefin bâ'is-i şettât-ı ümmet olduğu ve bundan akdemce Mugan Kışlağı'nda tertîb olunan şûrâ-yı kübrâda hâlât-ı merkûme vücûh-ı a'yân-ı İrân'a ifhâm ve i'lân olundukda cümlesi akâyid-i bâtıla-i mezkûreden nükûl ve ke'l-evvel sünnet ve cemâ'at tarîkına sülûk ve duhûl edüp bu binâ-yı hayr sıyâneten ani'l-indirâs fî-mâba'd silsile-i Safeviyye'ye mütâba'atden mücânebet ve zât-ı ınâyet-âyât-ı şehriyârîlerinin irsen ve iktisâben me'mûlü olan İrân Şâhlığı içün taraf-ı yenbû'ü'ş-şeref-i dâverîlerine bi'l-ittifâk akd-i bey'at ile nüvvâb-ı müstetâblarına mu'teddün bihâ hüccet verdikleri ve husûsât-ı merkûme tamâmen memâlik-i İrân'a işâ'at ve mukaddemâ beynlerinde muhdesen cârî olan rezâ'il-i akvâlden fîmâ ba'd cümlenin men' u tahzîrine dikkat olunduğu ve dîn-i mübîn ve ümmet-i Seyyidü'l-Mürselîn'e masrûf böyle hıdmet-i celîle mukâbili ba'zı merâtibin tekabbülü dahı cânib-i hümâyûn-ı Hilâfet-makrûnumuzdan istis'âd kılınup tefâsîli düstûr-ı ekrem müşîr-i efham ilâ âhırihî bi'l-fi'l Sadr-ı a'zam ve vekîl-i mutlakım olan Vezîrim Mehemmed Paşa edâma'llâhu Te'âlâ iclâlehu ve zâ'afe bi't-te'yîdi iktidârehu ve ikbâlehu ile a'lemu'l-ulemâi'l-mütebahhırîn, efdalü'l-fudalâi'l-müteverri'în ilâ âhırihî bi'l-fi'l Şeyhülislâm ve Müftiyyü'l-enâm olan Mevlânâ es-Seyyid Mustafa edâmallâhu Te'âlâ feza'ilehuya tensîk olunan elûke-i şehâmet-meslûkelerine muhavvel kılındığı hâlât bi'l-cümle

ma‘lûm-ı dirâyet-mersûm-ı husrevâne ve mefhûm-ı ınâyet-merkûm-ı pâdişâhânemiz kılınup ve cenâb-ı ni‘me'l-me’âb-ı şâhî ve cânib-i eşref ü eltâf-ı diyânet-penâhîleri muvâfık-ı merâzî-i Hakk olan böyle emr-i azîme muvaffak oldukları bâ‘is-i ârâyiş-i zamân ve sebeb-i sitâyiş-i devrân olup bu husûs-ı hayriyyet-mensûsun o sâhib-i imtiyâz tarafından zuhûr ve bürûzu zamîr-i ilhâm-semîr-i Hilâfet-medâr ve tab‘-ı kerrûbî-mesîr-i saltanat-şi‘ârımızı ve elkaytü aleyke muhabbeten minnî dâru'l-ünsüne imâle ile mevfûrü's-sürûr ve mücellâ-yı ifrâh-ı nâ-mahsûr eylemişdir. İkâmet-i menâr-ı sünnet-i seniyye ve zikr-i bi'l-hayr-i eshâb-ı hayru'l-beriyye ve imâte-i âsâr-ı bid‘at-i reddiyye zımnında te’lîf ü terfîh-i muvahhidîn ve tedmîr ü tahkîr-i kefere vü mülhıdîn ile bast-ı besât-ı nısfet ve neşr-i livâ-i ma‘delet o sâhib-i himmet-i Ferîdûn-menkabetin nasbu'l-ayn-ı sâfî-taviyyetleri olmakdan nâşi inne'l-arda yerisühâ min ibâdiye's-sâlihûn mazmûnı üzre kıbel-i Mâlik-i Mennân'dan tefvîz u ihsân buyrulan temşiyet-i mehâmm-ı mülk-i İrân ve tâc u kemer u dîhîm-i kisrâ ve kiyân zât-ı mevâhib-âyât-ı ınâyet-makrûnlarına mübârek ve meymûn olmak tehniyesi nâme-i hümâyûn ve müfâvaza-i mülâtafet-makrûnumuz ile kitâbeten ve taraf-ı şâhîlerine irsâl ve îfâd olunan düstûr-ı mükerrem, müşîr-i müfahham, nizâmü'l-âlem Vezîrim Mustafa Paşa edâmallâhu Te‘âlâ iclâlehû ve a‘lemü'l-ulemâi'l-mütebahhırîn, efdalü'l-fudalâi'l-müteverri‘în bi'l-fi‘l Emîn-i şerâif-i fetevâ olup Anadolu Sadâreti ile mümtâz olan Mevlânâ Abdullâh edâma'llâhu fezâ’ilehû ve akzâ kuzâti'l-Müslimîn, evlâ vülâti'l-muvahhidîn sâbıkâ emîn-i fetvâ olup dâru'n-nasr ve'l-meymene mahmiyye-yi Edirne Mevleviyyeti ile bâhiru'l-imtiyâz olan Mevlânâ Halil dâmet fezâ’ilühû vesâtatlarıyla şifâhen dahı îfâ vü icrâ kılınup ve nüvvâb-ı müstetâb-ı sâmî cenâbları bu kâr-ı hayriyyet-iştihâra muvaffakan ehvâ-i nâ-marzıyye-i mezkûrenin izâle ve izâhesine mübâşeret ve istihsâline dikkat eyledikleri eyyâmda seyf-i hısâm tarafeynden der-niyâm olup ol vakt sulh u salâh eğerçi pezîrâ-yı hitâm olmuşidi, ancak işbu devleteyn-i azîmeteyn beyninde zuhûru bâ‘is-i hubûr olan tevâfuk u te’ellüfün envâr ve âsârı âlem ü âlemyâna işhâr olunmak içün taraf-ı hümâyûnumuzdan tekabbülü istis‘âd olunup tefâsîli sadr-ı a‘zam ve şeyhülislâm-ı müşârun-ileyhimâya vârid kalemî-i sâmîlerine muhavvel kılınan mevâddın tensîk u tanzîmi dahı matlûb u mergûb-ı hümâyûnumuz olmağla vüzerâ-yı ızâm ve ulemâ-yı a‘lâm ve hayr-hâhân-ı devlet-i Hilâfet-makâmımızdan tertîb ve tehzîbine me’mûr olanlar ve taraf-ı Kâânîlerinden vârid ilçi ve ma‘an ba‘s olunan müşâr ve mûmâ-ileyhim ile mecâlis-i müte‘addidede musâfât ve muvâhât birle akd-i encümen-i vifâk edüp tarafeynin nizâm ve sâmânına elyak ve ahrâ olmak ve tezkâr-ı hasâfet-medâr-ı hıdîvâneleri üzre nezd-i Hazreti Peygamberî'de suâl teveccüh etmemek ve ilâ-inkızâi'd-dühûr nakz u naksdan ârî ve dûr kılınmak vecihleri ile mîru'l-hâc ve üsârâ ve mu‘temed ikâmeti husûslarına faysal verilip mâdde-i uhrânın mahâzîr u me‘âzîr-i şer‘iyye vü mülkiyyesi ilçi ve ma‘iyyetinde olan müşâr ve mûmâ-ileyhime îrâd ve telkîn olunduğundan başka sadr-ı a‘zâm ve şeyhülislâm-ı müşârun-ileyhimâdan cânib-i feyz-câlib-i şâhânelerine firistâde kılınan ihlâs ve du‘â-nâmelerde zikr u tebyîn olunup ve der-bâr-ı Hilâfet-medâr-ı sultânîmizden serîr-ârâyî-i şâhîleri tehniyesi te’diyesiyçün bâr-gâh-ı übbehet-dest-gâh-ı hıdîvânelerine îfâd olunan vezîr ve sadr-ı Anadolu ve mevlânâ-yı müşârun-ileyhim dahı yâd u tefhîm olunduğu vech üzre mâdde-i merkûme mülûk-i ızâm-ı selef enâra'llâhü berâhînehüm zamânlarında cereyân eden veche kıyâsen matviyyü'l-eser kılınması firâset ü kıyâset-i şâhî ve der-büt-i dirâyet-i devlet-penâhîlerine muhavvel olan hâlet olmağla mevâdd-ı sülüs-i mütemmemeden başka hudûd ve sınûr ve sâir mevâdd-ı melzûmü'l-ittihâdın zikrini dahı hâvî izâfe vechi ile terkîm olunan tezyîlde mâdde-i ma‘hûdeden maksûd olan keyfiyyet tahrîr ve işbu muvâhât ve musâfâtın bi-avnillâhi'l-Meliki'l-Kadîr idâme ve takrîri ve bu vesîle-i asîle ile ümmet-i merhûme-i nebeviyye ve re‘âyâ ve zîr-destân-ı beriyyenin te’mîn ve terfîhleri içün üç madde ve bir tezyîl üzerine tetmîm ve tensîk olunan ahidnâme-i hümâyûnumuzdur ki zikr u beyân ve şerh u ayân kılınur.

Mâdde-i Ûlâ: Huccâc-ı İrân Lahsa ve İmâm Ali tarîklarından gitdikleri senelerde ümerâ-i İrândan bir mu'teber kimesne emîru'l-hâc unvânıyla azîmet ve tarîkayn-ı mezkûreynden mahzûr müte-hakkık ve müte'ayyin olup zarûrî Şâm-ı Şerîf tarîkından gidilmek iktizâ eylediği sûretde huccâc-ı merkûmînîn üzerlerine ümerâ vü hânândan olmamak şartıyla bir kimesne ta'yîn ve mîru'l-hâc lafzından gayrı münâsib bir lafz ile telkîb oluna ve ol makûle huccâc Bağdâd'a ba'de'l-vusûl Bağdâddan Şâm-ı Şerîf'e gelince yol üzerinde olan vülât ve hükkâm merkûmları âminîn ü sâlimîn birbirlerine îsâl eylemeleriyçün ol senelerde mü'ekkid ve müte'addid evâmir-i aliyye ısdâr u irsâl oluna.

Mâdde-i Sâniye: İşbu iki devletin ittifâk u ittihâdını cümleye işâ'at ve bundan başka maslahat-ı lâzımelerini ru'yet içün üç senede bir tebdîl olunmak üzre Dergâh-ı Mu'allâmız kapucıbaşılarından mîr-i alem rütbesiyle bir müte'ayyin kapucıbaşı ta'yîn olunup Isfahan'da ikâmet ve İrân huccâcının Şâm tarîkından azîmetleri senelerinde mûmâ-ileyhin kethudâsı ve Lahsâ ve İmâm Ali tarîklarından gidildiği senelerde dahı bir müte'ayyin âdemîsi İrân mîru'l-hâccı ile azîmeten gidüp gele ve kezâlik İrân mu'temedlerinden dahı bir kimesne gelüp Dâru's-saltanamız'da ikâmet eyleye ve her taraf misâfirlerinin kifâyet mikdârı masraflarını göreler.

Mâdde-i Sâlise: Acem üsârâsı fîmâ-ba'd bey' u şirâ olunmamak üzre Deraliyyemizde tenbîh ve sâir memâlik-i mahrûsemize evâmir-i aliyyemiz ile te'kîd olunup bundan mâ'adâ üsârâ-yı merkûmînden kalem-rev-i Hilâfetimizde ikâmete rağbet etmeyüp gerek başlu başlarına ve gerek ilçi, hân-ı müşârun-ileyh ma'iyyeti ile ve gerek Âsitâne'de ikâmet edecek mu'temed ma'rifetiyle vatanlarına azîmet murâd edenlerin sebîlleri tahliye olunup serhad muhâfızları ve vülât ve hükkâm taraflarından mümâna'at olunmamak üzre dahı başka evâmir-i şerîfemiz ısdâr ve ricâl-i Devlet-i Aliyyemiz yedlerinde olanların dahı sebîlleri tahliye olunmak üzre fermân-ı hümâyûnumuz şeref-sudûr bulup ve bundan mâ'adâ dahı bazı nâ-münâsib mahallerde bulunmak ihtimâli olanlar mahalle imâmları ve ta'yîn olunan mübâşirler ma'rifetleriyle teftîş ve tefahhus olunup ahz ve kezâlik el-yevm bey' u şirâ ma'razında olanlar dahı ba'de't-tefahhus ne tarîk ile olur ise olsun tahlîs ve defteriyle ilçi hân-ı müşârun-ileyh tarafına teslim oluna. Mâ'adâ evsât-ı nâs ve ehâd-ı ricâl yedlerinde kalanlar dahı tarafeynin mu'temedleri dâru's-saltanalarda ikâmetlerinden sonra tedrîc ü terâhî ile ceste ceste defteriyle İrân mu'temedine def' u teslîm oluna. El-yevm diyâr-ı İrân'da bulunan üsârâ-yı Rûm'dan anda ikâmete rağbet etmeyenler kâ'inen men-kân tamâmen ıtlâk ve sebîlleri tahliye oluna.

Tezyil

Kadîmü'l-eyyâmdan berü mülûk-i ızâm ve havâkîn-i ma'delet-kâm beynlerinde emr-i musâfât kemâl-i müvâlât üzre resîde-i nizâm ve istihkâm oldukda tarafeynin hudûd ve sınûrları ta'yîn ve tebyîn olunmak âdât-ı hasene belki mürâ'ât vâcib-i rüsûm-ı müstahseneden olup bu mâdde cennet-merâbi'-i âmm-ı büzürg-vârımız Sultân Murâd Hân-ı Râbi' hazretlerinin zamân-ı bâ-unvânlarında Safeviyye Hânedanı ile şurût-ı enîka ve ahd-i vesîka beyânı zımnında faysal-pezîr-i temyîz u tefrîk olunmağla hâlâ memâlik-i husrevânemiz hudûdu ile ülkât-ı şâhiyye sınûrları cennet-mekân-ı müşârun-ileyh zamânlarında temyîz ü tahdîd olunduğu üzre olup ahad-ı tarafeynin serhadd muhâfızları ve nüvvâb-ı kirâmîleri ez-kadîm olageldiği üzre merâsim-i şürût-ı musâlaha ve âştîyi kemâyenbağî muhâfazat ve masâlih-i sınûr u süğûra dâir hâletlerde şürût-ı müsâleme vü vifâka mugâyir hareketlerden her taraf tevakkî vü mücânebet ve vaz'-ı kadîm ve üslûb-ı müstedîme ri'âyet eyleye ve mukaddemâ şâhân-ı İrân olan Hânedân-ı Safeviyye'nin ve bi'l-cümle düvel-i mu'teddün-bihânın âyîn-i dirâyet-karînleri üzre rikâb-ı müstetâb-ı Hilâfet-cenâb ve cânib-i ahlâf-ı nısfet-ittisâfımıza kıbel-i ecmel-i şâhîlerinden ve a'kâb-ı der-büt-i penâhîlerinden nâme-i velâ-allâme geldikde ber-üslûb-ı kadîm vezîr-i a'zam olanlara dahı mektûblar terkîm ve taraf-ı eşref-i hümâyûndan cânib-i şâhîye nâme-i mevhibet-meşhûn irsâl olundukda vezîr-i a'zam bulunanlar dahı cenâb-ı ni'me'l-me'âb-ı

şâhîye hulûsnâme tahrîr eylediklerinden mâ'adâ i'timâdü'd-devle olanlara kezâlik mektûb tastîr edüp i'timâdü'd-devleler ancak vezîr-i a'zamlara yaza ve tarafeynden bu tahrîrât mukaddemâ Safeviyye ile olan elkâb-ı mürâselâta tatbîk belki zuhûr eden tehzîb-i mezhebe binâen ziyâdeten ale'l-evvel ihtirâmı tevsîk oluna ve bunlardan başka bi-ınâyetillâhi'l-Mennân ahâlî-i İrân Safeviyye zamânlarında ihdâs olunan akvâl-i nâ-şâyânı külliyyen terke mevsûl ve usûl-i akâyidde ke'l-evvel ehl-i sünnet ve cemâ'at mezhebine duhûl edüp Hulefâ-i Râşidîn ve bakıyye-i aşere-i mübeşşere ve dâhil-i bey'atü'r-rıdvân-ı taht-ı şecere ve Ehl-i Beyt-i mutahhara ve umûmen ashâb-ı kirâm rıdvânullâhi Te'âlâ aleyhim ecma'în hazerâtını hayr u tarazzî ile yâd ve bu vesîle-i cemîle ile cümle-i muvahhidîni dil-şâd eylemelerinden nâşî ahâlî-i merkûmînden fimâ-ba'd Beytullâhi'l-Harâm ve Medîne-i Müftehire-i hayru'l-enâm ve memâlik-i mahrûsemizden sâir bilâd-ı İslâm'a vürûd ve vüfûd eden huccâc u züvvâr ve kâdimîn ve tüccâr ve bi'l-cümle âmed-şud eden sıgâr u kibâr mecmû'una inneme'l-mü'minûne ıhvetün nazm-ı ülfet-resmi üzre mu'âmele-i bi'l-mücâmele olunarak sâir Müslimîn ve muvahhidîn misillü merkûmlar dahı her hâlde mer'iyyü'l-etrâf ve mu'azzezü'l-eknâf kılınup mukaddemâ İrânîlere olan vaz' bunların haklarında külliyyen terk ve ziyy ve kıyâfetleri cihetinden mûmâ-ileyhime vechen mine'l-vücûh dahl ü ta'arruz olunmadan hazer ve mücânebet oluna ve ticâret husûsu tarafeynin ahâlî ve tüccârına bâ'is-i menfa'at ve mûcib-i refâhiyyet bir hâlet olmağla cânibeyn tüccârı ke'l-evvel emîn ü sâlim ve bilâ-mâni' u müzâhim âmed-şud edüp ticâret ile getirüp götürdükleri emti'anın iktizâ eden mahallerde gümrüklerin kânûn-ı kadîm ve üslûb-ı müstedîm üzre edâ eylediklerinden sonra ziyâde nesne mütâlebesiyle rencîde olunmayalar ve kezâlik meşhedeynü'ş-şerîfeyn ve merkadeynü'l-münîfeyn radıyallâhu Te'âlâ an-râkıdeyhümâ a'kâb-ı müteberrikesinin ve hıtta-i Zevrâ'da vâkı' sâir zarâyih-i müteyemminenin ziyâretlerine bilâd-ı A'câm'dan câmile-bend-i teveccüh ü azîmet olan züvvâr ve kussâdın mâdâm ki yanlarında ticâret mâlı olmaya, vülât ve hükkâm-ı hudûd ve sâir ehl-i örf taraflarından bâc talebi ve âhar tarîk ile merkûmûn bî-vech te'addî ve rencîde olunmayalar ve işbu iki devleteyn-i azîmeteynin re'âyâ vü ahâlî ve esâfil ü e'âlîlerinden olup fî-mâba'd İrân'dan memâlik-i mahrûsemize ve bu tarafdan dahı memleket-i İrân'a firâr edenler kat'an himâyet olunmayup tarafeynden taleb olundukları vaktlerde vükelâ-yı cânibeyne bilâ-tereddüd teslîm olunalar. İmdi perverde-gâr-ı cihân olan Allâhu Azîmü'ş-şân'ın ism-i şerîfini yâd ve server-i enbiyâ olan Peygamber-i âhiru'z-zamân sallallâhu Te'âlâ aleyhi ve sellem hazretlerinin mu'cizât-ı bâhiru'l-berekâtlarını îrâd edüp âyîn-i havâkîn-i pîşîn üzre bu gûne ahd ü mîsâk ederiz ki mâdâm ki zikr olunan mevâddın şurût u kuyûduna ve işbu musâfât u muvâtâtın mevâsîk ve uhûduna ri'âyet olunup ol cânibden hilâfına vaz' u hareketden tehâşî kılına. Taraf-ı hümâyûn-ı pâdişâhânemizden ve ahlâf-ı nısfet-ittisâf ve vükelâ-yı memleket-ârâ ve sâir huddâm-ı kirâmımız taraflarından dahı mugâyiri hâletün-mimmâya tasaddî olunmaya. Femen beddelehu ba'de mâ semi'ahu feinnemâ ismühu ale'l-lezîne yübeddilûnehu.

Hurrire fî şehrillâhi'l-mübârek-i Cumâde'l-uhrâ min şühûr-i sene tis'a ve erba'în ve mi'ete ve elf. [29] Cumâde'l-uhrâ 1149 / [4 Kasım 1736], ***BOA. Nâme-i Hümâyûn Defteri 3, s. 4-7***

İrân Şahı Nadir Bahadır Şah'ın elçisi Kirmanşah Beylerbeyi Abdülbaki Han ve İrân vezirlerinden Mirza Ebulkasım ve Molla Ali Ekber ile Vezir Mehmed Paşa ve Şeyhülislâm es-Seyyid Mustafa Efendi'nin arasında yapılan görüşmelerde şu kararlar alınmıştır:

İrân hacılarına hacca giderken saygın bir mîrü'l-hac tayin edilsin ve Bağdat'tan Şam'a kadar yol üzerinde bulunan vali ve hakimlere yol emniyeti için gerekli emirler yazılsın. İstanbul'da İrân esirlerinin alım satımı engellensin ve esirlerden isteyenlerin memleketlerine dönmeleri için gerekli kolaylık gösterilsin. İrân'da bulunan Türk esirleri salıverilsin.

İrân ahalisi, önceden olduğu gibi Ehl-i Sünnet ve'l-Cemaat mezhebini gözetsin.

Hac, ticaret ve ziyaret amacıyla İrân'a gelip giden Müslümanlara hoşgörü ile bakılsın ve kıyafetleri dolayısıyla rahatsız edilmesin. İki devlet tüccarının ticaret amacıyla getirip götürdükleri emtiadan kanunla belirlenen gümrük vergisinden fazla bir şey talep edilmesin.

These decisions have been taken during the negotiations among Kirmanshah, the envoy of Shah of Persia, Beglerbeg Abdülbaki Khan, Mirza Ebulkasım and Molla Ali Ekber, the viziers of Persia, Vizier Mehmed Pasha, and Sheik al-Islam Es-Seyyid Mustafa Efendy:

to appoint a respectful mir al-hacc to assist the Persian pilgrims during pilgrimage,

to write necessary orders for the governors and rulers to ensure security through the road from Bagdad to Sham,

to prevent trading of Persian captives in Istanbul and to give permission to those who want to return back, to release Turkish captives in Persia,

that the Persian people take care of the members of Sunni sect as in the past,

to behave well to the muslims who come to Persia for pilgrimage, trade, and visit and not to interfere with them,

not to ask excessive taxes mutually, excluding the amount required by the law, for goods.

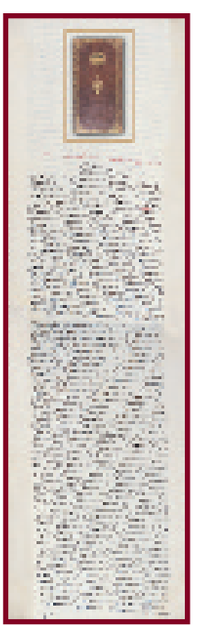

Sultan V. Mehmed Reşad Han, 12 Mart 1917, BOA. MV 207/17

Beyrut ve Cebel-i Lübnan'da muhtaçlara yiyecek yardımı yapılması.

Supply of food for needy people in Beirut and Jebel-i Lübnan (Mount Lebanon).

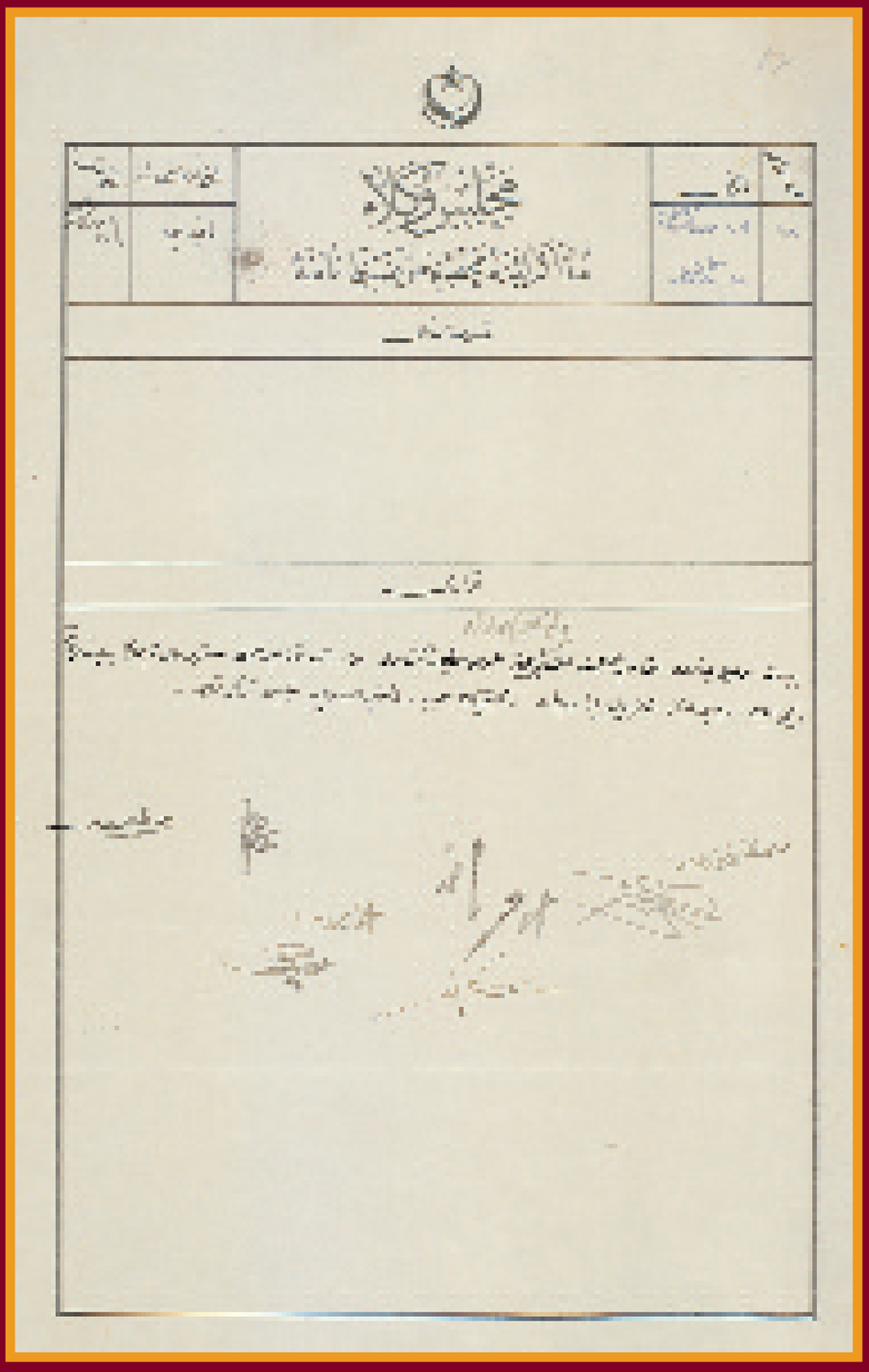

Meclis-i Vükelâ müzâkerâtına mahsûs zabıtnâme

Tarihi: 17 Cumâde'l-ûlâ sene [1]335
11 Mart sene 1]333

Hulâsa-i Meâli

Kararı

Beyrut ve Cebel-i Lübnan'ın muhtâcîn ahâlîsini it'âm ve eytâmhâneleri idâre içün umûmî matbahlar küşâdı ve erzâk tevzî'i zımnında seferberlik tertîbinden Beyrut Vilâyetine iki bin ve Cebel-i Lübnan'a sekiz bin lira verilmesi ve keyfiyetin Harbiye ve Dâhiliye nezâretlerine tebliği tezekkür kılındı.
[12 Mart 1917], ***BOA. MV 207/17***

Beyrut ve Cebel-i Lübnan'daki muhtaçlar ile yetimhaneler için umumi mutfak açılıp erzak dağıtılması hususunda Meclis-i Vükelâ'da karar alınmıştır.

The decision taken by the Meclis-i Vükela (the Cabinet) concerning the building of a public kitchen for the needy and the orphan and the distribution of foods in Beirut and Jebel-i Lübnan.

Sultan II. Abdülhamid Han, 4 Mayıs 1900, BOA. İ. Hus 1318 M. / 9

Hindistan'da kıtlık çeken halka zahire ve nakdî yardım yapıldığı.

Supply of provisions and money for starving people in India.

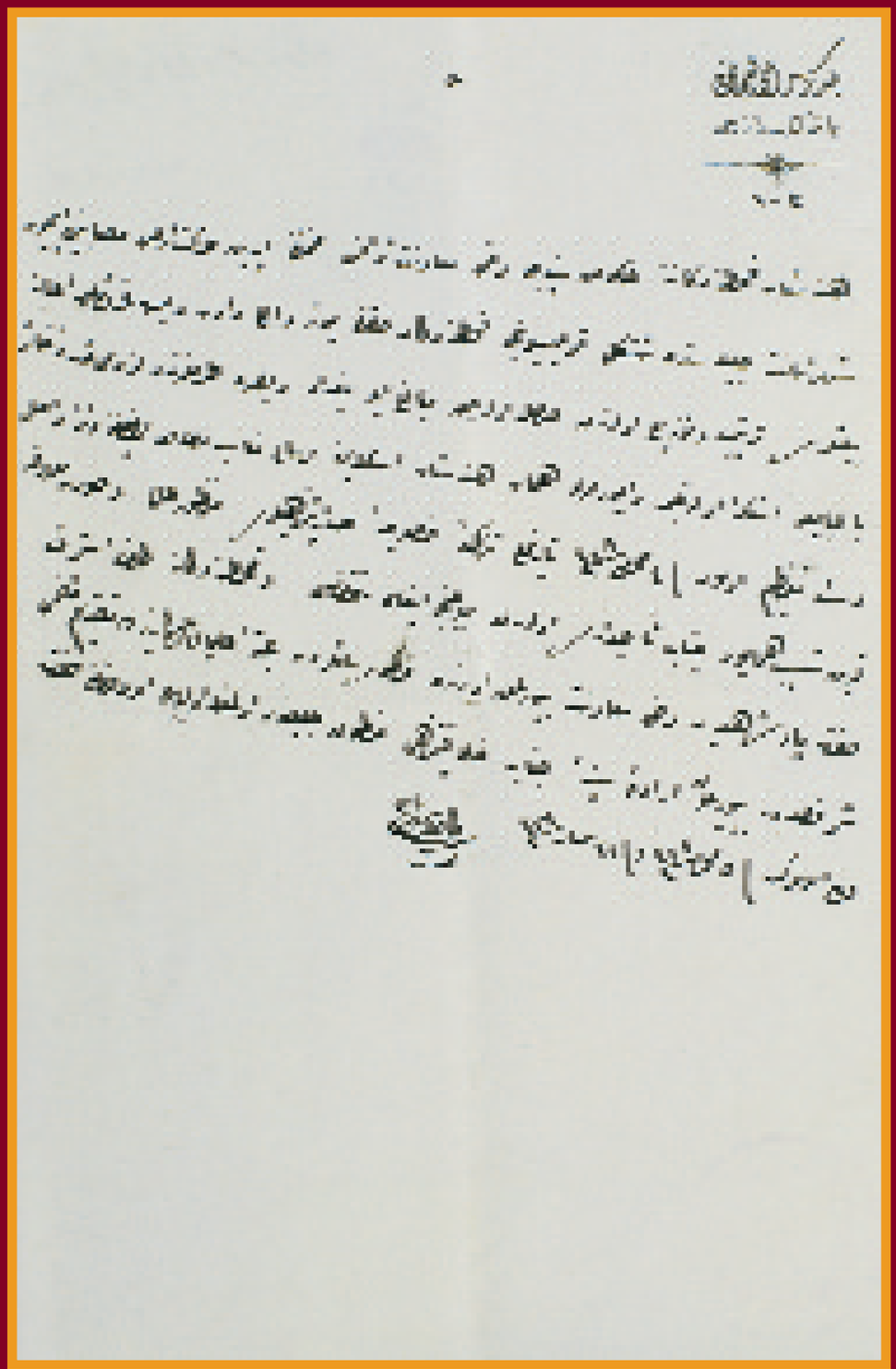

YILDIZ SARAY-I HÜMÂYÛNU
Baş Kitâbet Dâiresi
103

Hindistan kahtzedegânına hükûmet-i seniyyece dahi mu'âvenet olunması zımnında Aydın hareket-i arz musâbîni içün Şehremânet-i Celîlesi'nde müteşekkil komisyonca kahtzedegân hakkında yüz ve elli ve on ve beş guruşluk i'âne biletleri tertîb ve tevzi' olunarak hâsıl olacak mebâliğ ile Bağdad ve Basra taraflarından lüzûmu kadar zehâ'ir bi'l-mübâya'a istikrâ olunacak vapurlarla hemân Hindistân iskelelerine irsâli münâsib mütâla'a olunduğuna dâ'ir vâsıl-ı dest-i ta'zîm olan fî 4 Muharrem sene [1]318 tarihli tezkire-i husûsiyye-i Sadâret-penâhîleri manzûr-ı âlî ve sûret-i ma'rûza karîn-i tensîb-i hümâyûn-ı cenâb-ı tâc-dârî olarak mûcebince îfâ-yı muktezâsı ve kahtzedegâna taraf-ı eşref-i hazreti pâdişâhîden dahi mu'âvenet buyrulmak üzre mezkûr biletlerden atebe-i ulyâ-yı mülûkâneye de takdîm kılınması şeref-sudûr buyrulan irâde-i seniyye-i cenâb-ı Hilâfet-penâhî mantûk-ı celîlinden olmağla ol bâbda emr u fermân hazreti veliyyü'l-emrindir.

Fî 5 Muharrem sene [1]318 ve fî 21 Nisan sene [1]316
Ser-kâtib-i Hazreti Şehriyârî
Bende
Tahsin
[4 Mayıs 1900], ***BOA. İ. Hus 1318M/9***

Hindistan'da kıtlık çeken halka, düzenlenen iane biletleri gelirleri ile Bağdat ve Basra tarafından yeterli miktarda zahire satın alınıp gönderilmiştir. Ayrıca onlara yardım amacıyla Sultan İkinci Abdülhamid tarafından iane biletlerinden bol miktarda satın alınarak bedeli Hindistan Müslümanlarına gönderilmiştir.

Enough provisions have been bought in Bagdad and Basra for starving people in India with money obtained by the sale of aid coupons for the victims of the earthquake in Aydın. Furthermore, a lot of coupons have been bought by Sultan Abdülhamid II to support the campaign and the income of those coupons has also been sent to the Indian muslims.

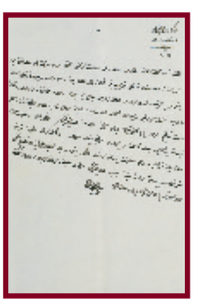

Sultan II. Abdülhamid Han, 28 Ekim 1889, BOA. Y. A. Hus 231/4

Osmanlı Donanması'na ait Ertuğrul fırkateyninin Hindistan'ın Bombay Limanı'nı ziyareti sırasında yerli halkın gösterdiği ilgi.

Vivid interest shown by the people to the Ertoghrul frigate of the Ottoman fleet during the visit of Bombay in India.

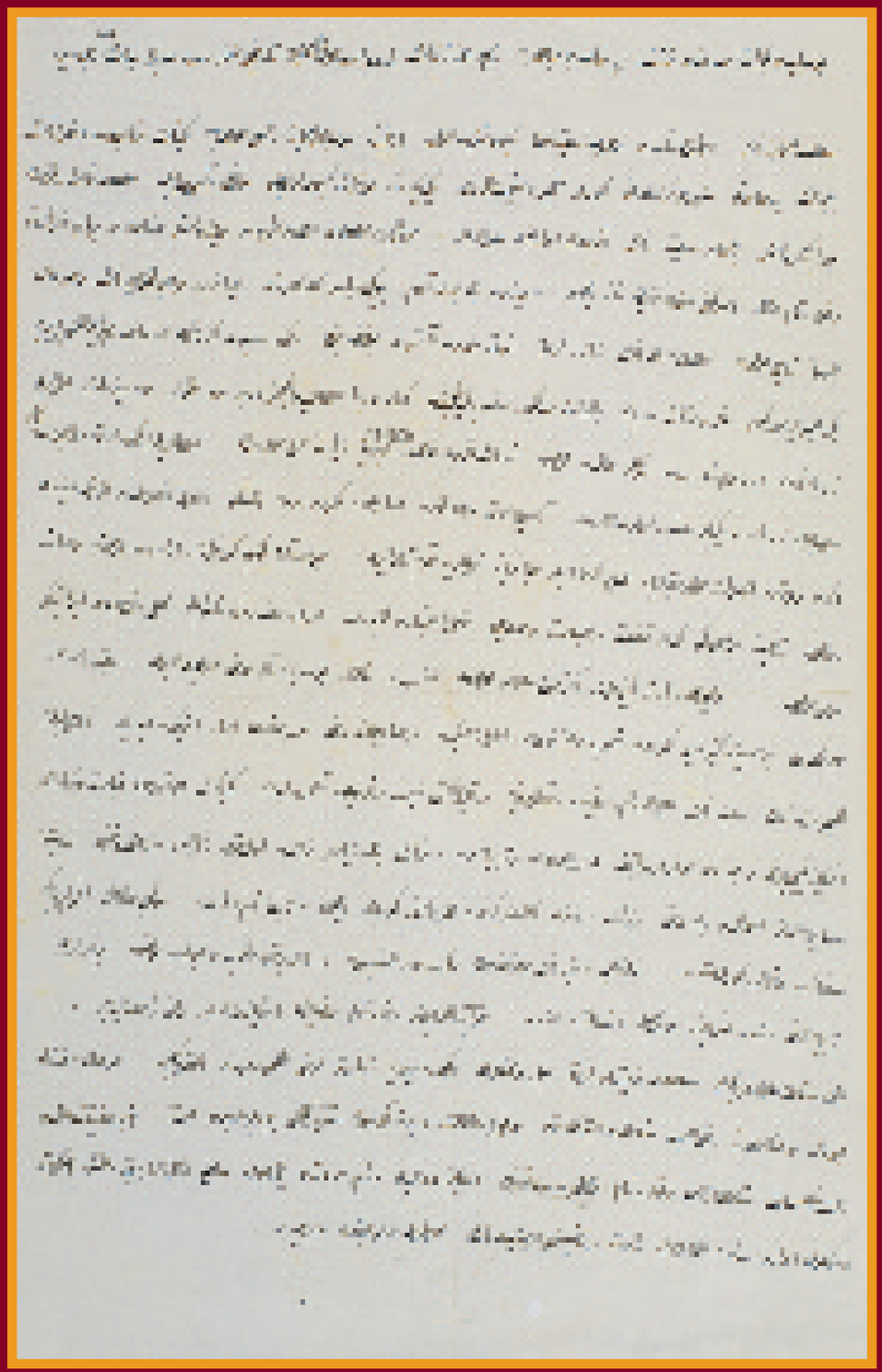

Bombay'da Gücerâtî lisânında münteşir Kâsıd-ı Bombay nâm gazetenin fî 28 Teşrîn-i Evvel sene 1889 tarihli nüshasında münderic bendin aynen tercemesidir.

Saltanat-ı Osmaniye'nin Ertuğrul nâmında bir harb sefînesi yirmi Teşrîn-i Evvel tarihinde Bombay Limanı'na dâhil olup geminin zâbitan ve neferâtının bilinmedik bir kıyâfetle şehirde gezdiklerini görenler mütehayyir ve müte'accib kalarak yek-dîgerinden bunların kimler olduğunu su'âl ve tefahhus ile sultân-ı nâmdâr tarafından buraya gelmiş olan bir Osmanlı sefînesinin âdemleri olduğunu haber aldılar. Mûmâ-ileyhime mahsûs ahâlî tarafından verilmiş olan ziyâfetlerde bu bâbda ekser kesâna vukûf-ı tâmm hâsıl ve Cuma günü îfâ-yı farîza-i namâz içün sefîneden pek çok âdem büyük câmie geldiklerinden limânımızda fırkateyn-i hümâyûnun vücûdu umûmen şâyî' olup ahâlî-i Müslimenin ziyârete olan şevkı hadden aşırı bulunduğuna mebnî mezkûr sefîneyi görmeğe iştiyâk-ı tâmm ile hücûm etdiler. Geçen Cumartesi günü gazetemizin müdîri bizzât mezkûr sefîneye gitdiğinde kenâr-ı deryâ ahâlîden geçilmez derecede dolu ve sefînenin etrâfıyla merdivenleri izdihâm-ı nâsdan sökülmez hâlde olup şemsin gurûbu dahi ahâlînin sefîneyi ziyâretine muhıll olamadı. Ahâlînin gemiye olan muhâcemesinden nâşî ba'zıları merdivenden geçmeye muktedir olamadıklarından asılı olan halatlara sarılup gemi derûnuna atılmağla elleri halattan kurtulduğunda denize düşüp helâk olacaklarını adem-i tahattur ile cânlarını tehlikeye koymuşlar idi. Bu sûretle gemiye girenlerin arasında merhamet ve ınâyet-i Rabbânîye şâyeste birisi ki kendi sıklet ve cesâmet-i vücûdunu nazar-ı i'tibâra almayarak sarf-ı makderet-i tâmme ile mahall-i maksûda erişmeye muvaffak oldu. Vapuru ziyârete gidenlerin ekserîsi Müslimân olup âteşperestlerle putperestler dahi mevcûd idi. Sefînenin tâ'ifesi bu cem'iyyet-i kesîreyi görüp ta'accüb ve hoşnûdî ızhâr eylemekde ve zâbitânı dahi memnûniyetlerini ibrâz etmekde idiler. Ahâlînin hücûmundan nâşî sefînenin ale'd-devâm tanzîf ve tathîrine birkaç kişi ta'yîn ve tahsîs kılınmış idi. Geminin tâ'ifesi kıyâfet ve kârda İngiliz gemicileri derecede oldukdan başka hüsn-i ahlâk ve terbiyede anların pek ziyâde fevkında oldukları re'yü'l-ayn müşâhede kılındı. Şâyeste-i sitâyiş olan ahvâlden biri dahi züvvâra sefîneyi kâmilen gezüp her tarafını görmek içün serbestî-i tâmm verilmesidir. Bu gibi hâlin akvâm-ı dîger sefâ'ininde vukû'u görülmemişdir. Binâenaleyh sefînenin tâ'ifesi bir kimesneden bahşîş ve sâir bir şey taleb ve kabûlünde bulunmayup bunların terbiyelerini ne kadar ta'rîf ve tafsîl etsek azdır. Fırkateyn-i hümâyûn me'mûrîninden ba'zıları İngilîzî lisâna dahi vâkıf idiler. Hindistan müslümanlarının sultân-ı zîşâna olan meyl ü muhabbetleri mezkûr sefîneyi ziyârete olan hücumlarından anlaşılır. Bu hâli sefînenin kaptan ve zâbitânı re'yü'l-ayn müşâhede etdiklerinden vukû'-ı hâlin resîde-i gûş-i şehin-şâhî buyrulacağından emîniz. İşbu hakikât-ı hâlden zât-ı melek-simât-ı şâhâneleri vukûf-ı tâmm hâsıl buyurduklarında İngiliz Devletiyle devâm-ı meveddetde pek çok menâfi' hâsıl olacağına mutma'in ve hükûmet-i İngilîzî idâresinde Müslimânların râhat ve terakkîsini işiderek mahzûz olacakları bedîhîdir.

28 Ekim 1889, ***BOA. Y. A. Hus 231/4***

Osmanlı Donanması'na ait Ertuğrul fırkateyninin Hindistan'ın Bombay Limanı'nı ziyareti, Bombay'ın Müslüman, ateşperest ve putperest ahalisi üzerinde fevkalade heyecan uyandırmıştır. Fırkateynde bulunan Osmanlı subay ve askerlerine gösterilen ilgi ve sevginin galeyan derecesinde olduğu görülmüştür. Bölge halkı söz konusu gemiyi sürekli ziyaret etmiştir. Bu ziyaretler esnasında Osmanlı askerlerinin ağırbaşlılıkları ve terbiyeleri dikkat çekmiştir.

The visit of the Ertoghrul frigate of the Ottoman fleet to Bombay in India has caused great enthusiasm at the Muslims, Zoroastrians, and Idolators in Bombay. It has been seen that the interest and affection shown to the Ottoman officers and soldiers on the frigate has reached a degree of exaggeration. The people of the region have always visited the mentioned ship. During this visit, the seriousness and the good education of the Ottoman soldiers have been observed.

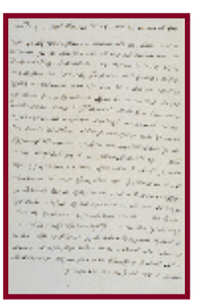

Sultan Abdülmecid Han, 12 Aralık 1851, BOA. İ. Meclis-i Vâlâ 7706

Cava hükümdarının Osmanlı Devleti vatandaşlığına geçme talebi.

Demand of the King of Jawa for the Ottoman citizenship.

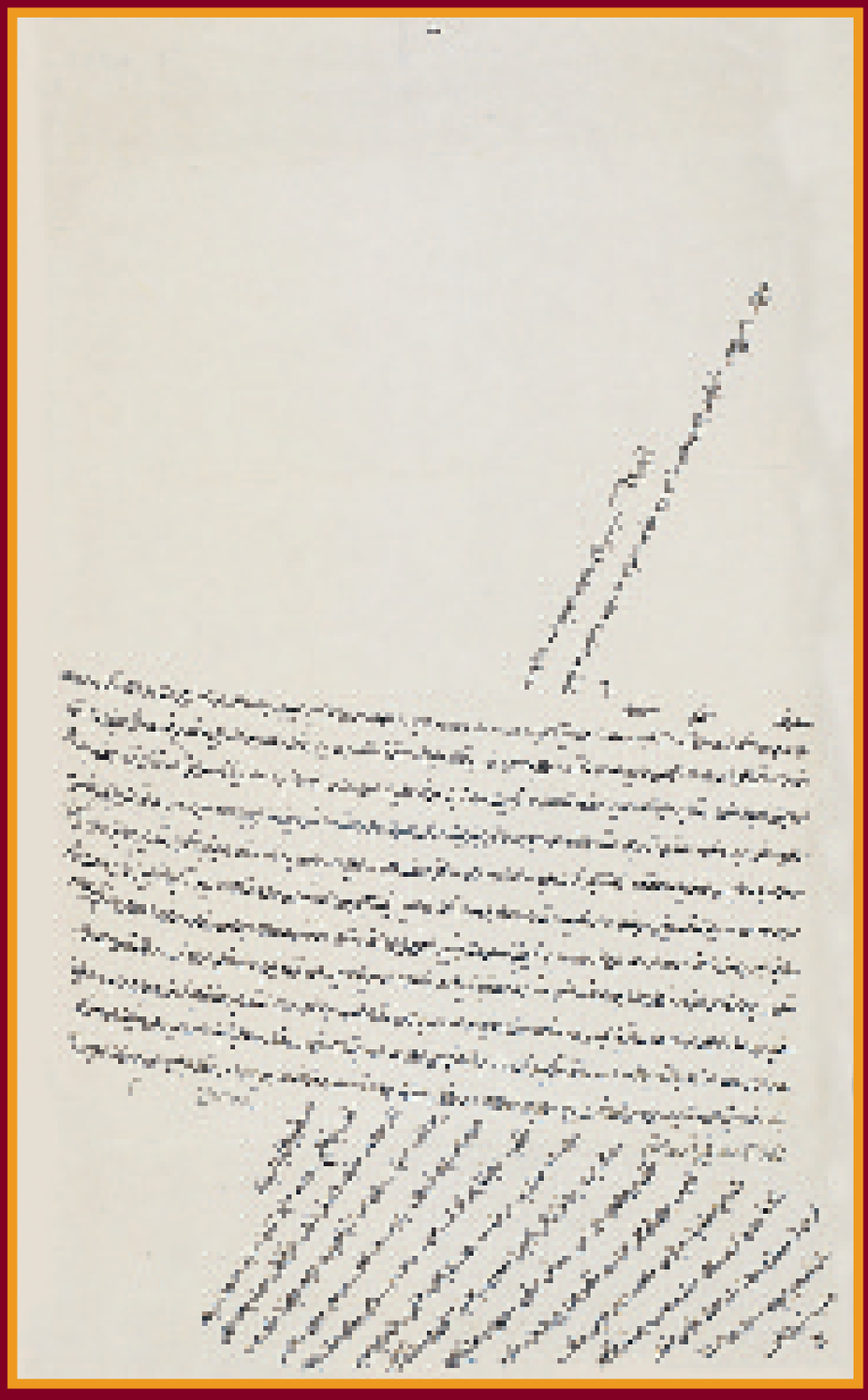

Atûfetlü efendim hazretleri

Bilâd-ı Cava hükümdarı tarafından atebe-i ulyâ-yı hazreti Hilâfet-penâhîye olarak vârid olan arîza iktizâ-yı emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı pâdişâhî üzre terceme etdirilerek ve getiren âdemin ifâdâtı dahi kaleme aldırılarak Meclis-i Vâlâ'ya havâle olunmasıyla ol bâbda kaleme alınan bir kıt'a mazbata melfûf kâğıd ile beraber manzûr-ı âli buyrulmak içün takdîm kılındı. Me'âl-i mazbatadan müstefâd olduğu vechile hükümdâr-ı müşârun-ileyh sâye-i ihsân-vâye-i hazreti şâhânede tâbi'iyyet-i saltanat-ı seniyye şerefine mazhariyyet emel ve arzûsunda bulunmasıyla is'âf-ı niyâzı muvâfık-ı şân-ı şevket-nişân-ı hazreti pâdişâhî olup ancak böyle bir hükûmet hakkında şu derece iş'âr ve ifâde ile icrâ-yı levâzım-ı metbû'iyyet muvâfık-ı usûl olamayacağından işbu arîzasına îcâbı vechile cevâb sûretiyle tahrîrât yazılarak gelen âdemleri Yemen vâlisi devletlü paşa hazretlerine terfîkan Yemen'e gönderilip ve oradan dahı devletce sıfât-ı resmiyyesi olmayarak yanlarına bir münâsib me'mûr katılup hükümdâr-ı müşârun-ileyh cânibine irsâl ile keyfiyyât-ı mevcûdesi ve derece-i maksad ve niyeti lâyıkıyla öğrenilip iş'ârı vechile cihet-i irtibât ve tâbi'iyyete niyet-i sahîhası anlaşıldığı hâlde onun üzerine şerâyit-ı tâbi'iyyete dâ'ir ruhsat-ı lâzıme ve kâfiye ile bir mu'teber ve mu'temed âdemi alınarak bu tarafa vürûd ile keyfiyyetine ma'lûmât-ı yakîniyye istihsâl olundukdan sonra iktizâ-yı hâlin icrâsı ve me'mûr-ı merkûma i'tâsı lâzım gelecek ta'limât bu tarafda kaleme alınarak manzûr-ı âli buyruldukdan sonra müşârun-ileyh hazretlerine verilmesi ve gelen âdemlerinin hîn-i avdetlerinde yevmiyeleri kat' olunacağından buna mukâbil masârif-i seferiyyelerine medâr olmak üzre cânib-i Hazîne-i Celîle'den münâsibi mikdâr harc-ı-râh ihsân buyrulması tezekkür olunmuş ve bu adam vâlî-i müşârun-ileyh hazretlerini götürecek vapura irkâben Mısr'a gönderilmek üzre yanında bulunan on bir nefer tevâbi'iyle kendisine yol harclığı olarak on beş bin guruş mıkdarı atiyye-i seniyye ihsân buyrulması ınâyet-i cihân-şumûl-i cenâb-ı Hilâfet-penâhîye şâyân olacağı tahattur kılınmış ise de ol bâbda her ne vechile emr u fermân-ı Hazreti cihân-bâni müte'allik ve şeref-sudûr buyurulur ise mantûk-ı celîli üzre hareket olunacağı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm kılındı efendim.

Fî 16 Safer [12]68

Marûz-ı çaker-i kemineleridir ki

Enmile-zîb-i ta'zîm olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle zikr olunan mazbata ve kâğıd manzûr-ı şevket-mevfûr-ı hazreti pâdişâhî buyrulmuşdur. İstîzân-ı sâmi-i Sadâret-penâhîleri vechile arîza-i mezkûreye cevâb sûretiyle tahrîrât yazılarak gelen adamlar vâlî-i müşârun-ileyh hazretlerine terfîkan Yemen'e gönderilip ve oradan dahi devletce sıfât-ı resmiyesi olmayarak yanlarına bir münâsib me'mûr katılıp hükümdâr-ı müşârun-ileyh cânibine irsâl ile ber-minvâl-i muharrer keyfiyyetine ma'lûmât-ı yakîniyye istihsâl olundukdan sonra iktizâ-yı hâlin icrâsı ve me'mûr-ı merkûma i'tâsı lâzım gelecek ta'lîmât bu tarafda kaleme alınarak manzûr-ı âlî buyruldukdan sonra müşârun-ileyh hazretlerine verilmesi ve gelen adam vapur-ı mezkûra irkâben Mısr'a gönderilmek üzre yanında bulunan tevâbi'iyle kendüsine ol mikdar atiyye-i seniyye i'tâ olunması müte'allik ve şeref-sudûr buyrulan emr u irâde-i seniyye-i cenâb-ı şehinşâhî muktezâ-yı münîfinden olarak mezkûr mazbata ve kağıd yine savb-ı âli-i âsafîlerine i'âde kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân hazreti veliyyü'l-emrindir.

Fî 17 Safer [12]68 / [12 Aralık 1851], ***BOA. İ. Meclis-i Vâlâ 7706***

Cava hükümdarının Osmanlı vatandaşlığına geçme talebinin yerinde araştırılması için güvenilir bir memur görevlendirilsin. Yapılan araştırmanın sonucuna göre isteği değerlendirilsin.

A reliable official has been appointed to investigate the demand of the King of Jawa for the Ottoman cizitenship. According to the result of the investigation, it has been decided to evaluate his application.

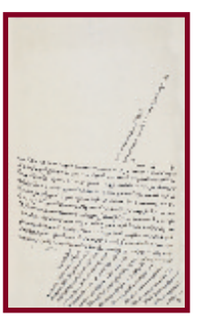

Sultan Abdülaziz Han, 30 Nisan1869, BOA. İ. Meclis-i Mahsûs 1524

Hint Okyanusu'nda bulunan Sumatra Adası'nda Alâeddin Mansur adlı hükümdarın yönetimindeki Açe Hükümeti ve ahalisinin Osmanlı vatandaşlığına girme talepleri.

Demand of the Government of Achin (on the island of Sumatra in the Indian Ocean), which is ruled by Alaeddin Mansour, and its inhabitants for Ottoman citizenship.

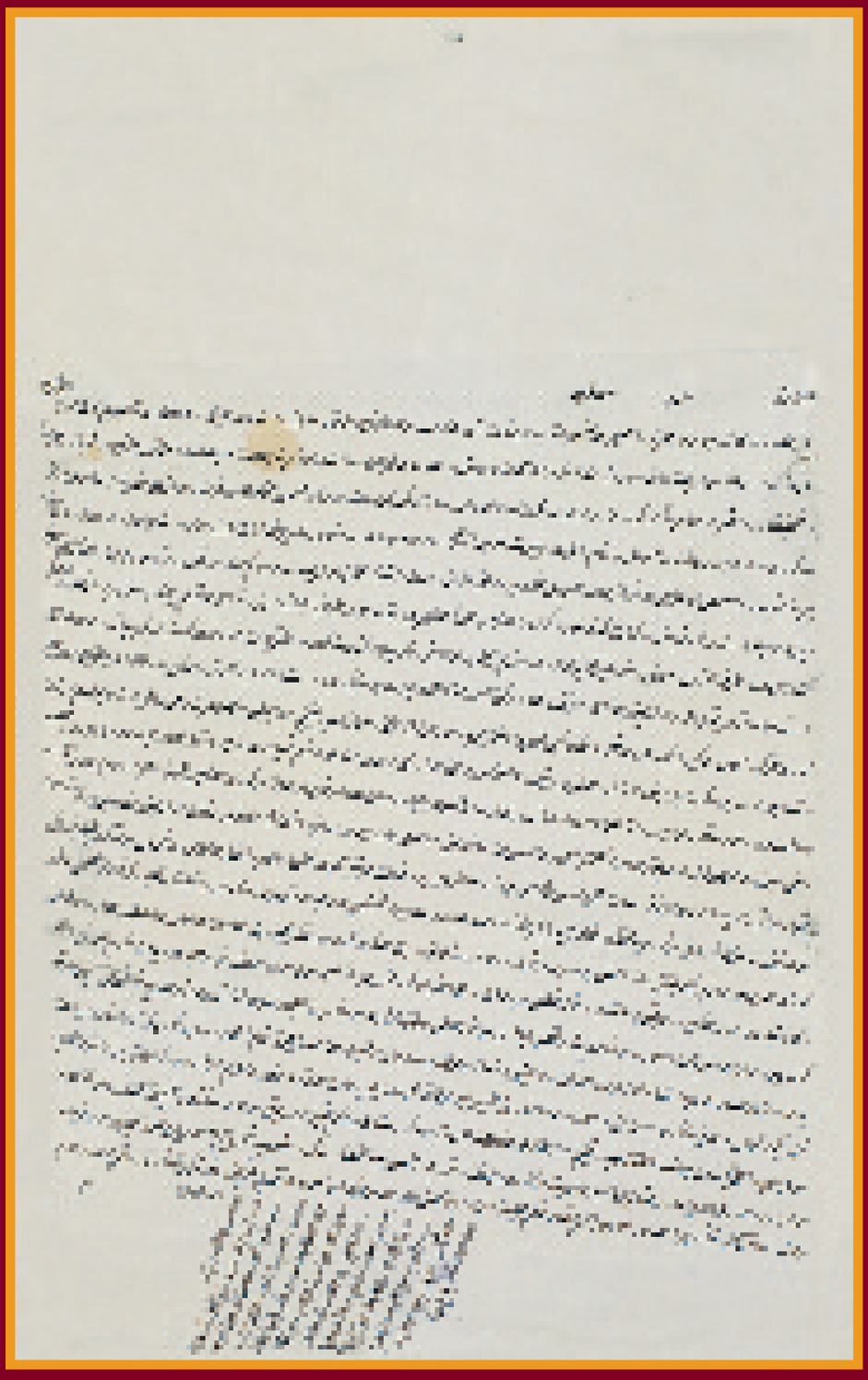

Atûfetlü efendim hazretleri

Bahr-i Hind'de kâ'in Cava cezîre-i cesîmesi mensûbatından bulunan Eşi hükûmet ve memâlikinin taraf-ı saltanat-ı seniyyeden zabt ve muhâfazasıyla tâbi'iyyetlerinin kabûlü, ahâlîsi tarafından istid'â olunduğuna dâir Emâret-i Mekke-i Mükerreme ile Hicaz Vilâyeti'nden mukaddemâ vukû' bulan iş'âr üzerine ba'zı istîzâhâtı mutazammın yazılan tahrîrâta cevâben ve tahkîkât-ı vâkı'ayı hâviyen bu kere vârid olan muharrerât ve evrâk-ı sâ'ire geçen gün akd olunan Meclis-i Mahsûs'da kırâ'et olundu. Hulâsa-i me'âlleri belde-i mezkûre Cava cezîrelerinden Semutra [Sumatra] nâm adanın cihet-i garb-ı şimâlîsinde ve Alâeddîn Mansûr nâm bir hükümdârın taht-ı idâresinde olarak düvel-i sâ'irenin birine nisbet ve ta'alluku olmadığı ve fakat bazı mahalleri Felemenk Devleti tarafından zabt ve iştirâ kılınmış olduğundan ve hâkim-i müşârun-ileyh fetk u ratk-ı umûrda biraz iktidârsızlığı cihetiyle işin ilerisinden korkduğundan gerek kendüsi ve gerek ahâlîsi müttahiden memleketlerini bütün bütün taraf-ı saltanat-ı seniyyeye terk ve teslîm etmek emelinde bulundukları ve hâkim-i müşarun-ileyhin taraf-ı eşref-i hazreti Hilâfet-penâhîye olarak takdîm eylemiş olduğu nâmesiyle kendisine gelen mektûbların sûretleri gönderildiği beyânından ve bunların istid'âsı karîn-i kabûl-i âlî olduğu hâlde hakîkat-ı hâli re'yü'l-ayn müşâhede ile bilâd-ı mezkûreyi dest-i idâreye aldıkdan sonra Bâb-ı Âlî ile bi'l-muhâbere îcâb-ı hâle göre hareket etmek ve gider iken Yemen ve Şihr ve Mukallâ gibi mahallere uğrayup oraların taraf-ı saltanat-ı seniyyeye tahkîm-i revâbıtı husûslarına dahi bakmak üzre politika-i zamâna âşinâ buradan bir me'mûr ile iki yüz kadar askerin ta'yîn ve i'zâmı ve Muhâ civârında bulunan Meşâliha ve Hakem kabîleleri beyninde vukû'a gelen mücâdele ve münâza'anın tahkîk edilmesinin dahı me'mûr olacak zâta havâlesi ifâdâtından ibâret olmasıyla îcâb-ı hâl mütâla'a kılındıkda belde-i mezkûre ahâlîsi umûmen ehl-i İslâm olarak arâzîsi dahi münbit ve mahsûldâr olduğu cihetle az himmetle i'mâr ve ıslâhına bakıldığı hâlde pek çok menâfi' ve fevâ'id husûlü me'mûl olduğu misillü bunların dehâletleri kabûl olunur ise oralarda bulunan sâ'ir ehl-i İslâmın dahı cânib-i saltanat-ı seniyyeye dehâlet ve teba'iyyetleri melhûz olup fakat bu adalarda Felemenk Devleti'nin haylice memâliki bulunduğundan mu'ahharan belde-i mezkûreye tahattî ve tecâvüz eder ise taraf-ı Devlet-i Aliyye'den mukâbele olunmaklığı ve bir çok müşkilât-ı hâriciye ve tekellüfât-ı külliyeye giriftâr olmaklığı dahi göze aldırmak lâzım geleceğine binâ'en işi birden bire kabûl derecesine götürüp de sonra geri dönmeğe mecbûriyet hâsıl etmemek ve hakîkat-ı hâl bi'l-etrâf anlaşılarak ondan sonra redd ve kabûl hakkında bir karâr-ı kat'î verilmek daha hayırlı görünmüş ve binâen-aleyh evvel emirde sıfât-ı gayr-ı resmiyyede ve pek mektûm sûrette bir me'mûr gönderilerek ahvâllerinin ve sûret-i dehâletlerinin tahkîk edilmesi muvâfık-ı maslahat bulunmuş olmasıyla bu me'mûriyet içün münâsibi araşdırıldıkda Musavva' Kâimmakâm sâbık sa'âdetlü Pertev Efendi lisân-ı Arabîye âşinâ ve oraların ahvâline ve politika-i zamâna vukûf ve ma'lûmâtı olmasıyla bu iş içün tamâm ehl ve münâsib göründüğüne binâen onun seyâhate gider gibi gitmek ve belde-i mezkûre ahvâlini ve sûret-i dehâletlerini tahkîk ile bu tarafa mahremâne bildirmek üzre me'mûr ve i'zâm edilmesi ve zikr olunan Yemen ve Şihr ve Mukallâ'ya uğrayup ahâlîsinin cânib-i saltanat-ı seniyyeye tahkîm-i revâbıtları husûsuna gayret ve mezkûr Meşâliha ve Hakem kabîleleri beyninde olan münâza'ayı tahkîk eylemesinin dahi kendüsine havâlesi ve sûret-i hâlin emâret-i müşârun-ileyhâ ile vilâyet-i mezkûre vâliliğine dahi bildirilmesi beyne'l-huzzâr tezekkür ve tasvîb kılınmış ise de ol bâbda her ne vechile emr u fermân-ı Hazreti şehinşâhî şeref-sünûh ve sudûr buyrulur ise infâz-ı hükm-i celîline ibtidâr olunacağı ve evrâk-ı merkûme leffen arz u takdîm kılındığı beyânıyla tezkire-i senâverî terkîm olundu efendim.

Fî 17 Muharrem sene [12]86

Ma'rûz-ı çâker-i kemîneleridir ki

Hâme-zîb-i ibcâl olan işbu tezkire-i sâmiye-i âsafâneleriyle evrâk-ı melfûfe manzûr-ı dekâyik-

nüşûr-ı hazreti mülûkâne buyrulmuş ve tasvîb ve istîzân olunduğu üzre efendî-i mûmâ-ileyhin me'mûr ve i'zâm edilmesi ve husûsât-ı sâirenin dahı kendüsine havâlesi ve sûret-i hâlin emâret-i müşârun-ileyhâ ile vilâyet-i mezkûre vâlîliğine bildirilmesi müte'allik ve şeref-sünûh buyrulan emr u fermân-ı isâbet-unvân-ı cenâb-ı cihân-bânî mantûk-ı âlîsinden olarak evrâk-ı merkûme yine savb-ı sâmî-i Sadâret-penâhîlerine i'âde kılınmış olmağla ol bâbda emr u fermân Hazreti veliyyü'l-emrindir.

Fî 18 Muharrem sene [12]86 / [30 Nisan1869], ***BOA. İ. Meclis-i Mahsûs 1524***

Hint Okyanusu'nda bulunan Sumatra Adası'nda Alaaddin Mansur adlı hükümdarın yönetimindeki Açe Hükümeti ve ahalisinin Osmanlı vatandaşlığına girme talepleri ile Muha civarında bulunan Meşaliha ve Hakem kabileleri arasındaki anlaşmazlığın sebeplerinin mahallinde araştırılması için Musavva eski kaymakamı Pertev Efendi görevlendirilmiştir.

Pertew Efendy, the former kaim-i makam of Musawwa, has been appointed to investigate the demand of of the Government of Achin (on the island of Sumatra), which is ruled by Alaeddin Mansour, in Indian in the Indian Ocean and its inhabitants for Ottoman citizenship and the reasons for the disagreements between the tribes of Mesheliha and the Hakem in Muha.

Sultan II. Abdülhamid Han, 29 Mayıs 1890, BOA. Y. A. Hus. 235/73

Güney Afrika'nın Kimberley şehrindeki Müslümanların, İkinci Abdülhamid'in doğum gününü kutladıkları ve şehirlerine bir Osmanlı okulu açılmasını istedikleri.

Demand of the Muslim community in Kimberley in South Africa who celebrate the birthday of Abdülhamid II for building an Ottoman School in their city.

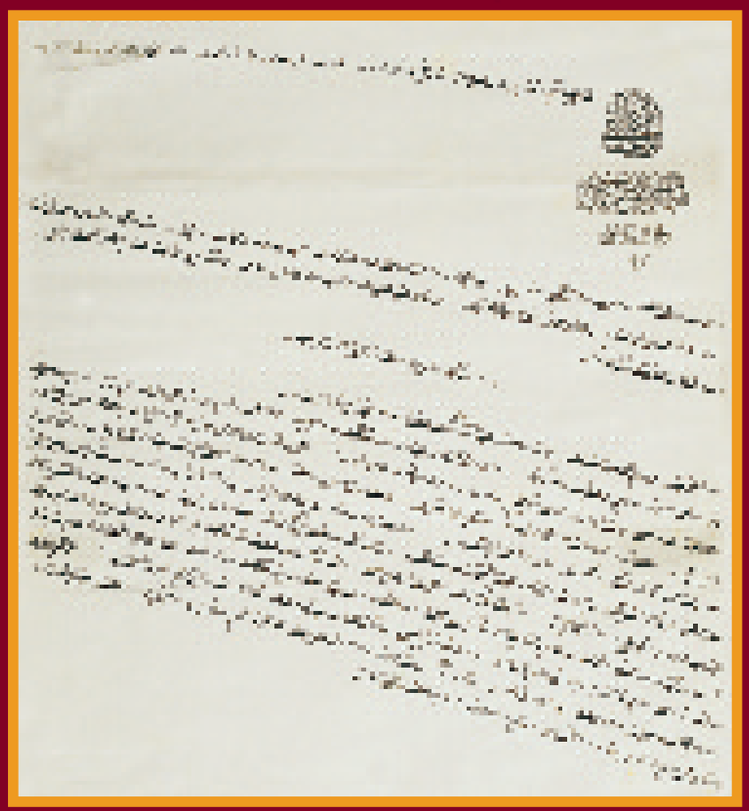

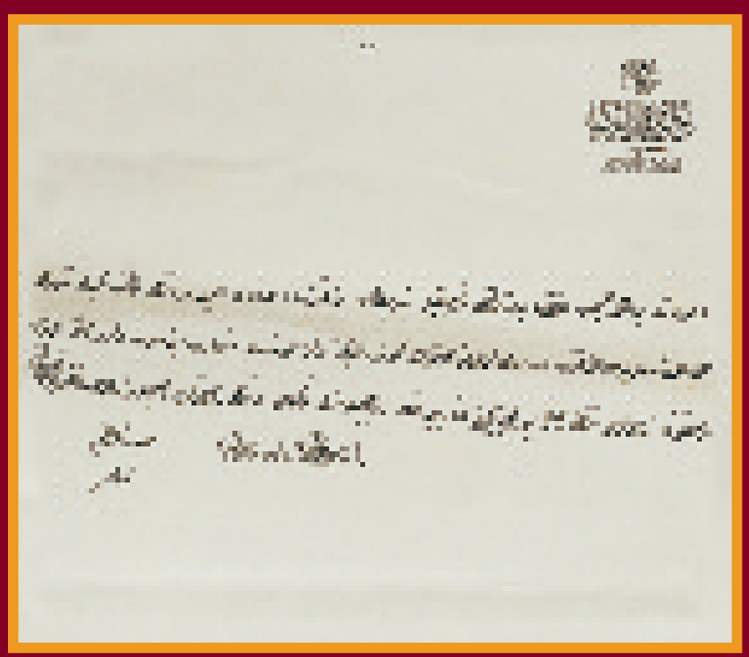

BÂB-I ÂLÎ
Nezâret-i Umûr-ı Hâriciye
Tercüme Odası
Aded

Hâriciye Nezâreti'ne fî 9 Mayıs sene 90 tarihiyle Londra Sefâret-i Seniyyesi'nden vârid olan 111 numaralı tahrîrâtın tercemesidir.

Vilâdet-i bâhirü'l-meymenet-i hazreti padişâhî münâsebetiyle tebrîkât ve ihtirâmâtı hâvî olup Ümit Burnu'nda kâ'in Kimberley şehri cemâ'at-i İslâmiyyesi tarafından sefârete îsâl olunan bir kıt'a mahzar leffen irsâl kılındı. Bunun atebe-i ulyâ-yı cenâb-ı mülûkâneye arz u takdîmi vâbeste-i ınâyet-i aliyye-i âsafâneleridir.

Fî Nisan sene 890 tarihli melfûf mahzarın tercemesidir.

Emîrü'l-Mü'minîn Hâdimü'l-Haremeyni'ş-Şerîfeyn Gâzî Sultân Abdülhamîd Hân-ı Sanî hazretlerine arîza-i çâkerânemizdir.

Zîrde muharrer [sâhib-i] imzâ imâm ve hatîb ve müezzinler vilâdet-i hümâyûn-ı cenâb-ı pâdişâhîleri münâsebetiyle tezâyüd-i ömr ü ikbâl-i şâhâneleri temenniyâtını Afrika-yı Cenûbî ahâlî-i İslâmiyyesi nâmına olarak kemâl-i ta'zîm ve meveddet ve hulûs-ı kalble arz ederiz. Her ne kadar memâlik-i mahrûse-i şâhânelerinden binlerce mil bu'd mesâfede isek de eltâf ve inâyât-ı şâhânelerinden müstefîd olduğumuzu ve sa'âdet-i mâddiye ve ma'neviyemizin cânib-i seniyyü'l-cevânib-i cenâb-ı şehriyârîlerinden dâimâ iltizâm buyurulduğunu kemâl-i teşekkür ve mahmidetle yâd u tahattur eylemekdeyiz. Cülûs-ı meyâmin-me'nûs-i mülûkânelerinden berü güzerân eden on dört sene zarfında bi-avnihî Te'âlâ millet-i Osmaniye'nin etdiği terakkiyât-ı azîmeyi çeşm-i iftihâr ile müşâhede ve zât-ı akdes-i Hılâfet-penâhîlerinin teba'a-i sâdıkalarına müddet-i medîde icrâ-yı saltanat buyurmalarını Cenâb-ı Hakk'dan tazarru' ve niyâz etmekdeyiz. Afrika-yı Cenûbî ahâlî-i İslamiyesi zat-ı şevket-simât-ı Hazreti pâdişâhîlerine kâffe-i revâbıt-ı dîniye ve kalbiye ile merbûtdurlar. Muhassenât-ı kesîresi meşhûd olan Mekteb-i Osmânî'nin te'sîsi mahza eser-i lutf u ınâyet-i cenâb-ı pâdişâhîleri olmağla maârifin etfâl-i İslâmiyyemiz beyninde emr-i intişârı nâm-ı nâmî-i cenâb-ı şehriyârîlerinin şân ü şeref-i ebedîsini bir kat daha tezyîd edeceğini kemâl-i meserret ve ibtihâc ile der-hâtır ederiz. Ömr-i hümâyûnlarını mekâsıd-ı âliye husûlüne sarf ve hasr buyurmakda olan zât-ı şevket-simât-ı hazreti tâcdârîlerinin her gûne ni'am-ı dünyeviyyeye nâiliyyetleriyle saltanat-ı seniyyelerinin zâten âfâk-gîr-i âlem olan şân ü azametinin devâm ve bakâsını Cenâb-ı Hakk'dan temennî eyleriz.

BÂB-ı ÂLÎ
Dâire-i Sadâret
Amedî-i Dîvân-ı Hümâyûn

Vilâdet-i bâhirü'l-meymenet-i hazreti pâdişâhî münâsebetiyle tebrîkât ve ihtirâmâtı hâvî Ümit Burnu'nda kâin Kimberley şehri cemâ'at-i İslamiyyesi tarafından irsâl olunan mahzarın gönderildiğine dair Londra Sefâret-i Seniyyesi'nden vârid olan tahrîrât ve melfûfu tercemeleri manzûr-ı âlî buyrulmak içün Hâriciye Nezâret-i Celîlesi'nin tezkiresi ve mezkûr mahzarın aslıyla berâber arz ve takdîm kılındı efendim.

Fî 11 Şevval sene [1]307 fî 17 Mayıs sene [1]306
Sadr-ı a'zam
Kâmil

[29 Mayıs 1890], ***BOA. Y. A. Hus. 235/73***

Güney Afrika'nın Kimberley şehrindeki Müslüman topluluğu, Sultan İkinci Abdülhamid'in doğum gününü kutlayarak bağlılıklarını toplu bir dilekçe ile bildirmişlerdir. Ayrıca şehirlerinde bir Osmanlı okulu açılmasını istemişlerdir.

Celebrating the birthday of Sultan Abdülhamid II, the Muslim community in Kimberley in South Africa has declared their loyalty to the Ottoman rule in a petition. In addition, they have asked for an Ottoman school to be built in their city.

Sultan II. Selim Han, 17 Ocak 1568, BOA. Mühimme Defteri 7, hüküm 721

Sultan İkinci Selim'in, Akdeniz'i Kızıldeniz'e bağlamak üzere bir kanal yapılması hakkındaki fermanı.

Ferman issued by Sultan Selim II ordering to dig a canal connecting the Mediterranean with the Red Sea.